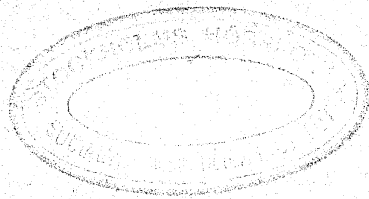

Bygqvist Carl. Wickandén
och Patekisonson
1878.

S P P B

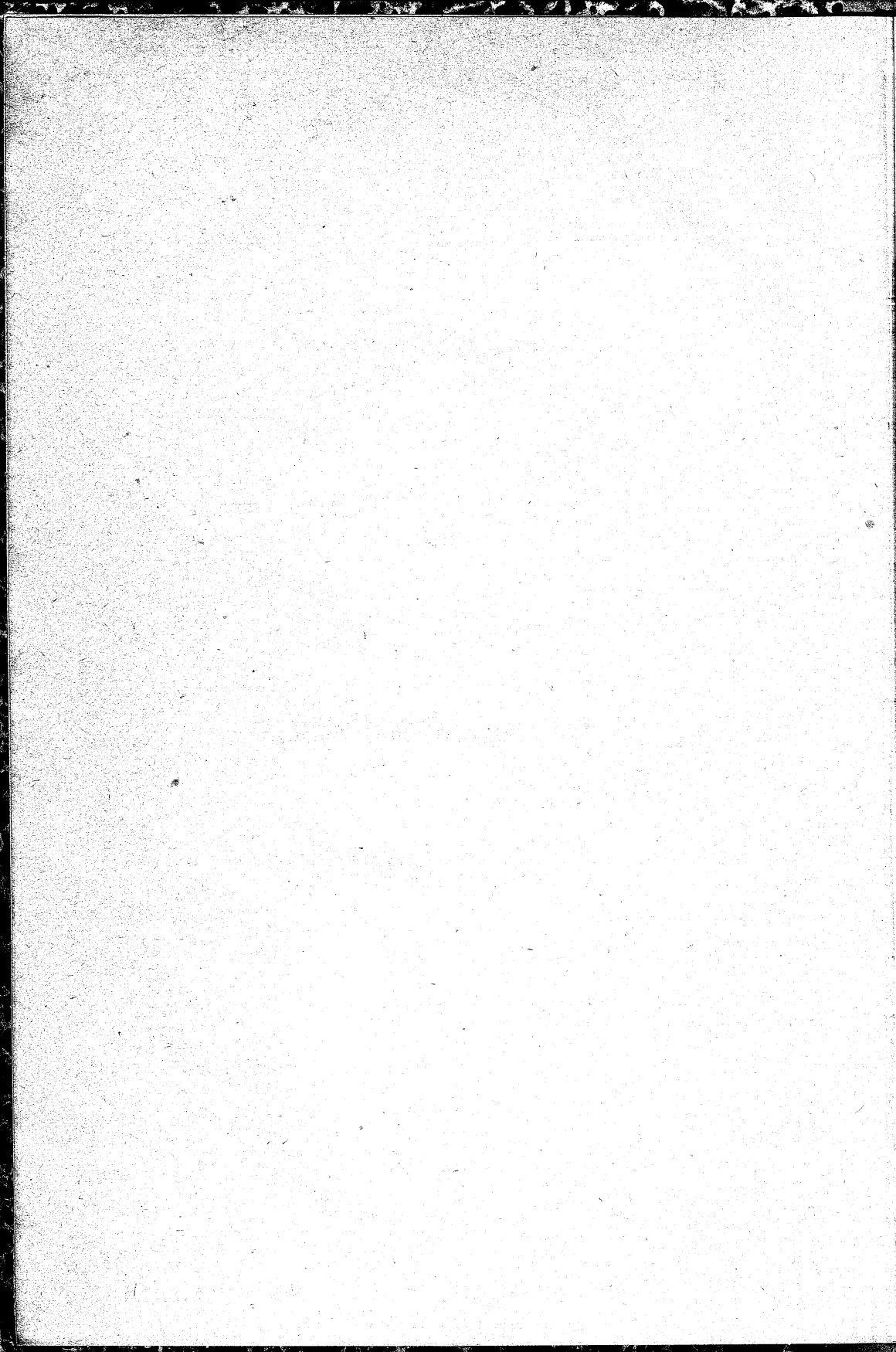

3 8065 00150 5329

B: VI

R

FRIHÄNDELN

OCH

PROTEKTIONISMEN

NU FÖR TIDEN.

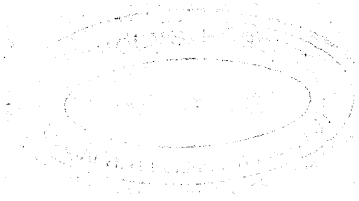
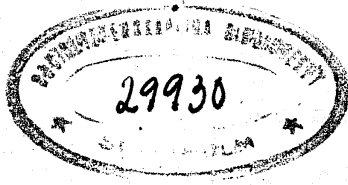
AF

CARL RYDQVIST.

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1878.

Frihandeln och protektionismen nu för tiden.

Sedan några år, eller efter det de af *Frankrike* på 1860-talet afslutade handelstraktater med de flesta af Europas öfriga länder uppsagts af *Frankrike*, och således så väl detta land, som de förut medkontraherande, återfått friheten att bestämma sina tullafgifter efter hvad dem godt och nyttigt synes, har flerstädes uppstått och fortgår ännu en ganska skarp strid emellan handels- och näringsintressena, emellan den s. k. frihandeln och protektionismen. Ännu för tio år sedan skulle man knappast kunnat tro på möjligheten af en så väldig strid emellan anhängarne af det ena och andra systemet. Långt förut hade BASTIAT och den mängd skriftställare, synnerligast i *Frankrike* och *England*, som omfattat hans åsikter, teoretiskt velat bevisa, till den »komplettaste evidens», hela absurditeten af skyddstullar; att dessa helt enkelt voro stridande mot »sunda förnuftet», och att inga andra än de s. k. finans-tullarne, hvilka uteslutande afsågo beredande af statsinkomst, kunde af »sunda förnuftet» gillas, eller åtminstone tills vidare tolereras. Detta tema har sedan decennier varierats i oändlighet af desse snart sagdt oräknelige skriftställare, hvilka under denna tiden uppträdt med afhandlingar i den politiska ekonomien, och att icke hela den civiliserade världen redan slopat sina tariffer i hänseende till skyddstullarne och antagit sådane med enbart finansiella bestämmelser, det är åtminstone icke den BASTIATSKA skolans fel. Emellertid ha folken, deras representationer och regeringar allmänneligen icke velat lyssna åt dessa frihandelsapostlar, och sedan de flesta länderna i Europa numera återfått sin sjelfbestämmningsrätt i detta hänseende, har man fått upplefva och får så godt som dagligen bevittna händelser, hvarom frihandelsvännen icke ens kunnat drömma.

Vi anse nu tiden verkligen vara inne, att på dessa förhållanden fästa den svenske, tänkande läsarens uppmärksamhet. Tulltariffen här, såsom nära nog sagdt allestädes, utöfvar det mest väsendtliga inflytande ej mindre på statsintraderne, än äfven på industrien och handeln, och då så är, går det sannerligen icke an, att längrelägga armarne i kors, låtsa som om ingenting inträffat och föregår i den öfriga världen, utan blindt förlita sig till de mått och steg, som det kan behaga någon makttegande att vidtaga. Vår afsigt är således, att i korta drag angifva den nuvarande ställningen i åtskilliga andra länder, hvad angår de förhållanden, som betingas af eller stå i närmaste samband med de befintliga tulltarifferne.

Frankrike.

Då detta land, i senare tider, i ekonomiskt hänseende, utöfvat ett mäktigt inflytande på *Europas* fleste stater, ja, nära nog sagdt, dikterat lagarne för dessa länders tullförhållanden, torde det vara lämpligast att först framlägga grunddragen för den franska tulllagstiftningen, hvad angår tarifferne.

Kort efter utbrottet af den »stora revolutionen» började nationalförsamlingen sysselsätta sig med tullfrågan, och efter långvariga undersökningar och debatter antogos slutligen 1791 in- och utförselstariffer, hvilka, på papperet åtminstone, ej stadgade några orimliga tullsatsar, hvad angick till införsel lofgifna varor, neml. högst 15 % af värdet, men deremot innehöllo 21 införsels- och 32 utförselsförbud för sådane artiklar, som antingen täflade med den motsvariga franska industrien, eller voro af vigt för denna att inom landet tillgodogöra. Grundsatsen, som högt uttalades, var således i första rummet att *skydda* och uppmuntra den franska industrien, i det andra att bereda statsinkomst.

Denna tulltaxa, eller 1791 års general-tariff, är ännu, efter 86 år, med få undantag, gällande eller den lagliga, och de sedermera, synnerligast från och med 1860, tillkomna handelsfördragen *undantag* från regeln. *Alla* revolutioner sedan 1789 ha respekterat den generaltariffen, och de länder, t. ex. *Förenta Staterna*, *Spanien* och

Ryssland (intill 1874), som ej velat avsluta handelstraktater med *Frankrike*, äro än i denna stund underkastade bestämmelserna i denna 1791 års generaltariff. Åtskilliga förändringar i densamma ha visserligen tid efter annan egt rum, men en mängd sådana i den andan, att både import- och exporttullar utbytts mot *förbud*, hvarmed synnerligast konventet slösade, så att t. ex. år 1837 införselsförbuden uppgingo till ett antal af 484, utförselsförbuden till 94. Och den ännu gällande allmänna eller generaltariffen innehåller 34 införselsförbud, eller 13 flera än i 1791 års, hvaribland för sådane artiklar som raffinadsocker, glasvaror i allmänhet, bomullsgarn, ofärgadt ullgarn, bomullsväfnader, ylleveror i allmänhet etc. etc.

Att vidare fortsätta historiken om franska tullagstiftningen från 1791 till den tid på 1850-talet, då något mera liberala grundsatsar började göra sig gällande, skulle föranleda en vidlyftighet, som här ej vore på sin plats. Endast så mycket må nämnas, att under det att, jemlikt ingångna fördrag, tullbestämmelserna vexlade för olika länder vid olika tidpunkter, så att en särskild tulltaxa var gällande nära nog sagdt för hvarje land, med hvilket *Frankrike* hade kommersiel beröring, ordnades allt detta efter den sekelgamla, COLBERTSKA grundsatsen: skydd för den inhemska industrien i *första* rummet, *statsinkomst* i det andra, hvarför ock tullintra-derne då, likasom allt fortfarande, och ännu i denna tid, utgjort en mindre betydlig del af statsverkets inkomster; äfvensom att tid efter annan införts en mängd lättnader och uppmuntringar till franska handelns och industriens fromma, såsom exportpremier, drawbacks, restitution af konsumtionsafgifter, ansenliga subventioner åt posten (öfver hafven) och åt 3 sjöfartskompanier, några millioner i årliga premier för storsjöfisket, tullfrihet för s. k. »Importations temporaires», lån till jordbruket och industrien etc. etc., hvilka alla lättnader och understöd, till största delen ännu fortgående, medfört för statskassan uppoffringar af åtskilliga millioner fr. om året.

Såsom nyss nämnts började något mera liberala åsikter göra sig gällande på 1850-talet. NAPOLEON III och mr ROUHER, först handels- och sedermera premier-minister, hyste s. k. frihandelsåsikter, neml. i *fransysk* mening, och under tiden till början af 1860 minskades således både in- och utförselstullarne på åtskilliga artiklar, upphäfdes exporttullarne för en mängd andra och införselsafgifterne på alla råämnen, äfvensom rörliga skalan för spanmåls-

importen, hvilken ersattes af en moderat, fix tull. *Handelsfördragen*, först med *England* 1860 och sedermera med de flesta andra europeiska länder, underhjelpste och fortsatte i en mera liberal anda den reform i tullagstiftningen, som NAPOLEON flera år förut påbörjat.

Troget sina gamla grundsatser, att i afseende på tullväsendet sätta franska industriens intressen i *första* rummet, *skydda* denna industri mot utländsk medtäflan i alla hänseenden så, som för handen varande omständigheter syntes fordra, och att icke medgifva *något* land fördelen af traktats uppgörelse med mindre detta minskade sina införselsafgifter för alla sådane artiklar, som voro föremål för export från *Frankrike*, upprättades nu under 1860—1865 handelsfördrag, gällande för 10 å 12 år. På frihandels *teori* om nyttan och nödvändigheten af tulltariffernes uppgörande utan alla vilkor och förbehåll af reciprocitet etc., fäste således *Frankrike* i dessa fördrag icke ringaste afseende; skyddstillarnes maximum bestämdes visserligen till 30 % fix tull och till 25 % af värdet, men uppgick i verkligheten till vida högre belopp för åtskilliga artiklar, såsom gjut- och stångjern, bomullsgarn etc.; tullfrihet för fabriksvaror beviljades allenast för sidenvaror, i hvilken industrigren intet land kunde med *Frankrike*, den tiden åtminstone, täfla, och de tryckande sjöfartslagarne bibehöllos. Som emellertid desse senare befunnos vara aldeles olämplige för *Frankrikes* allt mer och mer tillväxande utrikeshandel, nedsattes en komité af framstående män, bland hvilka mr POUYER-QUERTIER, — en af *Frankrikes* förnämste industriidkare och den erkände chefen för dervarande protektionister, — var en af ledamöterna; och sedan denna komité arbetat någon tid, samtidigt med de af *svensk-norska* regeringen utsedde underhandlare i *Paris* för uppgörande af en handels- och sjöfartstraktat med *Frankrike*, afgaf nämnde komité sin berättelse, som den 6 Juni 1865 föredrogs i lagstiftande församlingen och i hufvudsaken helt enkelt föreslog följande stadgande: »De tonnageafgifter, som drabba främmande fartyg vid ankomsten till kejsarrikets hamnar, skola upphävas från och med 1 Jan. 1867»; hvarefter författning härom påföljande år eller 1866 utkom, gällande för hela världens sjöfartsidkande nationer, således äfven för dem, som *icke* afslutat handelsfördrag med *Frankrike*, t. ex. *Ryssland*, *Spanien* och *Förenta Staterna*. De svenske underhandlarna påskyndade emellertid allt hvad de förmådde uppgörelsen af den kombinerade handels- och sjöfartstraktaten, hvilken senare för oss

var den ojemförligt viktigaste, eller rättare sagdt ensamt af vikt, och följden blef den, att denna kombinerade traktat afslöts redan i Febr. 1865, eller icke fullt *fyra månader* innan den franska komitén afgaf sitt betänkande om sjöfartslagarnes upphäfvande i detta land.

Onekligt är nu, att *Frankrikes* handel och industri under tiden från 1860, sedan en mera liberal tulltariff gjort sig i allmänhet gällande, utvecklats sig högst ansevärt; likväl icke i den förväntade grad, i jemförelse med förhållandena *före* 1860, som man mågenstädes velat låta påskina.

Om denna delen af frågan vilja och behöfva vi emellertid icke vidare yttra oss. Allt nog: »hela världen» känner och erkänner, att *Frankrike* sedan början af 1860-talet, *oaktadt* eller *i följd* af sina skyddstullar för införseln, i en mängd riktningar högst betydligt utvecklats sin industri, sin handel och rörelse, och samlat en så enorm förmögenhet, att förlusten af c:a 10 milliarder fr. på kriget mot *Tyskland* med lätthet kunnat bäras. Man skulle då vilja föreställa sig, att *Frankrike*, under så lyckliga förhållanden, vore benäget att ytterligare fortgå på den liberala, eller frihandelsvägen, och detta så mycket hellre, som en nära nog sagdt otalig mängd mer och mindre framstående franske skriftställare i nationalekonomi både i böcker, tidskrifter och tidningar (att ej tala om representanter, handelskamrar med flere), i långliga tider påyrkat och velat bevisa, att fullständig handelsfrihet, — utom hvad angår de s. k. fiskaliska tullarne, — vore hvad *Frankrike* vid denna tidpunkt behöfde. Vi skola nu i korthet göra redo för, huruledes förhållandena i den delen för närvarande gestalta sig.

Innan tiden för de af *Frankrike* med främmande makter afslutade handelsfördrag gått till ända, började desse senare underhandla i *Paris* om ingåendet af nya sådana fördrag. Dessa underhandlingar med *England*, *Italien*, *Belgien*, *Schweiz*, *Sverige* m. fl. ha fortgått i årtal, men ännu icke ledt till något resultat, och detta af orsaker, som nu skola angifvas.

I April 1875 utfärdade dåvarande franske ministern för åkerbruket och handeln, vicomte DE MEAUX, ett cirkulär till handelskamrarna, i hvilket han begärde svar på följande 4 frågor: 1:o hvilka äro de lättnader eller ökningar, som en revision af tulltarifferne bör medföra? 2:o bör man föredraga tullar efter värdet, eller fixa? 3:o är det möjligt att tariffernes omredigering skall kunna bereda tillväxt i tullintraderne för skattkammaren? och

4:o) är den konventionella (fördrags-) tariffen att föredraga framför en ny, allmän (generel), etablerad genom lag?

54 handelskamrar och 24 konsultativa för konster och manufaktur besvarade dessa frågor, hvarvid ett stort antal af de förstnämnde, synnerligast i hamnarne och vinländerna, tillskrefvo handelns och näringarnas så betydliga tillväxt sedan 1860 *traktaterne*; andra åter, såsom *Lille*, ansågo resultaten ej ha motsvarat förhoppningarna, samt att en stor del af utvecklingen vore att tillskrifva de ökade kommunikationerna.

46 handelskamrar, hvaribland *Paris, Lille, Havre, Marseille, Elbeuf, Montpellier* och *Bordeaux*, och 15 konsultativa kamrar uttalade sig för *traktaternes förnyelse*, eller för konventionella tariffer; hvaremot 14 handelskamrar, bland hvilka *Rouen, Roubaix, Amiens* och *S:t Dizier* föredrogo en generaltariff och påyrkade, att denna måtte baseras på de nu verksamma konventionella.

Största antalet uttryckte den önskan, att en revision skulle föregå afslutandet af nya traktater och föranleda undersökningar, i hvilka *allas intressen* tillgodoseddes.

28 handels- och 9 konsultativa kamrar uttalade sig för *specifika* afgifter (*Paris, Rouen, Havre, Nancy, Marseille, Elbeuf* m. fl.), hvaremot 9 handels- och 3 konsultativa kamrar (*Valenciennes, Sedan, Montpellier* m. fl.) föredrogo en tariff, stödd på *värdeprincipen*. Största antalet var således för de fixa afgifterna, emedan dessa bäst motarbetade bedrägerier, och genom dem undvekos tidsutdrägt, tvister och många tullformaliteter; men de skyndade tillägga, att *alla* afgifter ad valorem borde bibehållas när det vore möjligt att etablera en bestämd relation mellan varans vikt och värde; äfvensom att, i samma mån som de specifika afgifterna utsträcktes, borde man uppställa *tabrika* och *detaljerade* kategorier, så att varans *verkliga värde* så vidt möjligt måtte kunna utrönas. De som förordade värdeprincipen representerade hufvudsakligen väfnadsindustrien (se ofvan).

Största delen af kamrarne föreslog i öfrigt i *medeltal* skyddstullarne till 10 %, men *undantag* gjordes för *metallurgien*, *mineraloljor* samt linne- och bomullsväfnader, som kunde tillstädjas *högre* skyddstull.

Sedan dessa svar ingått afgaf omförmälde handelsminister i Febr. 1876 en berättelse till republikens president, MAC MAHON, i hvilken han fäste uppmärksamhet derå att, med få undantag, handelskamrarne i franska handelns intresse och genom dess mest

autoriserade representanter påyrkat *fortvaron af sakernas nuvarande skick*. DE MEAUX tillstyrkte således, att man borde uppgöra nya fördrag och nya tariffer, grundade på nu befintliga fördrag och konventionella tariffer, men föreslog, att dessförinnan borde frågan underställas pröfning af »le Conseil superieur du commerce, de l'agriculture et de l'industrie», och tillade: »Vi ha frågat handelskamrarne; vi böra nu fullfölja och fråga den högre konseljen.»

Till denna högre konselj för handeln, åkerbruket och industrien, som utgöres af 63 ledamöter, alla utnämnde af regeringen, och i hvilken ett stort antal är hennes egna funktionärer (före finansministern under mr THIERS såsom den nuvarande republikens förste president, eller mr POUYER-QUERTIER, är naturligtvis så godt som sjelfskrifven ledamot af denna konselj), öfverlemnades nu frågan, hvarefter, under den nye handelsministern, mr TEISSERENC-DE BORTS ordförandeskap, konseljen debatterade och voterade om de blifvande tariffbestämmelserna. Vid dessa förhandlingar inträffade nu de märkliga förhållandena, dels att, under behandlingen åtminstone af de viktigaste tullfrågorna, aldrig ens hälften af konseljens ledamöter deltog i omröstningen; dels att den protektionistiska sidan segrade vid alla dessa voteringar, och dels slutligen att ordföranden — handelsministern — synes i dem alla hafva uppträdt såsom protektionist. Och likväl var denne medlem af ett kabinett, i hvilket då varande chefen eller premierministern, mr JULES SIMON, var komplett frihandlare, och finansministern, mr LEON SAY, i det närmaste detsamma, allt i fransk mening¹. Voteringarna utföllo exempelvis sålunda, att

»Surtaxe des Entrepots»² gillades af 19 mot 9.

Bibehållande af jern tullarne d:o af 17 mot 12.

D:o af »admissions temporaires» d:o af 22 mot 9.

D:o af tullen på saltad fisk, 48 fr. för 100 kilogr.³

¹ Äfven i den senaste ministären af Dec. 1877 är mr TEISSERENC handels- och mr LEON SAY finansminister.

² Det är märkligt, att bibehållandet af denna surtaxe för nederlags-gods äskats af *alla* de franska hamnarna, således äfven af *Marseille* och *Bordeaux*, eljest i högsta grad »frisinnade».

³ Då *Frankrike* sedan mer än 200 år antagit och följt de grundsatserne, icke allenast att skydda de inhemska näringarna mot utländsk medtäflan, utan äfven att direkt understödja sådane industrigrenar, som deraf ansetts vara i behof, är helt naturligt att *fiskerinäringen* i begge

Vidare föreslog konseljén:

ökning af tullen på bomullsgarn och väfnader med $\frac{1}{10}$, hvarigenom afgiften för desse senare skulle blifva 18 % af värdet samt för vissa indiska väfnader 40 %¹.

dessa hänseenden tillgodosetts. Så t. ex. har till uppmuntran af storsjöfisket sedan länge utbetalts premier till fartygsrederierna, uppgående till $2\frac{1}{2}$ à 3 mill. fr. om året, och särskildt understöd beviljades 1875 af marinförvaltningen till de fiskare å kusten af *Bretagne*, som ville lägga sig till däckade storbåtar efter en ny modell; hvilket anslag redan medfört lyckliga verkningar. I tullhänseende åter skyddar *Frankrike* sitt fiske sålunda, att införseln af *saltad fisk* är belagd med en afgift af 48 fr. för 100 kilogr., hvilken tullsats kan anses såsom nära nog prohibitif, då *Norge* kan leverera samma kvantitet af den varan till 55 fr., eller för allenast 7 fr. högre pris än franska *tullen*. Men här gäller frågan en *stor* förvärfskälla, och allra minst en sådan blir i *Frankrike* obeaktad. Värdet ensamt af detta lands hafsfiske uppskattades neml. år 1874 till $73\frac{1}{3}$, 1875 till $77\frac{1}{10}$ och 1876 till $88\frac{9}{10}$ millioner fr., och detta fiske sysselsatte sistnämnda år 79,676 personer och en tonnage af 152,916, under det att *Norge* (enligt BROCH: »Kongeriket Norge og det Norrske folk») väl sannolikt hade ett något större antal med storsjöfiske sysselsatte innevänare (78,703 efter 1865 års folkräkning), men värdet, på fiskplatserna, af detta fiske uppskattades i medeltal åren 1866—1870, 1871—1874 och 1866—1874 till allenast resp. millioner kronor 19,25; 22,65 och 20,74.

Det franska storsjöfisket omfattar hufvudsakligen: *sill* i departementet *Cherbourg* samt vid ön *Terre-Neuve* (i depart. *Brest*) vid hvilken äfven engelsmän och amerikanare fiska; *kabiljo*, *makrill* och *sardiner* vid *Terre-Neuve* och *sardiner* i depart. *Lorient*; hvarförutom ett betydligt kabiljofiske idkas vid *Island*. Kvantiteten af fiskad kabiljo, sill, makrill, anjovis och åtskilliga andra fisksorter uppskattades 1876 till $109\frac{1}{2}$ millioner kilogr.; 1875 fiskades längs efter kusterna $980\frac{6}{10}$ millioner *sardiner*, sålde till $12\frac{1}{3}$ mill. fr., 1876 åter $1,198\frac{4}{10}$ millioner, afyttrade för $16\frac{1}{2}$ mill. fr. Likaså är afkomsten utaf det *färiska fisket* (flundra, lax etc.) i ständigt tilltagande, och kvantiteten *ostron*, som hemtats från de inhägnade ställena för deras tillväxt, har tilltagit från 34 millioner år 1870—1871, värda $2\frac{1}{2}$ mill. fr., till 774 millioner år 1875—1876, värda $13\frac{9}{10}$ mill. fr.

¹ Såsom bevis på, med hvilken ytterlig försigtighet, till förmån för de särskilda industriella intressena, *Frankrike* uppgjort de hittills gällande *konventionella* tariffene, må anföras, att desse innehålla icke mindre än 17 olika tullsatsar, från 15 cent^s till 3 fr. 25 cent^s per kilo för *enkelt* bomullsgarn, 4 fr. 25 för *tvinnadt*. Och i dessa tullsatsar har den »högre konseljén» ändock föreslagit *förhöjning* med $\frac{1}{10}$.

Skyddstullen å *linnegarn* åter, nu utgående med 1,36 à 25 % af värdet, har väl föreslagits till bibehållande, men i stället för 6 skulle denna artikel hädanefter få 9 kategorier vid tullbehandlingen.

ökning å ris från $\frac{1}{2}$ till 1 fr. per 100 kilogr.

D:o å hvetemjöl (från *Italien*) från 3 till 6 fr. per d:o d:o.

D:o å apelsiner och torra frukter från $\frac{1}{2}$ till 6 fr. d:o d:o.

D:o för arbetad marmor (från *Italien*) och för murtegel (från *Belgien*).

D:o för ylleveraror, synnerligast kläde (drap) med $\frac{2}{10}$ af nuvarande beloppet (10 % af värdet), hvilket beslut fattades, märkligt nog, på förslag af en ledamot från *Marseilles* handelskammare.

Det torde ej vara behöfligt att fortsätta listan på de af den »högre konseljen» förordade nya tullbestämmelser. Allt nog: hela detta förslag är hållet i fullständigt *protektionistisk* anda, efter de i *Frankrike* nu gällande åsigterna hos det flertal, som utöfvar inflytelse på lagstiftningen, och kan i det stora hela ej betraktas annorlunda än såsom ytterligare ett såsom behöfligt ansedt steg till skydd för vissa delar af den *inhemska industrien*; hvarom ock alla fransmän, som hysa i fransk mening liberala eller s. k. frihandelsgrundsatser, äro enige. Vid ett par af de här ofvan angifna förslagen, hvilka för *Sverige* ega ett särskildt intresse, vilja vi nu här något uppehålla oss.

I den ännu gällande franska allmänna eller *general-tariffen* äro tullsatserne för

100 kilos tackjern	fr. 4 à	4,40
» » smältstycken	» 7 à	7,70
» » stångjern och rails.....	» 10 à	15,40
» » stål	» 30 à	118,00

Dock egde det undantag rum för *Sverige*, d. v. s. för det svenska *stångjernet*, att detta belades allenast med fr. 7 à 7,70 tull (efter flaggornas beskaffenhet).

Traktatstullarne, från 1860, blefvo åter för tackjern fr. 2,00, smältstycken fr. 2,75, för stångjern och rails fr. 6 och för stål fr. 13

Det förtjenar slutligen påpekas, hvad beträffar tullsatserne å de textila, eller spånads- och väfnadsartiklarne, att ms RAOUL DUVAL och BALSAN för någon tid sedan, efter uppdrag af regeringen, bereste *Englands* fabriksdistrikter, och efter der anställda undersökningar kommo till det resultat, att den engelske fabrikanten ej hade mer än 3 à 4 % fördel mot den franske. Väl erhålles bränslet för bättre pris i *England* än i *Frankrike*, men arbetspriset vore i det förra landet mycket högre, och arbetstiden vida mindre, eller $9\frac{1}{2}$ timmar dagligen i *England*, 12 timmar i *Frankrike*.

å 25. Som emellertid utförseln från *Sverige* till *Frankrike* af tack- och gjutjern samt stål aldrig varit af någon betydighet, och den franska handelsstatistiken dessutom sedan länge sammanslagit *alla* dessa artiklar, hvad *Sverige* beträffar, eller upptagit dem under en enda rubrik, vilja vi här uppehålla oss allenast vid frågan om *stångjernet*.

Sedan 1865 har *Sverige* skolat betala traktatstull, 6 fr. för 100 kilos, eller 1 franc à 1 fr. 70 cents mindre än före nämnde tid, således c:a 1 krona 86 öre per sv. centner, — en i sanning ganska hederlig tullafgift för en *halfförädlad* vara (än mera tryckande naturligtvis för *engelskt*, *belgiskt* m. fl. stångjern och rails). Emellertid blef förhållandet det, att nämnde dryga tullsats i många år ej behöfde erläggas för mera än en obetydlig del af svenska stångjernsexporten på *Frankrike*; hvartill åter orsaken var följande:

Redan 1836 bemyndigades franska regeringen att medgifva »temporär, tullfri införsel af utländska produkter som, efter att hafva undergått något arbete för hand i franska fabriker, under deras nya form exporteras eller läggas på nederlag inom 6 månader» (från införseln af råämnet). Och skulle för tullfrihetens beviljande utfärdas qvittensér, försedda med borgen (»acquets à caution»).

Dessa s. k. »Importations temporaires», motsvarade af »Produits réexportés», omfattade, till en början, några få artiklar, men utsträcktes tid efter annan till flere, och genom ett dekret 1843 jemväl till *metaller*, hvarefter en mängd modifikationer egt rum i hänseende till *den* delen af författningen om »Importations temporaires» etc. Ännu 1856 var berörde metall in- och utförsel obetydlig, men från 1860 tog den ansenliga proportioner. Förut hade allenast verkstäderna och fabrikerne vid belgiska gränsen och *La Manche* dragit parti af författningen; nu började äfven de i norra och södra Frankrike och vid Medelhafskusten belägna att deltaga i dessa »Importations» etc., och de kunde desto hellre begagna sig af denna förmån, som författningarna den tiden ej fordrade, för réexporten af de förädlade artiklarne, att dessa skulle vara *identiska* (af samma råämnen som de motsvariga importerade), utan blott *equivalenta* (i hänseende till vigt). Och så uppstod trafiken i stort med »acquets à caution». Följden af detta s. k. equivalentsystem blef åter, att metallinförseln intill 1870 i medeltal gick med 87 % till *norra* Frankrike, men exporten af produkterna med 75 % från *södra* delarne af landet. Nu uppstodo under flera år de häftigaste strider mellan de intresserade uti den norra, s. k. naturliga metall-

urgiska zonen, och den södra, mellan förfäktarne af det »identiska» och »equivalent»-systemet, så att t. ex. år 1868 frågan härom debatterades 9 dagar i senaten. Slutligen afgjordes den 1870 till förmån för det *identiska*, hvarigenom exporten af »objets en fer» minskades från 53,000 till 14,000, af jernbleck från 14,000 till 4,700 tons. Och bibehållande af samma system har nu förordats af den »högre konseljen».

De sålunda före och efter år 1870 gällande olika systemen inverkade, så som naturligt var, ganska märkligt på *Sveriges* utförsel till *Frankrike* af stångjern. 1864, eller året före handelsfördragets afslutande, var priset på »acquits à caution» allenast 2 francs per 100 kilogr., eller fr. 8 à 13,40 *lägre* än de då gällande tullsatserne i generaltariffen; och under riklig tillgång på dylika qvittenser varierade detta pris sedermera under åren 1865—1870 mellan fr. 2,25 och fr. 3 för de 3 kategorier, hvaruti jerninförseln numera är indelad, neml. 1:o smältstycken; 2:o fyrkant och platt stångjern jemte rundjern af vissa dimensioner, och 3:o finjern. Hvaraf således inhemtas, att *Sverige* under denna tiden för sin hufvudsakliga utförsel till *Frankrike* af 2:a kategoriens effekter (stångjern m. m.) betalade högst *hälften* af traktatstullen (6 fr.).

Efter 1870 åter har förhållandet i detta hänseende förändrat sig sålunda, att redan 1871 blef priset på »acquits» för 2:a kategorien fr. 2,50 à 4 fr., 1872—73 fr. 2,50 à 3,50, 1874 fr. 2,70 à 4,50, 1875 fr. 3,50 à 5,50, och 1876 fr. 4,25 à 5,50; hvarjemte »acquits» för 1:a och 3:e kategorierna under de senaste åren varit svåråtkomliga, nära nog omöjliga att få köpa.

Den fördel svenske exportörerne eller franske importörerne af svenskt stångjern haft af handeln med »acquits à caution» synes således ha gått förlorad, och om ej *Frankrike* sjelfvilligt, med afseende på sina egna intressen i stort, minskar den nu utgående högst dryga tullen på i fråga varande artikel (ty att det landet, i likhet med *England*, *Tyskland* och *Sverige*, skulle ännu på långliga tider bevilja *tullfrihet* låter knappast tänka sig), så torde vi fortfarande få betala den enorma tullen af 1 krona 86 öre per ctr för en halfförädlad vara af så ringa värde, som stångjern nu för tiden. Att märka är dock, att under det att priset på qvittenser år för år stigit på den senaste tiden, har *quantiteten* importeradt sv. stångjern etc., som förbrukats i *Frankrike* och upptages under rubriken »Commerce Special», under samma tid ökats rätt betydligt och uppgått

från 1,8 millioner kilogr. år 1869
till 13,7 » » » 1875.

De motsvariga siffrorna i »Commerce Général» äro vida högre, såsom omfattande jemväl det sv. stångjern etc., som transiterat genom *Frankrike till Spanien, Italien och Schweiz.*

Några ord slutligen rörande denna, eller jernfrågan.

Enligt en fransk skriftställare i national-ekonomin, TOUSSAINT LOUA, kan verdensproduktionen af *tack-* och *gjutjern* nu för tiden uppskattas till 13,622,000 metriska tonneaux, hvaraf kommer på

<i>Stora Britannien</i>	46,5 %
<i>Förenta Staterna</i>	13,6 »
<i>Tyskland</i>	12,1 »
<i>Frankrike</i>	10,6 » etc.

Under sitt stränga skyddstullsystem har således *Frankrike* upp- arbetat sig till det fjerde i ordningen af de jernproducerande länderna, då åter *Sverige* intager det 8:de med blygsamma 2,5 %, eller icke fullt fjerdedelen mot *Frankrike*. Och äfven under de senaste, för jernhandteringen i allmänhet ogynsamma åren har den franska tillverkningen af halfförädlade varor *stigit* ganska anse- ligt, neml. af

Stångjern från 0,432 ¹ år 1871 till 0,784 år 1875
Rails » 0,122 » 0,152 » 1874
Stål » 0,079 » 0,239 » 1875

Jernförädlingen i detta ords vidsträcktaste betydelse har således i *Frankrike* tagit en »gigantisk utsträckning», (såsom greve BUTENVAL, en af de mest framstående franske frihandlarne, uttrycker sig), och detta synnerligast på *Englands* och *Skottlands* bekostnad. Så hade, enligt handelskammarens i *Paris* berättelse för 1876, im- porten från *St. Britannien* af tackjern, hvarå tullen utgör 40 % af värdet, fallit från 40,000 tons 1872

till 27,000 » 1874;

af stångjern, hvarå tullen är 35 % af värdet, införts från *England* allenast 167 tons under år 1874, under det att *Frankrike* samma år af samma vara *exporterat* 20,822; af rails införts nämnda år allenast 3 tons från *England*, och af stålrails intet från sistnämnda land åren 1871—74, något från *Belgien*, hvaremot *Frankrike* 1874 *exporterat* 12,125 tons af den varan. Och såsom exempel på ef-

¹ I millioner tonn. métr.

fekten af de nuvarande (traktats-) tullafgifterne för *stål*, eller 13 à 25 fr. för 100 kilogr., anför en engelsk skriftställare, att södra franska jernvägskompaniet i Mars 1876 tillhandlade sig *stålfjedrar* hos en fransk firma efter 45 fr. 55 cent^s för 100 kilogr., levererade i *Bordeaux*, under det att engelskt *fjederstål*, förtulladt i *Bordeaux*, efter den tidens pris skulle kosta 50 fr. per 100 kilogr., d. v. s. att franska, färdigberedda *stålfjedrar* kunde der säljas för fr. 4,45 per 100 kilos *mindre* än engelskt *stål i stänger*. Tullen å *maskinerier*, 6 à 10 fr. för 100 kilos, är mycket invecklad, utgår efter 30 kategorier och varierar mellan 60 och 500 fr. per ton (för knifsmide efter 15 % af värdet); och resultatet är det, att de franske tillverkarna nu kunna undersälja de engelske hvad angår både *spinnmaskiner* och *lokomotiver*, hvaraf utförseln från Creuzotverken m. fl. är rätt betydlig till åtskilliga länder (inclusive *Sverige*, der t. ex. Creuzot för några år sedan gjorde ansenligt lägre anbud på leverans af den under byggnad varande nya jernbron vid *Stockholm*, än det svenska, som antogs). Slutsatsen af allt detta är emellertid, att under det långvariga, konsekvent iakttagna systemet med höga skyddstullar (att ej tala om förbuden enligt nuvarande allmänna tariffen), har *Frankrike* blifvit äfven ett af världens största jern-tillverkande och metallförädlade länder: att derifrån nu för tiden *exporteras* både tackjern, stångjern, rails och stål etc. jemte maskinerier, redskap och mångahanda andra finare metallarbeten, hvaraf tydligen frångår, att *priset* å alla dessa varor, i följd af täflan inom landet, allt mer nedgått; och slutligen, att allt detta oaktadt, har skyddstullen å »métaux bruts», som 1791 ansågs vara tillräcklig om den bestämdes till 10 % af värdet, nu, 1877, af den »högre konseljens» föreslagits till tre à *fyradubbelt* detta belopp.

Såsom ofvan nämnts uppgjorde den »högre konseljen», i hvilken större delen af de industriella och handelsintressena voro representerade, ett förslag till *generaltariff*, hufvudsakligen grundadt på de sedan 1860 gällande handelsfördragen, men i hvilket, såsom vi ock visat, åtskilliga tullsatser, synnerligast för garn och väfnader, *höjdes*; men konseljen uttalade tillika den åsigten, att denna generaltariff nödvändigt borde anses såsom ett maximum, och lät påskina, att många tullbestämmelser upptagits till en, äfven i konseljens tanke, allt för hög siffra, allenast för det ändamålet, att bereda de franske underhandlarna medlet att erhålla *eftergifter af främmande makter* derigenom, att *Frankrike* gjorde dem eftergifter i de tullsatser, som *generaltariffen* innehöll. Altså är detta för-

slag en ren protest, i dubbel mening, mot *Bastiatska* skolans åsikter om lämpligheten och skyldigheten att godkänna frihandelsgrundsatserne per se, eller *utan* afseende på förhållandet till främmande makter. Och aldeles samma grundsats om lämpligheten och behovet för *Frankrike* af *konventionella* tariffen hade förut uttalats af den stora majoritetens handelskamrar.

Detta den »högre konseljens» förslag till generaltariff framlades nu af regeringen till representationens godkännande i början af 1877, jemte ett förslag till öppnande af underhandlingar om en ny *konventionel* tariff; men samtidigt förklarade regeringen officiellt till de främmande makterna, att den *gamla* (sedan 1860) *konventionella* tariffen, *icke* den nya generaltariffen skulle tjena till grund för underhandlingarna. De ofvan nämnda tariff-förslagen, som inlemnats till deputerade kammaren, blefvo af samma kammare bordlagda, hvarefter, såsom bekant, denna kammare upplöstes och hela tullfrågan tills vidare fick hvila.

Under tiden, eller sedan flera år, hade underhandlingar begynts med de främmande makter, som med *Frankrike* afslutat handelsfördrag, och först och främst med *England*, som för detta ändamål sände särskilda sakkunnige män till *Paris*. Förhandlingarna härom pågingo, med några afbrött, i längre tid, hvarefter franska regeringen å sin sida utsåg ytterligare fem sakkunnige män och intresserade i de frågor, som rörde jern-, bomulls- och ylltillverknin-garna, — alla mer och mindre protektionistiskt sinnade och i spetsen för dem mr POUYER-QUERTIER, — att biträda de franske underhandlarne. Någon öfverenskommelse kunde sedermera ej tillväga-bringas, hvadan underhandlingarna med *England* afbrötos. Och enahanda blef förhållandet i hänseende till de andra främmande makter, som begynt underhandlingar. De för dem alla till ändalupna *konventionella* handelsfördragen ha emellertid prolongerats, att gälla intill olika tidpunkter 1878.

Så står denna sak i närvarande ögonblick, och det slutliga resultatet är icke svårt att förutse. Agitationen i protektionistisk riktning fortgår, och i Febr. 1878 hölls i *Paris* ett stort möte med jernverksegare, kolgrufveegare, manufakturister, skeppsredare m. fl., för att grunda en association med ändamål, »att öppna förbindelser med de offentliga myndigheterna (regeringen och representationen) i syfte att upplysa dem om franska handelns verkliga intresse, och kalla deras uppmärksamhet på farorna af ytterligare nedsättning af tullarne, enär vissa industrigrenar äro otillräckligt skyd-

dade af de nu gällande tarifferne, och andra, såsom skeppshintresset, öfverlemnade till utländsk täflan, utan vederlag af något slag. Och samtidigt hade den af senaten utsedda komité, för att undersöka orsakerna till den nuvarande kommersiella förlägenheten, hållit två sammanträden, som skulle fortsättas, vid hvilka enahanda begäran om skydd framstälts af *alla* hos komitén hörda personer; bomullsspinnare från *Vogeserne*, sammets- och yllefabrikanter från *Amiens* och *Roubaix*, jutefabrikanter m. fl. från *Normandie*. Af alla de förhållanden, hvarå vi här ofvan velat fästa uppmärksamhet, framgår nu tydligt hvad detta slutliga resultat i tullfrågan skall blifva. Om det *politiska Frankrike* hädanefter kommer att styras, för längre eller kortare tid, af någon fraktion, tillhörande yttersta *högern*, eller yttersta *venstern*, eller af någon mellan dem varande nyans af politisk opinion, är fullkomligt likgiltigt för det *ekonomiska Frankrike*, hvad angår tullförhållandena. Om grundvalarne för dessa förhållandens reglering synas *alla* partier vara ense, och dessa grundvalar heta: iakttagande af *Frankrikes* intressen i hvar enda detalj, och någon eftergift, der en sådan saklöst anses kunna ega rum, allenast mot full ersättning på annat håll från de främmande makterna, synnerligast till förmån för den franska vinutförseln. För detta i så många ekonomiska hänseenden ovanligt gynnade land är ock denna afsättning af stor betydelse, då produktionen kan uppskattas till 56 millioner hektoliter (1875 var den närmare 84 millioner), motsvarande omkring 3,900 millioner sv. kannor. Det troliga är således, att representationen kommer att antaga både en *generaltariff*, hufvudsakligen öfverensstämmande med den »högre konseljens» af regeringen framlagda förslag, äfvensom en *konventionel* tariff, likaledes i enlighet med de af regeringen föreslagna grunder, att gälla för de främmande länder, hvilka äro benägna att underkasta sig *Frankrikes* alla fordringar för ingäendet af nya handelsfördrag. I detta hänseende har förslaget till *generaltariff* uppställts så, att en icke obetydlig »prutmån» förefinnes, synnerligast hvad angår artiklarne *jern* och väfnader (förnämligast af bomull, jemte garn), och kommer *England* att godkänna förslaget i dessa delar, blir sannolikt det nya handelsfördraget med detta land grundvalen för traktatsuppgörelserna med de öfriga utländska makterna. Men *alla* måste bereda sig på att få dyrt köpa alla de lindringar i införselsavgifterna, som *Frankrike* kan komma att bevilja, under fortsatt, strängt iakttagande af sitt skyddstullsystem.

Ryssland

har, som bekant, sedan början af 1820-talet omfattat skyddstullsystemet, och gör det fortfarande. Ännu i 1857 års tariff funnos några in- och utförselsförbud, men alla väsendtliga sådana, med undantag för införsel af bränvin på fat, upphäfdes i 1868 års tariff. Denna ändrade nu en mängd af de förut gällande tullsatserne, höjde åtskilliga och minskade andra, så att det verkligen är svårt att säga, om nämnde, nu gällande tariff i sjelfva verket är mer eller mindre protektionistisk än 1857 års¹. Det vissa är emellertid, att skyddstullarne ännu äro, i allmänhet sagdt, ganska höga, för vissa varor ända till 30 å 35 % af värdet (således ändock vida lägre än för åtskilliga artiklar i franska och nordamerikanska tariffene), äfvensom att tullintraderne sedan 1868 stigit icke obetydligt, eller från millioner silfver-rubel 37,8 under nämnda år till 53,8 år 1872. Och beräknades de i 1875 års budget till 62,3, men i 1876 års allenast till 54,5. Kostnaden för tulluppbörden uppgår blott till 5 å 5 $\frac{1}{3}$ % af bruttoinkomsten.

Några andra mera märkliga förändringar i 1868 års tariff ha, oss veterligen, icke inträffat än att för artikeln »tobak i blad eller packor» införselstullen höjts år 1877 högst ansenligt. *Ryssland* betraktas därför och måste numera anses såsom ett af de mest protektiva land i Europa. I afseende åter på en viss del af tulllagstiftningen, eller den som rör införseln af *jernvägsmateriel*, ha några tilldragelser i senaste åren egt rum, som förtjena stor uppmärksamhet.

Ryssland, — det europeiska, hvarom här ensamt är fråga, — eger ganska betydande mineralrikedomar, hvaribland förträffliga jernmalmer i guvernementen *Perm*, *Orenburg* och *Wiatka* i Östra Ryssland, samt flera mindre grufvor i åtskilliga delar af Stor-Ryssland; hvarförutom i senare tider upptäckts ymniga mineral-

¹ Bland förhöjningar på finanstullar må anföras den å älsklingsdrycken *champagne*, hvaraf införes årligen c:a en million buteljer. Tullsatzen härå stegrades från 90 kopek till en rubel, d. v. s. till 2 kronor 82 öre per butelj, under det att *Sverige* nedsatt sin motsvariga tull från 58 till 18 öre.

tillgångar i Södra Ryssland (*Kherson, Odessa, Bessarabien* etc.), samt stenkol (anthracit) på kusterna vid *Azowska* sjön, mellan floderna *Dnieper* och *Donetz*, flerstädes i Stor-Ryssland, i *Kaukasus* och *Siberien*. Läget af dessa mineralskatter — i östra och nordöstra samt sydliga delarne af det vidsträckta landet — gjorde emellertid att, äfven med begagnande af de många och storartade flod- och kanalsystemen för transporten, denna ändock blef särdeles besvärlig, långsam och kostsam. Det oaktadt, och innan beslutet att förse *Ryssland* med jernvägar i stor skala börjat vinna tillämpning i dessa delar af riket, utbildade sig jernindustrien i åtskilliga rigtningar, synnerligast i Stor-Ryssland, och till den grad, att ensamt *maskin*-verkstäderna år 1867 utgjorde ett antal af 167, med ett tillverkningsvärde af mer än 15 mill. rubel. De inhemska fabrikerne kunde emellertid ännu denna tiden på långt när icke tillfredsställa de ofantliga behofven af jernfabrikat utaf alla slag, och allra minst anskaffa de högst betydliga quantiteter jernvägs-materiel, som erfordrades för att innan kort bringa det först utstakade, stora jernvägsnätet till stånd och dymedelst sammanbinda ej mindre Norra *Ryssland*, från *S:t Petersburg*, med Östersjöprovinserna, *Moskau*, östra provinserna samt länderna vid *Svarta hafvet* och *Azowska* sjön, än äfven de förnämsta jernvägslinierna sins emellan. Regeringen har således sedan länge funnit sig nödsakad, ej mindre att medgifva *tullfri* införsel af maskiner och modeller för åkerbruket, fabrikerne och handtverkerierna, äfvensom för malmer, än äfven att bevilja restitution af belöpande tullafgifter för sådant tack-, gjut- och stångjern, jemte stål, — hvad sistnämnde artikel beträffade intill dess 1868 års tariff blef gällande, — som förarbetades vid de ryska fabrikerne. Och hvad särskildt angår landets jernvägar, hvilka alla, med undantag af två mindre viktiga linier, numera egas af privata bolag, har regeringen till åtskilliga af dessa kompanier lemnat understöd eller subventioner i form af lån på längre eller kortare tid, äfvensom särskildt materiel (skenor, lokomotiv, vagnar etc.), så att, efter det vederbörliga återbetalningar egt rum, staten redan vid 1872 års slut af jernvägsbolagen hade att fordra:

Pund st.	507,637
Metall-rubel	12,059,954
Pappers-rubel	34,446,467.

Under ofvan angifna förhållanden har värdet af *Rysslands* metallurgiska industri stigit från 28 $\frac{1}{3}$ millioner rubel år 1863, till

73½ millioner år 1874, eller i det närmaste tredubblats på dessa 11 år; hvilken tillväxt hufvudsakligen egt rum i Stor-Ryssland

	från mill.	20,884
	till »	45,051
hvaraf i guvernem. <i>Moskau</i>	från »	1,764
	till »	7,570
	<i>Petersburg</i> från »	11,532
	till »	19,990
samst i <i>Ost-Ryssland</i>	från »	5,369
	till »	18,701
hvaraf i <i>Perm</i>	från »	2,689
	till »	12,224
och i <i>Wiatka</i>	från »	1,273
	till »	4,111

Jernvägslängden har åter ökats

från verst ¹	6,450 år 1869
till »	17,658 » 1876

d. v. s. nära tredubblats på 7 år².

¹ 1 verst motsvarar ungefär $\frac{1}{10}$ sv. mål.

² Den förmodan har i *Sverige* offentligent uttalats, att orsaken till det finansiella tryck, som äfven i *Ryssland* under de senaste åren för sports, skulle vara att söka, till stor del, i den omständigheten, att de under denna tid i så stor skala byggda jernvägar icke bära sig, icke hafva så särdeles mycket gods att frakta, och således vore i saknad af relativt betydande inkomster. Frågan härom, eller om *bruttoinkomsten* på de ryska jernvägarne, kan vara intressant nog att känna, helst om jemförelse anställles mellan dessa och de svenska jernvägarnes bruttointrader, och vi vilja derfor i den frågan meddela några faktiska uppgifter.

1872 hade ryska jernvägarne, trafikerade å 12,861 verst, eller c:a 1,287 sv. mil, i inkomst af resande etc. 35 mill. och af varor etc. 61 $\frac{1}{3}$ mill., uti intrader af alla slag mill. rubel 101,697. Och ungefär enahanda är fortfarande det relativa förhållandet mellan inkomsterna för resande och varor. Sagda år var således bruttointraden på de ryska jernvägarne i medeltal per sv. mil

kr 223,000.

1876 var åter hela inkomsten på ryska jernvägsnätet, c:a 1,765 sv. mil, mill. rubel 146,207, som motsvarar i medeltal per sv. mil

» 233,000.

1872 höllo de trafikerade svenska *statsbanorna* i längd 115,7 mil. Bruttoinkomsten var af resande etc. mill. kronor

af gods etc. 5,223

diverse

132

9,210

som motsvarar per mil

» 79,000.

Det är klart, att under ett så brådstörtadt fortskyndande af det ryska jernvägsnätet — hvaraf likväl landet ensamt i militäriskt hänseende haft oberäkneliga fördelar under 1877 års krig mot *Turkiet* — kunde omöjligen de ryska jernförädlingsverken fylla landets behof af jernvägsmateriel — alla andra erforderliga jerneffekter oberäknade; och man anslog därför för 2 år sedan, eller 1875, behofvet ensamt af jernvägsskenor till 15 millioner pud¹, hvaraf högst 3 millioner kunde då tillverkas inom landet. Emellertid hafva förhållandena på de senaste åren, sedan jernvägsnätet utsträckts derhän, att erforderligheterna för inhemsk jern-tillverkning i stor skala kunna med lätthet och till billigare pris erhållas, högst väsentligt förändrats och nya anläggningar för jern-tillverkning ytterligare på flera ställen kommit till stånd. Ryska regeringen, trogen sina protektionistiska grundsatser, ansåg likväl, att ännu andra mått och steg erfordrades för att upphjelpa den ryska jernindustrien, och nedsatte för detta ändamål en komité i slutet af 1875. Och sedan denna afgifvit sin berättelse framstälde, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med komiténs förslag, finansministern v. REUTERN sina åsikter i detta ämne sålunda:

att för framtiden tullfri införsel från utlandet af jernvägsskenor ej må tillstädjas;

att i blifvande koncessioner för jernvägar vederbörande kompanier må åläggas att för hälften af behöfliga skenor begagna ryskt fabrikat;

De *enskilda* lokomotivbanorna hade samma år i utsträckning 58,8 mil med inkomst af resande etc. 0,932
 gods 3,421
 diverse 0,116

4,469

som motsvarar per mil kr. 76,000.

Medeltalet per mil af samtliga banorna » 79,000.

1876 trafikerades 143,6 mil svenska statsbanor med en bruttoinkomst af mill. 16,609, motsvarande per mil ... » 115,600.

Och samma år uppgick de trafikerade enskilda lokomotivbanornas medellängd till 187 mil, hvarå bruttoinkomsten var 10,871, som motsvarar per mil » 58,000.

Samtliga banorna å 330,6 mil gäfvo alltså i medeltal per mil » 83,000.

Reflexionerna göra sig sjelfva.

¹ 1 pud nära 39 sv. skålp.

att hos inländska fabriker göra rälsbeställningar att levereras under loppet af 3 à 5 år; och

att öfverlåta till finansministern och ministern för kommunikationsväsendet att bestämma, hvilka nedsättningar böra ega rum i jernvägstarrifferna för transport af stenkol, malm, stångjern m. m. Och har detta den ryske finansministerns program sålunda blifvit förverkligadt, att i Mars 1877 utkom en författning som bestämde, att så väl de nu befintliga som äfven blifvande jernvägsbolag skola förbinda sig, att hädanefter köpa *all* sin materiel (från och med skenor till och med vagnar och lokomotiv) af *inhemska* fabrikanter, men ryska bolag för tillverkning af jernvägsmateriel deremot berättigas *tullfritt* införa dertill nödiga materialier, samt derförutan tillerkännas premier och understöd. Hvaraf således befinnes, att ryska regeringen utsträckt skyddssystemet i hänseende till jernvägsmateriel vida utöfver v. REUTERNES förslag, och, hvad som är än mera att beakta, att ryska jernförädlingsindustrien under den protektiva lagstiftningen redan upphunnit den ståndpunkt, att *Ryssland* kan anskaffa åtminstone större delen erforderligheter för sitt vidt utsträckta jernvägsnät af *inhemska* tillverkningar.

Såsom ofvan nämnts har skyddstullsystemet, tid efter annan något modifieradt, i *Ryssland* gjort sig gällande sedan mer än 50 år, och det vill synas af alla tecken, som skulle detta land ej vara sinnadt att öfvergifva nämnda system och omfatta de s. k. frihandelsgrundsatserne. Det må nu tillses, hvilket inflytande tillämpningen af dessa grundsatser kan anses hafva haft på landets industriella och kommersiella förhållanden.

Hvad då först de industriella beträffar, så bör, till en början, anmärkas, att inom vissa delar af *Ryssland* tillverkas, såsom *hus-slöjd*, väfnader och några slag jernsmiden i mycket stor skala. Främst bland dessa tillverkningar af husfliten stå *bomullsväfnader* för den stora förbrukningen (kaliko, nankin etc.), som beräknades redan år 1864 sysselsätta 32,000 arbetare i städerna och 350,000 på landet, och som i allmänhet anses så väl till pris som kvalitet kunna täfla med de motsvariga utländska artiklarne. I hvad mån denna gren af husslöjden sedermera stigit är oss icke bekant, men att denna stegring ej varit obetydlig kan slutas deraf, — äfven med allt afseende å den högst ansenliga tillväxten af bomullsväfnader såsom *fabriksgren*, hvarom mera här nedan, — att införseln till *Ryssland* af råvaran, eller bomull, stigit i värde från 22²/₃ mill. rubel år 1864 och 16⁴/₅ mill. år 1865 till 54 mill. år

1874 och 52 $\frac{1}{2}$ mill. år 1875. Äfvenså tillverkas linne- och hampväfnader i betydliga quantiteter såsom husslöjd, och derförutan spik-, knif- och finsmide i åtskilliga orter.

Vidare må erinras, att i de uppgifter om ryska *fabriks*-industrien, som kommit oss tillhanda från statistiska central-komitén i *Petersburg*, och hvarom här nedan förmäles, upptages icke antalet fabriksarbetare och icke heller sådana industrigrenar, som äro underkastade accis, neml. salt-, socker-, bränvins- och tobakstillverkningarna, hvilka näringsgrenar åter äro af stor betydighet. Sålunda producerades 1872 *salt* från grufvor, källor och sjöar mill. pud 39,7

hvitbetssocker i 236 fabriker med 88,134 arbetare
och utaf mill. 12,2 betor » » 7,4
bränvin » vedros¹ 29,9

hvaraf 25 millioner för inhemska konsumtionen och som betalt accis; samt *tobak* å 85,148 plantager och 40,197 deciatiner² jord » pud 2,27
hvarför i accis erlagts mill rubel 8,76.

Värdet af de hufvudsakliga, i ofvannämnda statistiska uppgifter specificerade och i 50 guvernement befintliga *fabriks*-tillverkningarna utgjorde åter under åren 1863—1874 i millioner

silfver-rubel	214,5	466,2
hvaraf Ylleindustrien	37,3	51,3
Linne- d:o	8,0	22,9
Hamp- d:o	4,2	6,8
Bomulls- d:o	39,1	119,9
Silkes- d:o	4,5	8,1
Tryckta och färgade bomullsvaror	21,1	35,1
Papper	6,1	11,3
Snickeriarbeten	4,1	18,1
Läder och skinn	17,4	34,8
Produkter af talg	19,9	24,6
Glas och kristall	4,8	8,6
Fossilier	3,9	11,9
Metallurgiska industrien	28,3	73,4
Kemiska produkter	5,6	11,9
Diverse fabriker	3,4	9,1

¹ 1 vedro = 0,123 hektoliter.

² 1 deciatin = 1,0925 hektar.

Hvaraf således befinnes, att totalvärdet af fabriksstillverknin-
garna under de 12 oförmälda åren ökats med 117 %, samt att
denna ökning förnämligast visat sig i linne-, bomulls-, snickeri-
och metallurgiska industrigrenarne. Tages nu härjemte i betrak-
tande värdet af *husslöjdens* tillverkningar: att dessa lemna syssel-
sättning åt mer än 400,000 arbetare, och att antalet fabriksarbetare
redan 1867, då fabrikatens värde uppskattades allenast till mill.
rubel 266,4, uppgick till 357,700, hvadan nu för tiden sannolikt
mer än en million ryske arbetare¹ torde vara sysselsatte i de olika
industrigrenarne, så är oförnekligt, att stora inhemska intressen
äro beroende af det tullsystem, som i *Ryssland* gör sig gällande.

Hvad slutligen angår *Rysslands* utrikeshandel, så uppskattades
värdet i mill. rubel af

	Importen	Exporten	Tillsammans
åren 1861—1865 i medeltal ...	138,2	160,7	299,0
» 1874	440,1	411,2	851,3
» 1875	498,8	360,6	859,4

oberäknadt de asiatiska ryska länderna, för hvilka importen under
sistnämnda begge år upptages i värde till respektive mill. rubel
20,5 och 20,8, samt exporten till resp. mill. rubel 10,3 och 9,5.

Man finner således, att under det gällande skyddstullsystemet
värdet af utrikeshandeln under de 10 åren till och med 1875 ökats
högst ansenligt, eller med nära 200 %, en tillväxt som, jemförel-
sevis, är vida större än de flesta andra både större och mindre
länders under samma, för den materiella utvecklingen så ovanligt
gynsamma tid kunnat förete.

Obestriddigt är emellertid, att ett finansiellt tryck sedan länge
hvilat öfver *Ryssland*; att den ryska riksbanken allt sedan dess
grundläggning 1860 icke kunnat till pari invexla sina sedlar, äfven-
som att vid vissa tidpunkter, synnerligast efter fallet af den kolos-
sale svindlaren d:r STROUSSBERG, en mängd betalningsinställelser
egt rum bland de finansiella notabiliteterne etc. Men utom det
att dessa mer och mindre omfattande kriser aldrig öfvergått landet
i dess helhet, så att verkningarna deraf försports hos massan af
folket, äfvensom att sedan medlet af 1860-talet en mängd stor-
artade bank- och andra kreditanstalter uppvoxit, hvilka onekligen

¹ Vi ha sett en uppgift 1870, som specificerar antalet arbetare i
ryska industrien till mer än 6 millioner, hvilken uppgift åter torde vara
mycket öfverdrifven.

gjort handeln och industrien stora tjenester och i betydlig mån mildrat verkningarna af de finansiella kriserne, vore det helt enkelt absurdt, att vilja tillskrifva det gällande *tullsystemet* ens någon del i det finansiella trycket. Nej! De begge *stora* orsakerna till detta tryck heta *krig* och *jernvägar*. De finansiella följderna af *Krim-kriget* hvila ännu blytungt på ryska skattkammaren, räntorna ensamt till utlandet för de härför upptagna statslånen, äfvensom för senaste årens skuldsättningar i och för byggandet inom kort tid af de stora jernvägslinierna, uppsluka en stor del af vinsten på ryska exporten, och derförutom har man nödsakats upptaga flera inhemska lån och utsläppa massor af riksbankens kreditsedlar. Slutligen har 1877 års krig mot *Turkiet* redan föranledt upptagande af två inhemska lån å 300 mill. rubel och ett utländskt å 100 mill., hvarigenom räntan å statsskulden ökats med 2,338,000 pund st., och derförutan utsläppt en ofantlig massa pappersmynt, som vållat, att ensamt förlusten på vaxling vid likvider af den utländska skulden anslås för 1878 till pund st. 1,233,000. Dessa äro, som sagdt, hufvudorsakerna till det finansiella trycket, hvarmed tullväsendet haft intet att skaffa. Deremot kan man icke underlåta den anmärkningen, att under det att *arbetare-oroligheter* och »strejker» nu för tiden låta sig förspörja i så många andra länder, afhöres ingenting dylikt från *Ryssland*. Den stora massan arbetare derstädes, både i fabriks- och husslöjdsväg, synes fortfarande hafva full sysselsättning, och det åter i följd, till stor del åtminstone, af det gällande *tullsystemet*.

Österrike—Ungern.

Enär *Ungern* hufvudsakligen, nära nog uteslutande, är ett jordbruksidkande land, och någon nämnvärd fabriks- och annan industri således derstädes aldrig funnits, *Österrike* åter sedan långliga tider haft en högt utbildad industri, ej mindre i väfnader af en mängd slag och i metallarbeten, än äfven i glas- och porslinsvaror, papper m. m., har följden af dessa stridiga intressen i ekonomiskt hänseende (hvarom här ensamt är fråga) blifvit, i all-

mänhet taladt, att ungrarne hysa frihandels-, österrikarne åter protektionistiska åsigt. Ömsesidiga eftergifter ha emellertid gjort det möjligt att etablera en för begge rikshalvorna gemensam tulltariff, och 1865 afslötos handelsfördrag med de flesta europeiska länder, 1868 med Tyskland. Tiden för gällande kraften af dessa fördrag har redan gått till ända för en del, och det för *Österrike* viktigaste, eller det med *Tyskland* ingångna, skulle upphöra att gälla vid 1877 års slut.

Likasom i de flesta andra af Europas industriella länder, äfvensom i *Förenta Staterne*, uppblomstrade handeln och industrien i *Österrike* högst ansenligt under de senaste åren på 1860-talet till och med 1872. På kort tid förvärfvades kolossala rikedomar, en mängd etablissement öfvergingo till bolag med ofantliga kapital, hvilka bolag skördade mycket höga utdelningar; öfver allt uppstodo manufakturverk af alla slag. Men — man öfveransträngde sig, här såsom flerstädes, »spekulationen» på orimliga vinster i nästan alla möjliga företag blef allt för vild; öfverproduktion i en mängd industrigrenar inträffade 1871—1873, och så timade hösttiden sistnämnda år, och märkvärdigt nära nog samtidigt i flere delar af *Tyskland* samt i *Förenta Staterne*, en reaktion, en kris — i *Österrike* kallad »krach» — af den mest våldsamma art, som hade till följd nedsättning af varuprisen, stockning i marknaden och otaliga bankrutter¹, och hvilkens verkningar ännu på flera-handa sätt äro känbara.

Under sådana förhållanden skulle frågan om förnyelse eller förkastande af de särskilda handelsfördragen pröfvas och afgöras. En ganska stark agitation i protektionistisk riktning började nu utveckla sig, och första följderna af dessa anfall på de befintliga fördragen blef ett särskildt aftal, i slutet af 1876, med *England* om införselstullen å bomulls- och yllevoror, enligt hvilket, hvad de förstnämnde artiklarne beträffar, tullsatserne å några fördubblades, såsom å släta, färgade väfnader, å tät väfnad med mönster samt å musslin, och på öfriga specificerade 11 slag bomullsväfnader höjdes med 25 å 33 $\frac{1}{3}$ % mot den dittills eller till 1876 års slut gällande tariffen. På yllevoror åter, specificerade under 9 rubriker, höjdes införselstullen med 33 $\frac{1}{3}$ % allenast för »allmänna kvaliteten», för de öfriga med 10 å 20 %.

¹ Man har uppskattat förlusten ensamt på 85 kompanier, som bankrutterat under åren 1873—1876, till ca 500 mill. kronor.

Sedermera, eller under loppet af 1877, har den protektionistiska agitationen tilltagit i styrka och omfång och flera möten hållits i *Reichenberg, Prag, Wien, Brünn, Olmütz* etc., der fabrikanternes åsigter gjort sig gällande. Anfallen ha här rigtats hufvudsakligen mot förnyelsen af handelsfördraget med *Tyskland*, enär denna skulle medföra förnyelse af fördragen med alla de andra magterna. Och är härvid särskildt anmärkningsvärdt att *Ungern*, som lemnat sitt samtycke till tariff-frågan för att få medgifvanden af *Österrike* i afseende på andra indirekta skatter m. m., utan afseende å sina frihandelsåsigter i allmänhet fordrat icke allenast hög tull på *spannmål*, som importerats till *Ungern* från *Ryssland* och *Rumänien*, utan jemväl betydlig nedsättning af *vintullen* i tyska tariffen. *Tyskland* åter, som ej vill medgifva denna nedsättning, fordrar upprätthållandet af de nu gällande tullsatserne på väfnader etc. samt minskning af den österrikiska *jerntullen*. Och slutligen äska *Österrike-Ungern*, att tullen skall erläggas i *guld*, oansedt dessa länder ännu icke sjelfva antagit den rena guldstandarden, och dessutom sedan länge icke invexlat sina banksedlar mot metallisk valuta; — ett vilkor, som efter nuvarande förhållanden skulle höja hela tariffen med 12 %.

Underhandlingar i detta ämne mellan de resp. magternas ombud ha fortgått i längre tid, och tre gånger afbrutits och återtagits, hvarefter de tyska underhandlarne i slutet af Okt. 1877 lemnade *Wien*. Framtiden får nu visa, om en medling mellan de stridiga intressena kan komma till stånd. Det mellan dessa länder gällande handelsfördrag har emellertid blifvit prolongeradt till d. 1 Juli 1878.

Under tiden, d. v. s. under sommaren och hösten 1877, sysselsatte sig regeringen med utarbetande af en för de begge rikshälfterna — *Österrike* och *Ungern* — gemensam eller autonom tulltariff, gällande för *alla* länder, med förkastande således af alla speciella handelsfördrag eller konventionella tariffer; — en grundsats som likaledes hyses af furst *BISMARCK*, men är motsatt den i *Frankrike* i detta hänseende rådande. Och sedan uti en för begge rikshälfterna i slutet af Oktober hållen ministerkonselj i *Buda-Pesth* det beslut fattats, att afbryta underhandlingarna med *Tyskland*, framlade regeringen den 10 Nov. för riksrådet förslag till ny, för hela riket gemensam tariff, öfverensstämmande med de protektionistiska åsigter, som uttalats vid de ofvannämnda mötena, och hvilka den tiden delades af flertalet i deputerade kammaren; hvarvid särskildt är att märka, det den cisleitanske eller öster-

rikiske handelsministern, mr CHLUMECKY, öfvergaf de åsigter i en mera liberal rigtning, som han i 20 års tid förfäktat, och biträdde de mera avancerade protektionisternes.

Opinionen var nu visserligen förberedd på framläggande från regeringens sida af den nya autonoma tariffen, att underställas de cisleitanska och ungerska riksdagarne, i en mera protektionistisk anda, än de hittills gällande tarifferne; men de förändringar, som nu föreslogos, voro vida större än man väntat, och från flera håll ropades därför högt, att »protektionismen har vunnit komplett seger, reaktionen mot de senaste 15 årens handelspolitik är radikal». Härmed må nu förhålla sig huru som helst så bör dock, innan man bryter stafven öfver detta af den österrikiska regeringen nyligen framlagda förslag till tulltaxa, uppmärksamheten rättvisligen fästas å detta lands finansiella förhållanden.

Sedan långliga tider, hufvudsakligen i följd af forna *krig* och en deraf föränledd enorm statsskuld, har *Österrike* laborerat med dåliga finanser, med en statsskuld, som 1876 beräknades till 2,724 millioner floriner¹, och med en årlig, icke obetydlig brist vid budgetens uppgörande; och äfven *Ungern* har en statsskuld, till stor del härrörande från de i senaste tider gjorda *jernvägsanläggningar*, som för sagda år uppskattades till mer än 500 millioner. Det säger sig emellertid sjelf, att ett land, äfven med så stora ekonomiska resurser som *Österrike-Ungern* (den för begge rikshälfterna och synnerligast för *Ungern* så särdeles rika spanmålsskörden 1877 ansågs lemna öfver 100 millioner fl. mer än under vanliga år), icke förmår på längd hålla ut med årliga brister i budgeten på mångfaldiga millioner, utan måste vara betänkt på att härför sätta en gräns; och om statsutgifterna ej kunna, bland annat af politiska skäl, i väsentlig mån minskas, så måste försök göras att på lämpligt sätt öka statsinkomsterna. Nu har *Österrike*, oberäknadt sina salt- och tobaksmonopol, en direkt beskattning å närmare 88 millioner (enligt 1876 års budget), accisafgifter å 60 mill. etc etc., men af tullen allenast 18 mill. på en inkomst i helt af brutto 373½ millioner, mot utgifter å 404.

Det var under sådana förhållanden ganska naturligt, att österrikiska regeringen ville, sedan hon i tullväg hade fått fria händer, försöka att skaffa landet på denna indirekta väg en betydligt ökad statsinkomst, hvilken hon ock beräknat till 17½ millioner. Hon

¹ 1 Florin = 1 krona 74 öre.

har således i förslaget till den nya, gemensamma tariffen i fråga satt, bland annat, förhöjning af tullen på kaffe från 16 till 24 fl., på thé från 10 till 15, på petroleum till 8, på vin i fastage från 8 till 12 fl. och på buteljer från 8 till 20 fl., allt per 100 kilogr.; och vidare, i protektionistisk riktning, höjning af tullen å bomulls- och ylleväfnader med 16 $\frac{2}{3}$, 40, 50 å 55 % utöfver de nu utgående beloppen, samt på fina sidenväfnader från 160 till 300 fl., på tjock, slät d:o från 120 till 200 fl., allt per 50 kilogr.

Det är antagligt att österrikiska regeringen, med samtycke af den ungerska, lyssnat allt för mycket till agitationerna från protektionismen; säkert, att en storm i motsatt riktning utbröt, efter förslagets offentliggörande, från medelklassen eller förbrukarnes sida, hvilka väl, efter hvad vi ega oss bekant, ej så mycket klagat öfver de höjda tullarne på textila ämnen, men så mycket mer öfver den förhöjda kaffetullen och förhöjningarna på nödvändighetsvaror, såsom petroleum etc. Men om medelklassen i utbyte mot de förhöjda tullafgifterna i stället vill åtaga sig någon annan, t. ex. förhöjd direkt beskattning, derom förmäles intet.

Så står tullfrågan för närvarande i *Österrike-Ungern*, och hennes slutliga lösning kan i detta ögonblick ej beräknas.

Tyskland.

Tarifferne för *tyska* tullföreningen voro stödda på ganska moderata protektionistiska åsigter, och sedan kejsardömet kommit till stånd utfärdades d. 1 Okt. 1873 en ny tulltaxa, i hvilken ej mindre produkterna från jordbruket och boskapsskötseln, med undantag för några dylika, såsom ost, smör, kött och svin, blefvo tullfria till införsel, än äfven nedsättningar i införselstullen för några fabriksalster egde rum; hvaremot åter tullförhöjningar etablerades för några andra dylika varor. Denna tariff var emellertid i egentlig mening ingenting annat än en ny redaktion af den gamla, som utbytte thaler och silfvergrotschen för tullafgifterna mot riksmark.

I denna för tyska riket nu gällande tariff ha, oss veterligen, några andra förändringar af vigt icke inträffat, än att, sedan införselstullen å tackjern borttagits, från 1877 års början jemväl smidt och valsadt jern i stänger, jernvägsskenor, vinkeljern, rå- och cimentstål, gjut- och raffineradt stål, jern- och stålplatter och bleck, jern- och ståltråd, jern till grofva beståndsdelar af maskiner och vagnar öfver 50 pounds vigt, ankare och kettingar etc. blifvit tullfria vid införsel. Att bedöma verkningarna häraf för den tyska jernindustrien är naturligtvis allt för tidigt, då allenast på ett års erfarenhet något tillförlitligt omdöme i frågan ej kan grundas. Men det vissa är, att *Tyskland*, som i flere trakter har ymniga både jern- och stenkolsgrufvor, och sedan länge haft de mest storartade, verldskunniga fabriker för jernförädling i en mängd rigtningar, ända till synålstillverkning, har upparbetat sin jernfabrikation till den grad, att detta land numera är det tredje i ordningen af världens alla jernproducerande stater, och således bör kunna uthålla täflan på detta fält utan behof af någon skyddstull, och detta så mycket hellre, som det redan vidt utsträckta jernvägsnätet, i förening med vattenvägarne, i hög grad underlättar varuforslingen till billigt pris: Emellertid gjorde de tyske protektionisterna under 1877 års riksdag ett försök att få införselstull åsatt gjutet och arbetadt jern, jernvaror i allmänhet, verktyg och maskiner m. m., men framställningen härom, som motarbetades af finansministern, mr CAMPHAUSEN, blef af riksdagsmajoriteten afslagen.

Tullagstiftningen i *Tyskland* fortgår således i moderat protektionistisk rigtning, och den våldsamma kris, som öfvergått flere af de tyska staterne, synnerligast *Preussen*, sedan slutet af 1873, och föranledts der, såsom i *Österrike*, af spekulationsraseriet i likt och olikt (*»Gründungen»*), har med tullförhållandena ej haft något att skaffa.

Spanien

har längst och ifrigast upprätthållit förbudssystemet, sedan detta öfverallt i det öfriga *Europa* — med undantag för *Frankrike* hvad angår de stater, som ej velat ingå handelsfördrag med detta land — öfvergifvits; och ännu i 1863 och 1865 årens tariffer hade *Spanien*, oberäknadt åtskilliga införselsförbud af väsentlig vikt, fastställt, i allmänhet sagdt, mycket höga tullsatser till förmån för den inhemska industrien. Det långvariga förbudssystemet öfvergafs emellertid i tariffen af den 12 Juli 1869, och sedan den tiden är det blott den djupa okunnigheten, hvilken ej begriper skilnaden emellan orden »prohiber» och »protéger», som kan hålla tal om prohibitismen och prohibitister. Förbud för införsel af vanliga handelsartiklar har sedan sistnämnda år, med undantag för *Frankrike* i nyss omförmälda hänseende, icke funnits i någon europeisk tulltariff, än mindre i *Förenta Staternes*, der förbudssystemet aldrig varit gällande, och man torde därför åtminstone numera få slippa att höra pratas om »prohibitister» från våra riksdagsbänkar och i vår press.

Som sagdt: 1869 ändrade *Spanien* i väsentlig mån sitt dittills följda tullsystem, och öfvergick till ett som *borde* kunna betraktas såsom moderat protektionistiskt. Hufvudbestämmelserna i nämnda års tariff voro nemligen: upphäfvande af alla utförselsförbud och af alla differentialtullar, hvad angår flaggorna; upphäfvande likaledes af alla införselsförbud, utom hvad angår sådane artiklar, hvilkas cirkulation är i strafflagen förbjuden; införselstulls erläggande efter tre kategorier, eller a) extraordinära, för dittills till införsel förbjudna varor, utgående med 30, högst 35 % af varuvärdet; b) fiskaliska tullar, 15 % af värdet, och c) s. k. balanstullar. Och skulle de extraordinära tullafgifterna vara oföränderliga under sex år (till 1875 års slut) samt derefter gradvis minskas under 7—12 år, tills de nedgingo till fiskalstullarne, 15 %. Grundprincipen för tullreformen var således, att småningom och betänksamt öfvergå från det gamla systemet, med förbud och höga skyddstullar, till ett moderat protektionistiskt. Men härvid gjordes ett tillägg i författningen, som i betydlig mån kunde inskränka

verkningarna af de i henne stadgade principer, neml. det, att rättelse i klassifikationen af de under de trenne kategorierna uppförda varorna skulle kunna ske hvart tredje år genom värderingskommissioner; ett tillägg som, efter hvad man påstår, redan haft den verkan, att de successiva tullnedsättningarna för första kategoriens artiklar, som bort ega rum, ännu åtminstone icke fullständigt genomförts.

I den sålunda gällande tariffen gjordes en förändring genom författningen af den 22 Juli 1877, hvilken redan den 1 Aug. samma år vann tillämpning, och som medgaf tullnedsättning för åtskilliga artiklar, införda från de stater, hvilka behandlade *Spanien* såsom ett af de »mest gynnade länder». Denna tariff var uppdelad i 2 kolumner, den första (gällande för nyssnämnda länder) innehållande i allmänhet mycket höga tullsatser och tillsammans betydligt öfverstigande de i 1869 års lag fixerade bestämmelser; den andra kolumnen åter ännu högre, eller differentialtullar för de länder, som ej behandlade *Spanien* såsom en af de mest gynnade stater, hvilka länder utgjordes af *England*, *Frankrike* och *Förenta Staterne*. Fördelarne af den nya författningen tillföllu nu, på bekostnad af exportörerne från de sistnämnda länderna, hufvudsakligen *Tyskland*, *Belgien* och *Schweiz*, och inom kort uppstodo de häftigaste klagomål i så väl den engelska som franska pressen samt inleddes underhandlingar med *Spanien* från dessa länder; hvaremot *Förenta Staterne* helt enkelt svarade *Spanien* med en supplementär tullavgift å 2 shill. st. per tonne för alla varor af spanskt ursprung, eller handlade alldeles på samma sätt mot *Spanien* som mot *Frankrike*, då detta land åter införde »Surtaxes de pavillon».

Hufvudafsigten med i fråga varande 1877 års författning, hvad *England* beträffar, synes hafva varit, att förmå detta land, genom dess uteslutande från förmånen af de spanska tullminskningarna, att mindre styfmoderligt behandla *Spanien*, hvad angår införseln af vin derifrån till *England*. Tullbestämmelserna i sistnämnda land för vin ha neml. sedan länge varit 1 sh st. per gallon för sådant, som innehåller mindre än 26 grader sprit enligt SYKES hydrometer, men deremot 2 sh. 6 d, eller 150 % högre afgift, för vin med 26 å 42° sprithalt. Denna stora skiljaktighet till förmån för de lätta franska, men nackdel för de sprithaltiga spanska vinslagen har *Spanien* länge öfverklagat, och framtiden får nu utvisa hvad afseende *England* vill fästa å dessa klagomål. Brittiska regeringen

befinner sig utan tvifvel i en ganska kritisk ställning i afseende på denna fråga, då *Spanien* på ena sidan fordrar likställighet i tullsatserne och *Frankrike* på den andra äskar betydlig nedsättning af vintullen å 1 sh st., men tullintraderna för vin i det för- enade konungariket nu för tiden uppgå till pund st. 1,755,000, eller c:a 32 millioner kronor.

Hvad nu slutligen beträffar det inflytande, som det i långliga tider och intill 1870 herskande prohibitivsystemet, och derefter det nu gällande systemet af införselsfrihet mot i allmänhet höga tull- afgifter, må hafva utöfvat på *Spaniens* industri och utrikes handel, så finnes, oss veterligen, inga statistiska uppgifter, förtjenta af någon uppmärksamhet, hvarå en jemförelse emellan förr och nu skulle kunna grundas hvad angår de spanska industriella förhål- landena. Vål har man fått veta från ett och annat håll, i allmänna ordalag, att detta land på de senaste tjugu åren skall hafva lyft sig till en förvånande höjd i industri och rikedom, i mån som jernvägsanläggningarna derstädes utsträckts¹, äfvensom att *Spaniens* utrikeshandel vunnit en nära nog sagdt underbar tillväxt, hvilket yttrande för några år sedan lærer hafva fälts af *Englands* sände- bud i *Madrid*. Några fakta till stöd för dessa uppgifter, hvad industrien angår, ha åter, efter hvad vi veta, icke lemnats. Der- emot offentliggör spanska regeringen sedan länge förhållandena hvad *utrikeshandeln* angår, men af dessa uppgifter kan visserligen icke slutas till någon »underbar tillväxt». Det visar sig neml. af statistiken i detta hänseende, att värdet i millioner pund st. varit af

	Importen	Exporten
1857	15,55	11,68
i medeltal 1865—1869	17,22	15,76
1870	20,87	15,98
1871	14,35	15,19
1872	12,70	18,69
1873	12,47	22,56
1874	15,28	16,12

Hvarvid likväl bör märkas, att uppgifterna för åren 1872—1874 icke afse de trakter af landet, som den tiden voro intagna af *Carlisterne*.

¹ Jernvägslängden i *Spanien* uppskattades 1875 till c:a 535 sv. mil och 200 mil voro då ytterligare under byggnad.

Spanien, som under många tiotal af år nästan oupphörligt utstått de häftigaste inre skakningar (att ej tala om upproret på *Cuba*), i följd af politiska hvälfningar, partistrider, tvedrägt och slutligen inbördes krig, har sedan några år haft lugn inom landet. Det skall nu visa sig, om detta får fortfaara, huruvida nämnda, i många hänseenden af naturen så rikt begåfvade land i verkligheten kommer att gå framåt i industrielt och merkantilt hänseende.

Förenta Staterne i Norra Amerika.

Det finnes intet land i hela världen, som under detta århundrade, i hänseende till handelspolitiken eller, rättare sagdt, i afseende på tullbestämmelserna, ombytt åsigter så ofta och så grundligt som *Förenta Staterne*. Allt efter som de motsatta partierna, eller frihandlarne — i amerikansk mening neml., i enlighet hvarmed 20 % skyddstull anses vara »frihandel» — och protektionisterna, hvilka fordrat vida högre skyddstullar åtminstone för den stora mängd varuarter, som kunna komma i täflan med de motsvariga inhemska, innehaft den beslutande magten i kongressen, ha i detta hänseende motsatta tullsystem gjort sig gällande 1818, 1824, 1834—1835, 1842, 1847 och 1861, eller skyddssystemet efterträds af frihandelssystemet, och tvertom. Sedan sistnämnda år, då en ny tulltariff antogs den 2 Mars med, i allmänhet sagdt, vida högre skyddstullar än i något europeiskt land, med undantag möjligen för *Spanien*, ha visserligen tid efter annan åtskilliga modifikationer i tullbestämmelserna egt rum, men de flesta och af den öfvervägande vigten likväl i ytterligare protektionistisk rigtning. Karakteren af de sedan 1861 och ännu gällande tulltarifferne i *Förenta Staterne* är således helt enkelt den, att genom enorma tullafgifter försöka omöjliggöra införseln från alla andra länder af *alla* sådana varor, som kunna täfla med den inhemska tillverknigen eller äro af beskaffenhet, att möjligen *kunna* inom eget land tillverkas.

För ett rättvist bedömande af detta tullsystem då det först infördes, eller 1861, böra dock tagas i betraktande de politiska och ekonomiska förhållanden, som den tiden voro rådande inom unionen. Redan i Dec. 1860 hade *Södra Carolina* ur densamma utträdt, och detta exempel följdes i påföljande Jan. månad af sex andra syd(slaf)stater, så att redan då ett inbördeskrig syntes blifva oundvikligt. Med blicken fäst härå, måste ökade *statsinkomster* anskaffas till den s. k. rebellionens undertryckande, och det är antagligt, att uppnåendet af detta mål var *hufvudmotivet* för ofvan nämnda kongressbeslut, icke antagligt, att de nordöstra staterne, i hvilka redan då en tillväxande manufakturindustri blomstrade, skulle kunnat förmå mellan- eller centralstaterne och samtliga de vestra, i hvilka dylik industri knappast ännu förefinnes, att blott till förmån för de förre åtaga sig en så dryg tullbeskattning, som då infördes. Och att detta var hufvudmotivet visas än ytterligare af de högst betydliga stegringar af tullafgifterna, som under de påföljande krigsåren, 1862—1865, vidtogos.

Det var således i första rummet för att bereda *Förenade Staterne* ökade statsinkomster i stort, att betäcka de oerhörda krigskostnaderna samt betala ränta på och amortering af den enorma, nya statsskulden, som kongressen åtog sig den så betydligt förhöjda tullbeskattningen, jemte en mängd andra särdeles tryckande både direkta och indirekta skatter; och därför bör ock först tillses, i hvad mån tulltarifferne sedan 1861 verkat i den afsedda riktningen. Det befinnes då, vid jmförelse af förhållandena i detta hänseende före, under och efter inbördeskriget, att tullintraderne uppgått under finansåret till 1 Juli (i millioner dollars¹ i *guld*)

1860	53,187
1865	84,928
1871	206,275
1875	157,167

Varande härvid att märka, det tullen å *kaffe* och *thé*, hvaraf importerades t. ex. under finansåret till 30 Juni 1875 för värdet af resp. millioner dollars $50\frac{1}{2}$ och $22\frac{1}{2}$, upphäfdes 1872, hvarigenom naturligtvis tullinkomsterna i helt ansenligt förminskades. Onekligt är således, att under de högligen protektiva tarifferne sedan 1861, och oaktadt den systematiska smugglingen i stort från *Kanada*,

¹ 1 dollar = 3 kronor 76 öre.

ha tullintraderne efter nämnde tid flerdubblats och i ganska märkbar mån bidragit dertill, att den i följd af inbördeskriget åsamkade, oerhörda statskulden, som efter detta krigs slut eller $\frac{30}{100}$ 1866 uppgick till mill. dollars 2,773 nedgått 1 Dec. 1877 till 2,046 och således minskats i kapital med 727 sedan belöpande, tills helt nyligen särdeles dryga räntor blifvit betalda. Alldeles oförnekligt är således, att de i hög eller högsta grad protektiva tullbestämmelser, som i *Förenta Staterne* varit gällande sedan 1861, haft den verkan, som åsyftats, hvad angår statsfinanserne. Vi skola nu taga i betraktande den inflytelse detta tullsystem kan anses hafva utöfvat på landets industriella och kommersiella förhållanden.

Hela värdet af den amerikanska industriens produkter uppskattades, i millioner dollars, till

år 1850	1,019
» 1860	1,900
» 1877	4,000

Till denna enorma tillväxt hafva i icke oansenlig mån bidragit sådana fabrikationer, som äro amerikanernes egna uppfinningar och med tullsystemet ej hafva något att skaffa, t. ex. symaskinerne, hvarmed *Förenta Staterne* förse »hela världen», och på hvilken industrigren oerhörda rikedomar samlats; och vidare, nu för tiden, manufaktur-industri af, nära nog sagdt, alla möjliga slag, hvilken åter, i allmänhet taladt, åtnjuter en skyddstull af 60 å 100 % utaf varans värde. Att nu ingå i en mera utförlig beskrifning af allenast de hufvudsakliga, mest framstående amerikanska industrigrenarnes oerhörda utveckling sedan 1861, skulle föranleda en vidlyftighet, som här ej vore på sin plats. Allt nog, denna utveckling har, såsom nyss nämnts, visat sig på nästan alla industriella områden, äfven sådana der andra länder, t. ex. *England*, *Frankrike* och *Schweiz*, varit afgjordt öfverlägsna, såsom t. ex. i jernförädlingsindustrien (af inhemska materialier), bomulls- och sidenväfnader, ur m. m.; och världsexpositionen i *Filadelfia* 1876, hvilken besöktes, bland andra, af sakkunnige fackmän från nästan alla länder på jordklotet, ådagalade tillfyllest de jettelika framsteg som tagits och den höga industriella ståndpunkt hvarpå *Förenta Staterne* nu för tiden sig befinna. Vid några få af de mera betydande industrigrenarne vilja vi emellertid här fästa uppmärksamhet.

Ännu för 20 år sedan, under det då rådande liberala eller s. k. frihandelssystemet, var införseln till *Förenta Staterne* af *jernvaror* utaf alla slag högst anseelig. Amerikanerne egde emellertid inom eget område, och ensamt i *Pennsylvanien*, de rikaste tillgångar i hela den kända världen af anthracitkol, de mest rika tillgångar på särdeles goda jernmalmer och leror, jemte koppar, zink etc. Dessa ymniga källor för etablerande af en industri i stort ville nu *Förenta Staterne* göra sig till godo, och stadgade därför först 1861 ganska dryga införselsafgifter för jernartiklar af alla slag, från tackjern, stångjern och jernvägsskenor ända till de finaste jern- och stålvaror, samt ökade dessa afgifter sedermera 1865 och partielt äfven efter den tiden. De ville alltså, till en början, småningom göra sig så godt som oberoende af all tillförsel från utlandet af ofvannämnde artiklar, och ansågo sig härtill ega så mycket större anledning, som *England* öfversvämmade dem med tackjern, stångjern och jernvägsskenor af den mest usla beskaffenhet, eller med, som de uttryckte sig, »Cinder-Iron» (askejern) och »Rubbish» (utskottsjern), hvilket företrädesvis var af menligt inflytande för de i kolossal utsträckning anlagda jernvägarne.

Med den företagsamhet, ihärdighet och öfverlägsna mekaniska skicklighet, som utmärka nordamerikanen, greps nu verket an, och inom kort tid uppstodo en mängd de mest storartade anläggningar för tillverkning och förädling af jern, masugnar, valsverk och fabriker af en mängd olika slag.

Följderna häraf ha blifvit, att införseln af allt hvad jernartiklar heter så godt som år för år i betydlig grad minskats, under det att den amerikanska exporten af åtskilliga jernkramvaror, såsom sågar, yxor, filar, knifvar, snickeri- och stenhuggeriverktyg etc., hvilka äro af en utmärkt kvalitet, går till »hela världen», således jemväl till *London*, *Sheffield* och *Birmingham*, och fördelaktigt täfla med desse senares tillverkningar på världsmarknaden; hvarför ock *Sheffield*-manufakturisterne höstetiden 1876 anhöllo om britiska kabinetts bistånd för att *skydda dem* mot öfversvämmningarna af »Yankees».

Den föreställningen är nog allmän, och uttalas städes af den *Bastiatska* skolans anhängare, att höga skyddstullar ovilkorligen skola medföra de resp. varornas betydliga stegring i pris inom eget land; ty utan medtäflare från utlandet kan, säga de, tillverkaren inom eget land åsätta hvad pris han behagar på sin produkt. Man besinnar emellertid icke, att så snart det verkliga

lönar sig att upprätta industriella etablissement, och hopp förefinnes om skyddande tullagars bestånd, så blifva dessa anläggningar ingalunda några monopol, utan uppstår en *täflan* mellan industriidkarne inom eget land, som håller priset vid jemmått; äfvensom att det helt enkelt blir omöjligt att hålla oskäligt höga priser inom hemlandet, om den resp. tillverkningen vunnit sådan utsträckning, att åtminstone någon del deraf måste exporteras. Ty väl låter tänka sig — och *Englands* handelshistoria visar det bäst — att ett land i någon viss industrigren kan exportera varor *med förlust*, eller med andra ord sälja dem för lägre än tillverkningspriset m. m., således till lägre än det inhemska priset, för att härigenom, om möjligt, ruinera sina utländske medtäflare; men på längd duger ej den taktiken.

Af särdeles intresse är det därför att förnimma, hvad amerikanska jernhistorien i detta hänseende har att förkunna.

Det befinnes då, att t. ex. utländska, d. v. s. engelska, *stålräls* kostade, innan amerikanerne anlade verkstäder för denna artikel, per ton dollars 225 i »currency» eller pappersmynt (motsvarande den tiden dollars 150 i guld), men föll, i mån som den inhemska fabrikationen tilltog, till 96,38
motsarande i guld 79,00

äfvensom att, sedan fix tull år 1870 åsatts nämnda vara med dollars 28 per ton, bästa stålräls af amerikansk tillverkning ytterligare nedgått till 60,00

Vidare att amerikansk *spik* numera säljes till vida lägre pris än tullbeloppet för den varan;

att då engelska *sågar* på 1840-talet kostade i *Förenta Staterne* dollars 15,75 å dollars 19 per dussin, såldes amerikanska sågar 1876 i *England* för dollars 10,50;

att engelska *yxor* tillföre i *Förenta Staterne* betingade ett pris af dollars 24 å 48 per dussin, men att detta pris, i följd af den amerikanska tillverkningen, oupphörligt nedgått ända till dollars 8 å 10; äfvensom att de bästa amerikanska yxorna såldes 1876 till dollars 9,50 currency och exporterades i stora quantiteter till utlandet.

Slutligen må nämnas, att *Förenta Staterne* år 1850 egde allenast 5 verkstäder för *stålberedning*. 1861 och de följande åren stegrades införselstullen, och följden har blifvit, att stålpriset nu för tiden är mycket lägre än 1861, att konsumtionen inom landet fyrdubblats samt att den inhemska produktionen betydligt öfver-

stiger införseln. 1874 kostade bästa engelska stål i <i>Boston</i> per skålp.	17 à 18	cent ^s
amerikanskt stål samtidigt derstädes	15 à 15 $\frac{1}{2}$	»
men sedan tullen ökats 1875 med 10 %, föll		
priset å engelskt stål i <i>Boston</i> till	14 à 14 $\frac{1}{2}$	»
i guld, och å amerikanskt i »currency» till	14 à 15	»

Att framdraga flera exempel på verkningarna af det amerikanska systemet med oupphörligt stegrade skyddstullar, hvad angår jern- och ståltillverkningen och förädlingen, torde vara öfverflödigt. Allt nog: *Förenta Staterne* ha under detta system i nämnde industrigrenar tagit jettesteg framåt, är numera den andra (näst efter *Stora Britannien*) i ordningen af de stater, som i stort egna sig åt dessa produktionsgrenar, ha allt mindre och mindre behof af import från utlandet af varor i denna väg, och komma efter all sannolikhet, under nu befintliga förhållanden i de länder, som medgifva tullfrihet för införseln af jern- och stålvaror, att småningom mer och mindre fullständigt öfverflygla dem alla med dessa artiklar.

Den andra stora industrigren, som det höga skyddstullsystemet frammanat, är *bomullsväfnader* för massan af befolkningen. Äfven i denna handtering ha ofantliga kapital i senare tider nedlagts och de mest storartade fabriksanläggningar kommit till stånd, så att år 1875, under trycket af den svåraste kris, anslogs qvantiteten af den bomull, som för de amerikanska fabriksanläggningarna användes, till 600 millioner engelska skålp.¹, motsvarande 14 skålp. eller c:a 50 yards i medeltal för hvarje invånare (af 43 millioner). Också ha *Förenta Staterne* i denna industrigren redan kommit så långt, att den numera obetydliga införseln af dylika väfnader är ungefärligen lika med den motsvariga exporten, och de taga för afgjort, att genom aftal med vederbörande jernvägsbolag om nedläggning i fraktkostnaden kunna bringa det derhän, att sydstaternes bomullsskördar till största delen, om ej helt och hållet, skola kunna upparbetas i de andra staterne till garn och väfnader, och produkterna sedermera säljas till så billigt pris både öfver Atlantiska hafvet och Stilla Oceanen, att icke ens engelsmännen dermed på längd skola kunna uthålla täflan.

I korta drag ha vi nu sökt beskrifva den amerikanska fabriksindustriens oerhörda tillväxt efter antagandet af 1861 års tariff och skyddstullarnes oupphörliga stegring efter nämnde tid. Följer

¹ 93,76 engelska skålp. = 100 svenska.

så i ordningen att tillse, i hvad mån detta tullsystem kan anses hafva utöfvat inflytande på *Förenta Staternes* utrikeshandel och skeppsfart m. m.

Under de 6 åren före inbördeskrigets utbrott, eller under åren 1855—1860, steg värdet af både in- och utförseln oupphörligt, med undantag allenast för år 1858, eller för:

	Importen	Exporten
från lägst mill. dollars	261	275
till högst	362	400

Det var klart, att under de fem krigsåren skulle åter dessa värden ansenligt sjunka, och under det sista af dessa, eller 1865, föll ock importvärdet till 234
export- d:o 194.

Efter nämnda år, och under inflytelsen af de sedan 1861 gällande tariffen, ha in- och utförselsvärdena förhållit sig som följer, från och med 1870, neml. för:

	Importen	Exporten
1870	462,3	450,9
1871	541,5	541,2
1872	640,3	524,0
1873	663,6	607,0
1874	595,8	652,9
1875	553,9	605,5
1876	476,6	596,9

Man finner häraf, att värdet af både in- och utförseln ansenligt stegrats i jmförelse med förhållandena *före* inbördeskriget; att maximum för *importen* uppnåddes 1873, för *exporten* 1874, hvarefter, i följd af krisen, minskning egt rum på begge hållen, synnerligast hvad angår införseln; och slutligen, att värdet af exporten mer och mindre betydligt öfverstigit importvärdet under åren 1874—1876. Dock bör härvid icke förbises, att i dessa värden ingå in- och utförseln af *ädla metaller* för icke obetydliga belopp, neml. för importen lägst 13,7, högst 28,4 millioner dollars, och för exporten lägst 56,5, högst 98,4 millioner; hvilket med andra ord vill säga, att *Förenta Staterne* efter inbördeskrigets slut ännu icke förmått betala räntor och amortering af den ofantliga statsskulden, de särskilda staternes äfvenledes ganska ansenliga och jernvägsbolagens m. fl:s än större gäld till utlandet med öfverskottet på handelsbalansen, utan måst betäcka bristen med utförsel

af ädla metaller; hvartill åter, hvad unionens skattkammare beträffar, tillgångar funnits i de uti guld dit ingående tullafgifterna.

Anställes vidare jemförelse emellan förhållandena före 1861 och de nu befintliga, hvad angår *Förenta Staternes skeppsfart och handelsflotta*, så befinnes, att under året 1858—59 utgjorde:

	Antalet fartyg	Af tons
<i>Inkommande</i> amerikanska	12,035	5,265,648
Utländska	10,532	2,540,387
Tillsammans	22,567	7,806,035
<i>Utgående</i> amerikanska	12,277	5,297,367
Utländska	10,427	2,618,388
Tillsammans	22,704	7,915,735

Amerikanska handelsflottan sysselsatte således den tiden 24,312 10,563,815
 mot utlandets 20,959 5,158,775
 d. v. s. $\frac{2}{3}$ af samtliga tonnagen, och detta i följd af fartygens öfvervägande större drägtighet.

Under året 1874—1875 var åter förhållandet följande:

	Antalet fartyg	Af tons
<i>Inkommande</i> amerikanska	9,586	3,154,517
Utländska	13,604	6,627,508
Tillsammans	23,190	9,782,025
<i>Utgående</i> amerikanska	8,667	3,291,374
Utländska	12,013	7,465,795
Tillsammans	20,680	10,757,169

Amerikanska handelsflottan sysselsatte alltså det året allenast ... 18,253 6,445,891
 mot utlandets 25,617 14,093,303
 och hade således minskats sedan 1859 hvad antalet fartyg beträffar med 25 % och i hänseende till drägtigheten med 60 %, under det att utlandets ökats med 25 % hvad angår fartygsantalet och med nära 200 % i afseende på drägtigheten. Och ungefär enahanda har förhållandet varit sedan 1872.

Obestridligt är därför, att amerikanska handelsflottan deklinerat högst betydligt sedan 1859, och lika obestridligt, att hufvudorsakerna härtill äro att söka i de amerikanska sjöfartslagarne och i

det öfverdrifvet höga skyddstullsystem, som för skeppsbyggarna försvårat och fördyrat begagnandet af utländska materialier m. m. Obeaktadt bör emellertid icke lemnas, att *Förenta Staternes* handelsflotta, detta allt oaktadt, ännu intager det andra rummet i ordningen hvad angår både seglande och ångfartyg, enligt byrå »*Veritas*» uppgifter för 1877, som sålunda specificera:

Seglande fartygens:

	Antal	Tons
Brittiska	17,765	5,526,930
Förenta Staternes	6,307	2,146,731
Norska	4,135	1,352,949
Alla uppräknade länders	51,912	14,799,130

Ångfartygens:

Brittiska	3,133	3,283,910
Förenta Staternes	542	674,036
Franska	272	319,179
Alla uppräknade länders	5,471	5,507,677

Och vidare är det mycket möjligt, att ej säga högst troligt, att sedan priset å inhemska materialier för skeppsbyggnad i allmänhet sagdt under de senaste åren betydligt nedgått, och arbetslönerna likaledes, så skola amerikanerne, med den drift och företagsamhet, som utmärka dem, innan kort komma att utveckla en storartad verksamhet äfven på de områden, hvarom här är fråga. Det säkra är åtminstone, enligt amerikanska uppgifter, att bygandet af *jernfartyg* i *Förenta Staterne* tilltagit ansenligt sedan 1872; att de amerikanske konstruktörerne för detta ändamål anlagt masugnar, valsverk och nya verkstäder; att priset på amerikanskt jern minskats med mer än hälften, och var 1877 nära lika med de europeiska marknadernes; att koppar produceras till export, samt att handarbetet, som kan anslås till 70 % af kostnaden för en ångbåt, reducerats derhän, genom användande af maskiner, som ej begagnas i *England*, att det kan sättas på lika fot med priset i *Europa*.

Men, säger man, om än oförnekligt är, att *Förenta Staterne* efter inbördeskrigets slut 1865 i en alldeles enorm skala utvidgat sin fabriksindustri i en mängd olika riktningar; att utrikeshandeln

efter nämnde tid stigit högst ansenligt; att exporten af jordbruksprodukter, oberäknadt de förnämsta artiklarne, eller bomull och spanmål, tilltagit i förvånande grad hvad angår fläsk, kött, läder, smör, ost etc., samt att under i fråga varande tidsperiod upptäckts och bearbetats dels de rikaste silfvergrufvor i *Nevada* och några andra af de vestligaste staterne och territorierna, dels ock bergoljelager, hufvudsakligast i *Pennsylvanien*, hvilka produkter ensamt genom utförseln till utlandet tillskyndat Norra Amerika hundratal millioner dollars m. m. Om än allt detta icke kan förnekas, säger man, så är dock lika oförnekligt, att *Förenta Staterne* från höstetiden 1873 till slutet af 1877 fått upplefva en ekonomisk kris, som i uthållighet och vidsträckthet icke haft sin like i detta land. Hvilka kunna nu orsakerna hafva varit till denna märkliga tilldragelse?

Både i och utom *Förenta Staterne* hafva vidt skilda åsichter i detta ämne uttalats af framstående statsmän och skriftställare i den politiska ekonomien. Vi skola nu, till en början, meddela det omdöme i frågan, som yttrats af mr DAVID A. WELLS, hvilken nu för tiden i *Förenta Staterne* lika ostridigt intager första rummet bland kämparne för frihandeln (i amerikansk mening) som hans motståndare, mr H. C. CAOREY förnämsta platsen bland protektionisterna. På hösten 1876, och således tre år efter krisens utbrott, höll mr WELLS ett föredrag om orsakerna till den dåvarande ekonomiska förlägenheten, och tillskref denna

först och främst den stora utsträckningen af arbetsbesparande maskiner och processer, hvilka väl *med tiden* kunde blifva gagnande, men *under tiden* beredde lidande för många.

Än värre vore den sammanlagda kapitalförlust, som *verlden* på de senaste 10 till 15 åren fått vidkännas. Sedan 1861 hade *verldens* nationalskuld växt med 2,000 millioner pund st., hvaraf blott 12 % nedlagts i gagnande och produktiva företag. Af *Förenta Staternes* skuld på 440 millioner pund st. hade blott 4 % sålunda blifvit använda, men 88 % för krigsväsendet, förstörda vägar och broar etc. (om de återstående 8 % nämndes ingenting). Nära samma belopp (440 mill. pund st.) hade derstädes upptagits i skatter, som likaledes blifvit illa använde, och absolut förlust hade uppstått på en mängd dåliga företag. Kapitalet i *Förenta Staternes* jernvägar vore 439,6 millioner pund st., men minst halva antalet jernvägslinier hade ännu icke lemnat någon profit, under

det att af den fonderade och andra jernvägsskulden å mill. pund st. 491,8 omkring en fjerdedel numera ej kunde honoreras.

Det dåvarande ekonomiska tillståndet måste utan tvifvel till stor del tillskrifvas det omåttliga byggandet af jernvägar, och genom landets öfversvämmande med pappersmynt frambringades först spekulationsfebern.

Vidare vore den enorma tillväxten af skatter i *Förenta Staterna* ett stort hinder för rörelsen. Skatterne till federalstyrelsen hade sålunda från 1870 till 1874 tillväxt med 4 % per år, och än större vore de särskilda staternes och kommunernes. De förras skulder uppgingo 1875 till 328 mill. dollars, hvaraf 164 millioner icke honorerats (»defaulted»), och municipalskulderna öfverstege 800 mill. dollars. Sammanräknade beskattningen hade åter stigit från 5 dollars per caput år 1861 till 13 dollars år 1876.

Slutligen hade den verksammaste orsaken till förekommande af handelns tillväxt varit den sedan 1860 rådande ytterliga protektion, såsom en del af *Förenta Staternes* nationella fiskaliska politik.

Så långt mr WELLS. För vår del anse vi det af honom sålunda uttalade omdöme om orsakerna till den numera, efter hvad det vill synas, öfverståndna amerikanska krisen vara väl grundadt, att han slagit »hufvudet på spiken». Det skulle emellertid blifva allt för vidlyftigt att här kommentera alla förutnämnde, af mr WELLS uppstälde satser. På några af dem önska vi likväl få fästa särskild uppmärksamhet.

Nutidens amerikaner utveckla en uppfinningsförmåga och skicklighet i praktisk-mekanisk väg, som sannolikt öfverträffa hvarje lands i Europa, och ensamt inom eget land, med en oerhörd ytvidd och 43 millioner invånare, ha de ett vidsträckt och lönande fält för tillgodogörandet af sina uppfinningar. Deras sträfvan har nu, i senaste tider, gått ut på, att i hänseende till frambringande, forsling m. m. af alster af alla slag och i alla tänkbara riktningar ersätta människokraften och skickligheten med *maskinkraften*, och de ha i den vägen redan tagit jettesteg till målets uppnående. Så — för att taga ett enda exempel »i högen» — ha de anlagt storartade *urfabriker*, der *allt*, från skrufvarne till boetten och visarne, göres med maskiner, hvilka arbeta med den yttersta noggrannhet, så att uret kan regleras utan att verkmästaren, så att säga, behöft se på detsamma; under det att t. ex. i *Schweiz* urets alla delar göras *för hand*. Följden har ock blifvit den, att då införselstullen jemte frakt etc. uppskattas till 25 å 30 % af värdet,

importvärdet för *schweizer-ur* år för år minskats sedan 1872, då det utgjorde mill. fr. 18,3 till 4,4 år 1876, samt att antalet i *Amerika* tillverkade ur stigit från 100,000 år 1863 till 250,000 år 1876 (midt under krisen). Och på samma sätt åt en mängd andra håll. Oupphörligt uppfinnas nya, arbetsbesparande och ändamålsenliga maskiner, hvilka säljas till billigt pris och spridas öfver allt i landet. Men tydligt är nu, att då både *jordbruket* och alla de öfriga näringarna sålunda kunna få så godt som alla för dem behöfliga arbeten verkställda både billigare och bättre af maskiner, än af människokraft, så skall den senare bli allt mer umbärlig. Detta har ock blifvit händelsen. Hundra tusentals arbetare ha härigenom, och genom stockningen i affärsverksamheten i följd af öfverproduktion i fabriksväg, kommit i saknad af sysselsättning, råkat i armod och ansträngt sig för att kunna utvandra från det land, som i långliga tider mottog årligen flere hundra tusen emigranter. Nu förmodar mr WELLS, att denna ofantliga utsträckning af arbetsbesparande maskiner och processer skall *med tiden* blifva gagnande, och framtiden kan väl komma att gifva honom rätt i denna förmodan hvad angår *Förenta Staterne*, med deras omätliga resurser i så många hänseenden, men relativt högst obetydliga befolkning.

Det lider intet tvifvel, att de enorma skyddstillarne sedan 1861 å 60 å 100 % af värdet (för ylletäcken t. ex. 95 %) varit den verksammaste sporen till den oerhörda utsträckningen af industriell verksamhet intill hösten 1873. Fabrikanterna gjorde ansenliga vinster, en hvar, som egde eller kunde skaffa sig kapital på kredit (till stor del i utlandet), anlade fabriker för spånad, väfnad, jernarbeten etc., arbetslönerna höjdes, verksamheten var ofantlig och emigranter tillflödade under det sista af dessa år, eller 1873, till ett antal af 422,500. I denna enorma produktion låg emellertid en stor öfverdrift, enär alla dessa varor ej kunde förbrukas inom landet, och icke heller, till större delen, exporteras, emedan utlandet den tiden tillverkade likartade artiklar med *mindre* kostnad.

Denna öfverproduktion, i förening med den sedan länge fortgående *jernvägsfebern*, måste, förr eller senare, föranleda en ekonomisk kris af allvarligaste beskaffenhet. Innan vi öfvergå till beskrifning af denna kris, vilja vi först yttra oss om det amerikanska *jernvägsväsendet*.

De 37 stater enligt 1870 års census, hvaraf unionen består, intaga en yta i engelska qv.-mil af	1,804,351
och de 10 territorierna	1,206,019
	Tillsammans 3,010,370

oberäknadt floder och sjöar å 240,000

Denna oerhörda yta, med, i allmänhet sagdt, utmärkt god jordmån och de mest ymniga tillgångar på stenkol, jern, bergolja etc., motsvarar 7,540,000 kvadrat-kilometer; och då t. ex. *Frankrike*, med hvilket land jemförelse väl kan anställas, hvad angår de *naturliga* förmånerne, icke håller mer än 528,577 qv.-kilom., med en folkmängd af något öfver 36 millioner, borde *Förenta Staterne* kunna lemna uppehälle åt minst 500 millioner menniskor. Men ännu ha de icke hunnit till tiondelen af detta antal.

Det är nu tydligt att amerikanerne, med den företagsamhet och spekulationsanda, som hos dem förefinnas, skulle i stor skala hängifva sig åt begäret att, till samfärdselns, industriens och befolkningens fromma, på kortast möjliga tid bygga *jernvägar*. Detta har ock blifvit händelsen, och hvad *jernvägslängden* beträffar hade således *Förenta Staterne* redan 1873 kilom. 108,671 under det att *hela Europa* då icke hade mer än ... » 165,000 (enligt L. KERRILIS). Och jemlikt »*Poors manual of the Railroads of the United States*» för 1877—1878, hade *jernvägslängden* under 10 år ökat sålunda (i engelska mil) vid slutet af

	1867 — 1876	
New-England-staterne	3,938	5,694
Central- d:o	9,555	15,085
Vestra d:o	15,226	37,055
Södra d:o	10,126	16,676
Stilla Oceanens d:o	431	2,960
	39,276	74,470

Förenta Staterne hade således på dessa tio år nära fördubblat sin *jernvägslängd*, och denna var vid 1876 års slut utsträckt till ca 11,460 sv. mil.

Kastar man nu en blick på den amerikanska *jernvägskartan* så befinnes, å ena sidan, att ganska många nära nog parallela linier anlagts i några stater, synnerligast de östra, hvilka *jernvägar* icke allenast täflar med hvarandra om transporten af resande och varor, och detta till den grad, att frakterna nedsatts till ytterlighet, hvarigenom de ruinerat hvarandra, utan jemväl haft *vatten-*

vägarna till starka medtäflare; men ock på andra sidan, att om endast *ytvidden* toges i betraktande, och jernvägar böra anläggas utan afseende på befolkningens antal, industriens ståndpunkt och afståndet till närmaste hamn (vid Atlantiska hafvet och Stilla Oceanen), så fordras ännu en ofantlig utsträckning af de amerikanska jernvägarne.

Med tillhjälp af den in- och utländska krediten hade nu det brådstörtade byggandet af jernvägar företagits. Men i Sept. 1873 bankruttede bankiren JAY-COOK, och dermed började krisen. Dennes fallissement diskrediterade de amerikanske jernvägarne; utländingarne ville ej vidare belåna jernvägsaktier och obligationer; en hel mängd jern- och kolgrufvor måste upphöra med eller betydligt minska sin verksamhet; likaså masugnarne och mångfaldiga fabriker i hvarjehanda riktningar, genom hvilket allt, såsom naturligt var, tillfalle till arbetsförtjenst äfvenledes på mångfaldiga håll minskades och arbetslönerna i hög grad blefvo nedtryckta m. m.

Poor uppgifver, att på hösten 1876 voro icke mindre än 691 jernvägslinier trafikerade, men att af dessa allenast 166, med ett tillskjutet kapital af 1,047 mill. dollars och 24,829 miles trafikerade banor, gifvit aktieegarne *någon* utdelning. De öfriga, som här anslår till 46,930 miles i längd, eller $\frac{2}{3}$ af hela jernvägsnätet, och för hvilka aktieegarnes kapital uppginge till 2,150 mill. dollars (motsvarande c:a 8,000 mill. kronor), hade åter icke lemnat bolagen den ringaste utdelning. Enligt »Commercial Chronicle» hade redan i början af 1875 ej mindre än 122 jernvägsbolag varit oförmögna att betala ränta på sina in-tecknade skulder å 567 mill. dollars, eller c:a 2,130 mill. kronor, och under perioden 1872—1876 kalkylerades fallissementen till c:a 2,891 mill. kronor, hvaraf något mer än hälften drabbat utländska, återstoden amerikanska fordrings-egare; allt för belånta jernvägsaktier och obligationer, samt oberäknadt den ofantliga kapitalförlusten på sjelfva aktierna¹. Och

¹ Hela antalet fallissement m. m. uppgifves åter ha varit:

	1873	1874	1875	1876
Antalet.....	5,183	5,830	7,740	9,092
Medeltalet af passiva i pund st....	44,085	26,625	25,960	21,020
Antalet i staden <i>Newyork</i>	644	645	957	887
Medeltalet af passiva derstädes ...	143,843	50,510	51,769	37,479

Således hade *antalet* bankrutter oupphörligt stigit, minst likväl i *Newyork*, under det att medeltalet af passiva än mera fallit, d. v. s. att den s. k. »paniken» sedan hösten 1873 allt mer tryckt på de relativt mindre förmögna klasserna.

amerikanaren MOORE yttrar, att *industriell* egendom, som under perioden 1860—1870 representerade ett värde af 200 millioner dollars, försålt för $\frac{1}{4}$ af primitiva värdet; att ingen nu för tiden (1876) lånar åt industrien, under det att kapital ingalunda fattas, det senaste nationallånet å 4 % till pari framkallat talrika subskriptioner, och de välkända bankerne betala allenast $1\frac{1}{2}$ % för depositioner å vista. Slutligen må nämnas, att under de senaste, för jernvägsbolagen och dessas kreditorer i allmänhet så olyckliga åren, en mängd jernbanor blifvit, efter utmätning, försålda; att sådana försäljningar egt rum äfven i *Pennsylvania*, oaktadt denna stats relativt betydliga folkmängd, högst fördelaktiga läge, ofantliga naturliga förmåner och inom kort tid mångdubblade industriella och kommersiella verksamhet¹; att köpeskillingen vid dessa exekutiva auktioner ofta på långt när icke betäckt vederbörande bolags skulder: att, enligt POOR, de trafikerade jernvägarne lemnat i *bruttoinkomster* (millioner dollars) för:

	Gods etc.	Resande	Netto-inkomster
1873	389,035	137,384	183,810
1874	379,466	140,999	189,570

hvilken bruttoinkomst motsvarar ungefärligen 188,000 kronor per sv. mil af dåvarande jernvägslängden; äfvensom att, äfvenledes enligt POOR, nettoinkomsterna för 1876 endast uppgått till mill. dollars 186,453, oaktadt godstransporten nämnda år var öfver 6 millioner tons *större* än 1875, hvaremot *bruttointraderna* varit 2,823 millioner *mindre* än sistnämnda år; hvilket åter, efter vårt förmenande, åtminstone till stor del föranledts af den betydligt ökade jernvägslängden.

Vi ha nu, efter vår uppfattning af förhållandena, yttrat oss om orsakerna till den fyraåriga krisen i *Förenta Staterne*, hvad angår de andelar i samma kris, som må kunna tillskrifvas maskinväsendet, protektionismen och jernvägarne. Denna kris anses emellertid, enligt både amerikanska och engelska uppgifter, numera i det närmaste vara öfverstånden, och framtiden får nu visa om amerikanarne förmå icke allenast återtaga sin under de fyra senaste åren så betydligt förlamade industriella verksamhet, utan än vidare

¹ Ensamt *Filadelfia* hade 1874 ett invånareantal af 800,000, c:a 9,000 fabriker, som sysselsatte 145,000 personer, och ett produktionsvärde af c:a 1,444 millioner kronor.

utvidga henne i samma oerhörda progression, som före Sept. 1873, och samtidigt fortsätta jernvägsbyggandet i stor skala. Utan tvifvel kommer bibehållandet eller väsentligare förändring af de gällande tullbestämmelserna att i förra hänseendet utöfva betydligt inflytande, men då ungefär halfva antalet af den nuvarande kongressen anses hylla protektionistiska åsikter, andra hälften vara s. k. frihandlare, kan utgången omöjligen förutses i händelse en strid på lif och död emellan dessa partier kan komma att utkämpas.

England.

Sedan flera århundraden har en grundtanke genomgått *Englands* handelspolitik, den neml. att Försynen utsett detta land till den *stora verkstaden* för hela världen; att därför alla öfriga länder på hela jordklotet icke böra befatta sig med någon slags *förädlings*-industri, utan allenast med jordbruk, boskapsskötsel, fiske och andra s. k. naturliga näringar, men skicka till *England* sina råämnen af alla slag, af beskaffenhet att kunna förädlas, manufaktureras, och äfvenledes vissa halfförädlade varor, hvarefter *England* benäget vill exportera sina fullfärdiga fabrikat till vederbörande. Denna fixa idé, denna verkliga monomani ha engelsmännen sedan århundraden så insupit med modersmjölken, att äfven eljest hederligt och intelligent folk bland dem icke kan begripa, huruledes någon på allvar vill bestrida satsens rättighet, vill bestrida att *England* rättvisligen och ensamt bör tillkomma »grädden», hela den öfriga världen åtnöja sig med »vasslan». Icke ens *Frankrike* har, enligt deras förmenande, eller rättare sagdt: fasta tro, någonsin bort befatta sig med manufaktur i hvad väg som helst, och så nyligen som 1876 yttrade härom den kort derefter aflidne mr WALTER BAGEHOT, hufvudredaktör för »*Economist*», frihandlare par excellence och ostridigt en af nutidens mest framstående skriftställare i den politiska ekonomien, i sin afhandling i »*Fortnightly Review*» om ADAM SMITH följande:

»Naturen hade bestämt detta land (*Frankrike*) då (i slutet af 18:de seklet) som i dag, att vara ett stort jordbrukande land,

en stor producent och en stor exportör af säd och vin; men lagstiftarne bemödade sig sedan flera generationer (likasom i *England*; vår anm.) att göra landet, tvärt emot dess bestämmelse, till en manufakturplats. De, likasom många samtida, hade öfverraskats af den stora roll, som de sjöfartsidkande nationerna *Holland* och *Stora Britannien* spelade, oaktadt sin relativa svaghet, i den europeiska politiken; insågo, att dessas inflytande härrörde från deras rikedom, och att denna åter härrörde lika mycket från deras sjöhandel, som från *manufaktur-industrien*, och därför hade de beslutat, att äfven *Frankrike* skulle erhålla handel till sjös och manufaktur (och deröfver kunde mr BAGHOT verkligen förvåna sig! vår anm.). De betungade i följd häraf med prohibitiva afgifter eller hög-skyddstull den utländska industriens produkter (men öfverträffades den tiden, eller i slutet af förra århundradet, vida vägnar af *Englands* mångfaldiga införselsförbud och höga skyddstullar; vår anm.¹), under det att de medgäfvö premier åt enahanda artiklar af nationalproduktionen, och de försökte, oaktadt böjelsen i det franska lynnét för hemmavaro, att grunda aflägsna kolonier (som naturligtvis endast borde vara *England* tillåtet; vår anm.). Efter den då allmänt gällande grundsatsen, borde dessa kolonier vara marknadsplatser för moderlandet och afsättningsorter för dettas produkter (fullkomligt efter *Englands* och *Hollands* mönster; vår anm.). Man tillät dem ej *fabricera för egen räkning* (just så som *England* gjorde då med sina kolonier i *Norra Amerika*; vår anm.), och man nödgade dem att importera på franska fartyg de nödvändighets- och lyxvaror, som de kunde önska sig

¹ Hvad denna fråga beträffar må anföras följande yttrande 1790 i franska konstituerande församlingen af deputeraden för *Paris* mr DE BOISLANDRY, hvilken var *den tidens* mest framstående frihandlare i *Frankrike*:

»*England* står i spetsen för förbudssystemet = *England* har upfunnit de prohibitiva lagarne, och gått längst både i teorien och praktiken. Engelsmännen ha mångfaldigt i oändlighet försigtighetsmått mot öfverträdelser, uppmuntrat angifvelser, tillåtit husvisitationer både dag och natt, stadgat enorma böter och stränga straff för förbrytelser i tullväg; och likväl finnes ej något land, der man smugglar mer än i *England*. Före handelsfördraget (med *Frankrike* gällande från 1 Jan. 1786) voro nästan alla varor från *Frankrike* förbjudna till införsel, men insmugglades i ofantliga quantiteter. Samtidigt med votering af prohibitiva lagar voro parlamentsledamöterna klädde i franskt kläde och buro batist från *Valenciennes*, och deras fruar likaledes klädda i franska tyger, spetsar och paryr.»

från *Europa* (alldeles så som *England* gjort sedan navigationslagarnes införande för många sekler sedan eller redan under RICHARD II:s regering, och hvarmed fortsattes ända till år 1849; vår anm.). — Så långt mr BAGEHOT.

I enlighet med denna grundåsiqt, som anser det vara otillbörligt om ett land, der t. ex. bomullsplantan triffes förträffligt, skulle vilja sjelf, åtminstone till eget behof, förädla bomullen till garn och väfnader af hvarjehanda slag, utan fordrar, att råvaran först skall forslas tusentals mil till *England* och dess produkter derefter återföras till bomullens hemland, och att således den ofantliga förädlingsvinsten skall stoppas i engelsmännens fickor — i enlighet härmed har *England* handlat och vandlat sedan mer än tre århundraden och använt alla möjliga medel för uppnåendet af det mål, som dess handelspolitik sålunda åsyftade att ernå, neml. in- och utförselsförbud, höga skyddstullar, förbud för kolonierna att befatta sig med förädlingsindustri af hvad slag som helst, de för utlandet mest tryckande sjöfarts- och spanmålslagar, förhärjande krig mot *Kina* då detta land dristade försvara sina kuster mot den i stort och ordentligt organiserade engelska smugglingen af opium till kinesernes förgiftande etc. etc. Och då allt detta icke hjälpte, då oaktadt förbuden ända till början af 1840-talet för utförsel från *England* af mekaniska spånads- och väfnadsmaskiner, äfvensom (enligt CAREY) förbudet för utflyttning af sådane mekaniske arbetare, som kunde tillverka dylika maskiner, de brittiska maskinerierna blefvo i mindre partier i olika fartyg utsmugglade från de engelska hamnarna (på detta sätt tillkommo t. ex. de i *Sverige* först anlagda spinnerierna); då både spånads- och väfnadsindustrien, jemte åtskilliga andra industrigrenar, tid efter annan allt mer utvecklades i flera europeiska länder äfvensom i *Förenta Staterne*, och *England* således fann sina bemödanden att verksamt motarbeta denna industriella rigtning i utlandet vara fåfänga; då insåg hon nödvändigheten att byta om system, att upphäfva navigations- och spanmålslagarne och i öfrigt införa frihandelsgrundsatzen i sin tullagstiftning. Långt innan nämnda systemombyte inträffade på 1840-talet hade *England* funnit, att detta steg var oundvikligt, och därför i årtal utsändt ordentliga emissarier för att predika för och öfvertyga hela den öfriga verlden om förträffligheten af frihandelsgrundsatserne; och kort efter det nya systemets införande organiserades, för enahanda ändamål, ett sällskap, *Cobden-klubben*, hvilken, enligt hvad dess president, mr POTTER,

i Jan. 1878 gaf tillkänna vid ett sammanträde med den franska »Societé d'Economie politique», redan uppförat 10,000 pund st. för spridandet af sina frihandelsläror, och har talrika utgreningar i en mängd europeiska länder, äfvensom i *Förenta Staterne* m. fl. Redan på 1820-talet yttrade en framstående parlamentsledamot till dåvarande premierministern Huskisson: »det är enfaldigt af oss, att försöka öfvertyga andra nationer, att de böra förena sig med oss i antagandet af frihandelsgrundsatserne. Andra nationer känna, lika väl som den ädle lorden, att hvad vi förstå med frihandel är hvarken mer eller mindre än att, medelst de stora fördelar, vi besitta, få *monopol* på alla deras marknader för *vår* manufaktur, och förebygga för dem möjligheten att någonsin kunna blifva manufakturande nationer»; och i ett officiellt dokument, som först år 1854 på brittiska underhusets befallning offentliggjordes, yttrades följande:

»De arbetande klasserne i detta land, synnerligast i jern- och koldistrikten, känna litet till de ofantliga förluster deras principaler frivilligt vidkännas i dåliga tider i afsigt att *förstöra utländsk täflan och vinna den utländska marknaden*. Under sådana tider ha de uppehållit sina arbeten med uppoffring af 3- å 400,000 pund st. under 3 å 4 år. Skulle »strikes» lyckas under längre tid, kunde de stora kapitalhopningar ej längre ega bestånd, som medgifva några få af de mest rike kapitalisterna att *nedtrycka all utländsk täflan i tider af stort betryck*, och att uppehålla rörelsen innan det utländska kapitalet kan samlas till sådan utsträckning, som möjliggör täflan i pris med något hopp om framgång. De stora kapitalen i detta land äro de *stora krigsinstrumenten mot främmande länders täflande kapital*, och äro de mest väsentliga instrument som nu återstå för *upprätthållandet af vår manufakturande öfvermakt*. De öfriga: billig arbetslön, öfverflöd på råämnen, kommunikationsmedel, skickligt arbete, äro i snabb tillväxt i andra länder.»

Som sagdt: sedan det visat sig vara omöjligt, att upprätthålla det seklergamla systemet af förbud och höga skyddstullar, de mest tryckande sjöfartslagar och en mängd andra restriktioner, öfvergick *England* till det nya, eller frihandelssystemet, väl vetande, att om det kunde lyckas henne förmå de andra nationerna att följa hennes exempel, så hade hon allt att vinna af detta systemombyte, enär införseln af utländska fabrikat af alla slag, med undantag af sidenvaror, för 30 år sedan var till den grad obetydlig, att den icke

ens omförmäldes i de långa förteckningarna på importvaror, men *England* deremot var öfvermäktigt i kapitalstyrka (se ofvan), samt redan egde en under förbuds- och skyddssystemet uppamnad fabriksbefolkning, som, under då befintliga förhållanden, i skicklighet, drift och uthållighet var öfverlägsen de flesta öfriga nationer; alla andra för *England* i hög grad gynsamma omständigheter att förtiga. Sjöfartslagarne upphäfdes således, genom påtryckning från *Amerika* och *Tyskland*, och den s. k. frihandeln kom till stånd på 1840-talet.

Men hvad betyder då egentligen detta trollord: *frihandel*? Afses dermed *tullfri* in- och utförsel af alla slags varor, såsom förhållandet är i frihamnarna? Eller möjligen, att en tariff med ytterst låga införselsafgifter för alla varor, som ej äro tullfria, skall anses såsom bevis på »fri handel»? Eller att tullfrihet för en mängd artiklar, som kunna komma i täflan med utlandets, af samma slag, men skyhöga tullar för andra, s. k. kassa-artiklar, jemte fortfarande införselsförbud för vissa andra samt en enorm *skyddstull* för ännu andra, skola utgöra kännemärkena på »fri handel»? Endast så vida den sistnämnda definitionen godkännes kunna engelsmännen än i denna stund anses vara ett »frihandlande» folk. Se här bevisen.

Före medlet af 17:de århundradet idkades *tobaksodling* i sjelfva *England* med stor fördel. Men 1652 förbjöds all tobaksplantering i anseende till statskassans behof af tullinkomsterna för nämnda vara, och detta *förbud* fortfar ännu. Lagen härom utsträcktes likväl icke till *Irland*, der tobaksodlingen betydligt tilltog före 1830; men då tullinkomsten för tobak redan den tiden uppgick till 4½ millioner pund st., och *England* ingalunda i något hänseende, minst i industrielt, bortskämt »systerön» med några förmåner, ens de mest naturliga, stadgade WILHELM IV förbud för tobaksodling äfven i *Irland*. All tobak, som förbrukas i det förenade konungariket, kommer således från utlandet, och den *förtullade* införseln deraf har stigit från 8 mill. eng. skålp. år 1789 till 48½ mill. skålp. år 1875, neml. tobaksblad; ty införsel af tobaksstjelm, hvarifrån bladen borttagits, antingen denna manufakturrats eller icke, likasom tobaksstjelmjöl, är fortfarande *förbjuden*. Nu är tydligt, att *England* varit i sin goda rätt att vidtaga nyssnämnda bestämmelser och andra restriktioner i samma väg, såsom att snus och negrohead endast få importeras i kärl om 200 à 80 skålp., cigarrer ej under 100 skålp. nettovägt och i fartyg af minst 120 tons dräg-

tighet, tobak och snus införas allenast till vissa hamnar etc.; äfvensom att åsätta tobak och tobaksmanufaktur hvilka och huru höga införselsafgifter som helst; men lika tydligt är ock, att om *England* stadgat särskild införselstull för råvaran, tobaksblad, och särskild, vida högre *skyddstull* för manufakturen, så har hon derigenom ådagalagt, att hon *icke* är frihandlare, utan *protektionist* när något af hennes stora »intressen» bör tillgodoses. Och detta är just hvad som inträffat. Sedan länge har neml. införselstullen varit och är fortfarande

	Pund st.	Sh.	Pence
för tobaksblad, 1 skålp.	0,	3,	0,
hvilken afgift, enligt M'CUCCLOCH, motsvarar 1,200 à 360 % af varans värde;			
för Cigarrer	» 0,	5,	0,
» Cavendish eller negrohead.....	» 0,	4,	6,
» Snus	» 0,	3,	9 à
	0,	4,	6.

All slags tobaksmanufaktur är således i *England* »skyddad» af införselsafgifter, som uppgå till 25 à 66 $\frac{2}{3}$ % af den alldeles enorma tullen på råvaran. Och effekten häraf har blifvit, att t. ex. 1875 förtullades

Tobaksblad.....	skålp. 48 $\frac{1}{2}$ mill.
Manufaktur och snus	» 3 $\frac{3}{10}$ »

d. v. s. blott $\frac{1}{16}$ af råvaruimporten; hvaremot *Englands* tobaksfabrikanter, under skyddet af högst dryga införselsafgifter för utländske medtäflare, kunde det året manufakturera ej mindre än 48 $\frac{1}{2}$ mill. skålp. blad.

Äfven å *spritvaror* är införselstullen i *England* mycket hög,

	Pund st.	Sh.	Pence
neml. å brännvin och genever..... per gallon ¹	0,	10,	5,
för andra spritdrycker.....	» 0,	10,	2,
under det att accisafgiften för de inom landet tillverkade utgör...	» 0,	10,	0,
tullen på eau de cologne och andra parfymer.....	» 0,	14,	0.

¹ 57,57 Imperial Standard Gallons = 100 sv. kannor.

Men dessa betala *inga* särskilda accisafgifter när de tillverkas inom landet. Alltså finnes äfven här en *skyddstull* af 4 sh st. per gallon.

Importtullen för *vin* utgör åter, efter hvad förut blifvit nämndt, 1 sh. per gallon (för franska, rhenska, ungerska m. fl.), men 2 sh. 6 pence (för spanska, portugisiska etc.). Fransmännen uppgifva, att af deras lands årliga vinproduktion å c:a 60 mill. hektoliter allenast 4 å 5 millioner äro af finare kvalitet och högre pris, 55 å 56 millioner deremot ordinärt vin, som säljes till så lågt pris på produktionsorterna, att detta för t. ex. Medelhafsvinet (*Cette* etc.) är allenast 8 å 30 fr. per hektoliter. För ordinära viner utgör alltså engelska införselstullen 100 å 300 % af värdet på produktionsorten, och samma tull erlägges för 600 fr. som för 10 fr. vin.

Till följd af de enorma tullarne på artiklarne tobak och spritvaror har *England* funnit sig nödsakadt att icke allenast hålla en högst vidsträckt kustbevakning, medelst tulljakter, som år 1866 (vi sakna uppgifter för en senare tid) kostade 274,119 pund st. eller c:a 5 millioner kronor, utan ock ett mycket stort antal uppsyningsmän till lands. Och likväl, såsom högst naturligt är under engelska förhållanden, bedrifves, enligt M'ULLOCH, fortfarande betydlig smuggling af tobak och bränvin, och uppblandas den förra med åtskilliga skadliga ämnen. Vidare har detta system af skyhöga tullar för vissa s. k. kassaartiklar medfört behovet af en tullagstiftning i öfrigt, som i stränghet söker sin like. Om således fartyg på vissa afstånd från brittiska kusten befinnas innehafva spriter samt tobak af alla slag i mindre än lagbestämda kvantiteter (packor och kärl), äro både fartyg och varor förbrutna; kastas varor öfver bord inom 100 miles från kusten, är fartyget förbrutet; lägger fartyget ej till, då tullflaggan hissas på kustbåten, aflossar denne först ett signalkott, och skjuter derefter ansvarsfritt på fartyget; tulltjensteman, som dertill är berättigad, kan hålla, numera endast vid dagsljus, undersökning i hus, bodar, källare, magasin m. m. efter smuggladt gods etc. etc. Men då inkomsten af den *förtullade* importen anslogs

	1865—66	1875—76
för tobak till millioner pund st.....	6,232	7,835
spritdrycker » »	3,507	6,144

fäster man på ofvannämnda förhållanden föga, om något afseende. Slutligen förtjenar anmärkas, att enär förtärandet af starka drycker

inom landet under de senare åren tilltagit så ansenligt att, på sätt nyss visats, den förtullade importen af spritvaror på tio år nära fördubblats, samt att accisen på den inhemska tillverkningen stigit

från (beräknade) mill. pund st.....	10,997	under året 1865—66
till » » » »	15,625	» 1875—76

så har *England* funnit sig kunna, ensamt genom dessa betydligt ökade intrader på spritvaror, borttaga importtullen på socker, som 1866 kalkylerades till $5\frac{1}{3}$ mill. pund st., jemte tullen å några andra artiklar af mindre väsentlig vikt; hvaremot hon ännu icke funnit sig föranlåten, att genom successiv minskning af de skyhöga tobakstullarne minska den högst betydliga, demoraliserande smugglingen.¹

Vi ha nu, i korthet, tecknat de mest framstående dragen i *Englands* handelspolitik, och behöfva icke vara vidlyftige hvad angår skildringen af det landets industri, handel och sjöfart sedan det nya systemet antogs. Ty det är väl bekanta saker för en hvar, som åt detta ämne egnat ringaste uppmärksamhet. Alltså: *England* har oupphörligt stegrat sin verksamhet i alla dessa riktningar, och är hittills den ojemförligt främsta i dem alla. Väl har på de senaste åren *England*, likasom de flesta andra europeiska länder och *Förenta Staterne*, fått vidkännas olägenheter för vissa produktionsgrenar af den allmänna stockningen i världshandeln; väl har värdet af dess *import* under denna tid betydligt öfverstigit exportvärdet; och visserligen ha arbetarnes »strikes» i en mängd orter förorsakat ömsesidiga förluster. Men hvad betyder allt detta för det bottenrika *England*? Icke det ringaste, om arbetarnes minskade behållningar ej tagas i beräkning. Ty med sin ofantliga kapitalöfverlägsenhet, som håller räntefoten under vanliga, normala förhållanden vid 1 å 3 %, skall *England* utan tvifvel snart godtgöra de obetydliga förluster hon lidit från och med 1875. Och vill man fästa afseende, hvad detta land beträffar, vid det förhållandet, att värdet af importen de senaste åren ansenligt öfverstigit exportvärdet, så bör först anmärkas, att, efter hvad

¹ Tvertom har underhuset i April 1878, för att betäcka en del af det deficit, som budgeten för 1877—1878 anses komma att lemna, *förhöjt* tullafgifterna å tobak, alla slag, med ytterligare 4 pence per skålp., som motsvarar c:a 29 öre per sv. skålp., hvilken tullförhöjning kalkylerats inbringa till skattkammaren 759,000 pund st.

engelske skriftställare i politisk ekonomi otaliga gånger sökt bevisa, denna betydande öfvervigt af importen, i jemförelse med exporten, just ådagalägger motsatsen af hvad man förmenat, eller utgör ett eklatant bevis på folkets *konsumtionsförmåga*. *England* har nu lyckats, likasom åtskilliga gånger tillföre för kortare tidsperioder, att få *handelsbalansen* till sin nackdel, under tillfredsställande till fullo af den nyssnämnda »konsumtionsförmågan», och bör därför känna glädje och tillfredsställelse öfver detta förhållande. Emellertid har tvifvel uppstått om riktigheten af den sats, att det är en lycka för landet om importvärdet betydligt öfverstiger exportvärdet, och detta tvifvel har nyligen eller i Dec. 1877 uttalats af den framstående parlamentsledamoten mr RATHBONE, hvilken velat ådagalägga, att *England* under de tre senaste åren importerat för 70 millioner pund st. mer än det exporterat, och med detta belopp minskat sin kapitalförmögenhet, tårt på sitt kapital. Detta påstående, hvad slutsatsen beträffar, framkallade vederläggningar från flera håll i »*Economist*», och mr ROB. GIFFEN (i »*Board of Trade*») uppträdde med en artikel, i hvilken han kalkylerade folkets i det förenade konungariket kapitalförmögenhet vid början af år 1878 till minst 8,500 millioner pund st., samt kapitaltillväxten mellan åren 1865 och 1875 till 235 millioner pund st. om året, i jemförelse hvarmed mr RATHBONES medeltal af $23\frac{1}{3}$ millioner var en ren obetydlighet, blott $\frac{1}{10}$. Och slutligen fäste »*Economist*» uppmärksamheten derå, att de räntor och utdelningar, som kommo *England* till godo ensamt från *Indien* och *Amerika*, kunde uppskattas till 30 millioner pund st. om året, och således mer än väl betäckte underbalansen i utrikeshandeln.

Det lär nu vara otvifvelaktigt, att då mr RATHBONE kom i sina kalkyler till det resultat, att *England* under de senaste åren »tårt på sitt kapital», så tog han i betraktande allenast *handelsbalansen*, men icke *finansbalansen*. I denna åter ingå en hel mängd andra faktorer än utrikeshandeln, och, hvad *England* beträffar, en sådan af mycket stor betydelse, neml., såsom »*Economist*» till en del påpekat, *värdepapperen* från utlandet, hvarå räntor och utdelningar erhållas (å fordringar för lån till stater och korporationer m. fl., för jernvägar, fabriker och andra företa i utlandet etc.). Då nu *England* från de flesta länder i hela den kända världen årligen utbekommer mer och mindre ansevärd, men tillsammans ofantliga belopp ensamt i afkastning af dessa värdepapper, belopp i millioner pund st., som vi icke ens approximativt anse oss kunna

kalkylera, så, och utan afseende på andra betydande inkomstkällor, såsom för fraktfart etc., blir resultatet det, att några års sämre handelskonjunktur är en ren bagatell för detta finansiellt öfvermägtiga land, och ingalunda kan föranleda någon minskning i nationalförmögenheten, hvilken tvärt om synes vilja ökas i stort in infinitum. I ett hänseende kan likväl, efter vårt förmenande, *Englands* industriella öfvervalde komma att lida betydligt afbräck. Sedan långliga tider och ännu på 1840-talet voro engelska manufakturprodukter i allmänhet, med undantag egentligen blott för gröfre jernvaror, såsom stångjern, jernvägsskenor etc., utmärkta för soliditet och uthållighet, i förening med ett prydligt utseende, hvarför ock dessa varor, utan afseende på priset, företrädesvis voro begärliga för konsumenterna i »hela världen». Men detta förhållande har förändrats betydligt i senare tider, eller just efter det s. k. frihandelssystemets antagande. Under bemödandet att hämma de andra industriella nationernas täflan på världsmarknaden har nutidens *England* afsett i första rummet, att kunna åstadkomma sina tillverkningar till så *billigt pris som möjligt*, med bibehållande likväl af den vackra ytan, och har således öfversvämmat marknaden med *shoddykläden* (engelsk uppfinning), »Cinder Iron» och *bomullsvaror* till den grad bemängda med lera och klister, att brittiske köpmän i både *Kina* och *Ostindien* förklarar dem förlora $\frac{1}{3}$ af vigten efter första tvättningen. På längd låta emellertid konsumenterna ej lura sig af dylika manövrer, och fortsätter *England* detta system att tillverka varor, som i egentlig mening ha *intet* värde, men åstadkomma rättvis förbittring hos alla köpare, hvilka blifvit offer för bedrägerierna, så kunna *Englands* förnämsta industrigrenar komma att lida nu ej ens beräknliga förluster.

Slutligen några betraktelser med hänsyn till brittiska handelspolitiken i

Indien.

Sedan slutet af 16:de århundradet har först ostindiska kompaniet och derefter »kejsarriket» dels genom köp, dels och förnämligast genom krig och eröfringar kommit i besittning af *Ost-*

indien, med en yta af 2,343,973 qv.-kilometer och en befolkning (1872) af 190,690,000; oberäknadt tributära stater med en yta af 1,442,525 qv.-kilom. och en befolkning af 48 millioner, hvilka senare staters furstar stå under brittiskt »beskydd» eller, såsom *Porter* uttrycker sig, »med andra ord stå under brittisk styrelse och kontroll». — Af ålder har detta vidsträckta, folkrika och fruktbara land varit ryktbart för sin väfnadsindustri, nordöstra delen deraf eller *Bengalen* för de finaste musliner, liknande »väfd luft», hela den östra eller *Koromandelkusten* för de yppersta sitzer och kalikoer, vestra *Indien* för en mängd slag af andra bomullsvaror m. m.; och ännu i början af detta århundrade (se *Orme*: »historical fragments», *London* 1805) var det svårt att finna en by i den östra delen, i hvilken ej hvarje man, qvinna och barn voro sysselsatte med tillverkning af ett stycke tyg. *Indien* var ännu denna tiden rikt, folket, ehuru ofta öfverbeskattadt och stundom plundradt af inkräktande arméer, i hög grad lyckligt, handeln med alla nationer på jorden högst ansenlig. »Moderlandet», *England*, hade emellertid sedan länge monopoliserat de brittiska uppfinningarna af sjelfverkande spånads- och väfnadsmaskiner, medelst *förbud* för deras utförsel, hvarigenom detta land kom i tillfälle att undersälja andra länders garn- och väfnadsartiklar, och dertill lades, hvad *Indien* beträffar, 1813 dryga införselsafgifter för alla indiska bomullsvaror, men *förbud* för åsättande af afgifter utaf hvad slag som helst vid införsel af *engelska* bomullsvaror till *Indien*. Tiden var nu inne, att äfven på *Indien* tillämpa de gamla *engelska* grundsatserne: kolonierna få ej det ringaste befatta sig med manufaktur-tillverkning, icke ens af hästskor och remmar etc., utan måste tvingas att hemta alla sina behof af förädlade produkter från »moderlandet»; och syftmålet med dessa författningar vanns nära nog fullständigt. Hinduerne begärde nu att de, såsom brittiske undersåtar, måtte blifva *likstälde* med andre briter, betalande samma afgifter som desse. Men de talade för döfva öron. Man tog ingen notis om deras böner, utan tillintetgörelsen af den indiska manufakturen fortgick i hela landet med en ruin, yttrade sedermera sir ROBERT PEEL, hvartill handelsannalerna ej ega något motstycke. Landet blef nu så fattigt att, för erhållande af medel till dess styrelse, de tyngsta bördor blefvo lagda på alla hushållsförnödenheter, så att, efter JOHN BRIGHT, den fattige landtbrukaren fick betala 70 à 80 % af inkomsten utaf sin jord. Dertill kom, att räntan eller arrendet för den jordegendom, som tillhör staten

(förut ostindiska kompaniet), och som anses utgöra hälften af hela det vidsträckta territoriet, stegrades från 30 till 60 %. Här af 1857 års uppror, efter hvars kufvande kompaniet upphörde såsom territorialmagt, och brittisk-indiska, nu kejsarväldet begynte. Man skulle nu vilja föreställa sig, att åtminstone efter den tiden *någon* rättvisa och billighet skulle vederfaras hinduerne från »moderlandets» sida. Men någonting ditåt står svårligen att upptäcka. Så yttrade sig en brittisk skriftställare 1872: »På de senaste tio åren har *saltskatten* fem gånger ökats; en dryg inkomstskatt har pålagts, och skatter på fester och giftermål föreslagits; 2½ mill. människor ha dött af hunger; statsskulden, med inbegrepp af garantier för uselt byggda och kostsamma jernvägar, har växt till c:a 100 millioner pund st., och det enda, hvarmed räntorna härå kunna betalas, är den fortfarande magten att förgifta det kinesiska folket med produkten af de indiska opiifälten.»¹ Skatten på *salt*, denna oundgängliga konsumtionsartikel, uppgår till närmare 6 mill.

¹ Opiihandeln intager ett framstående rum i historien om *Englands* handelspolitik.

Före slutet af 18:de århundradet betraktades opium i *Kina* allenast såsom en medicinalväxt, och då förbrukningen tilltog, samt de högst skadliga följderna deraf visade sig, utfärdade kejsaren i *Kina* i början af innevarande århundrade absolut *förbud* för importen deraf. Smugglingen af detta gift från *Indien* ökades emellertid oupphörligt och uppnådde redan 1824 ett värde af 1³/₈ mill. pund st. Då ostindiska komp:s privilegium derefter år 1833 förnyades, öfverenskom brittiska regeringen med kompaniet, att i *opiismugglingen* skulle man icke blanda sig, hvaraf följden blef mutor, bedrägeri, mened och våld. Exporten från *Indien* till *Kina* steg nu 1837 till 40,000 lädor, värda 5 mill. pund st. Kejsarens rådgifvare tillstyrkte honom då, att frigifva vallmoodlingen inom *Kina*, men han svarade högsinnadt: »Det är sant, att jag ej kan förekomma införseln af detta gift; vinningslystnaden och gemena människor tillintetgöra mina bemödanden i den vägen; men ingenting skall förmå mig att hemta inkomster från mitt folks laster och elände.» — Då kineserne derefter på allvar ville hämma smugglingen, blefvo de i början af 1840-talet af engelsmännen bekrigade, *Kanton* bombarderadt, hvarvid en mängd människor omkommo och betydlig egendom förstördes, fingo vid fredsslutet betala öfver 4 mill. pund st. i krigersättning samt afstå *Hongkong*, vid mynningen af *Kanton*-floden, till smugglingsdepôt, 1860 nytt krig, för samma orsaks skull, hvarvid det underbara kejsarliga palatset blef uppbrändt. 1869 skref prins *Kung* till brittiske ministern i *Kina*, sir ROB. ALCOCK, och begärde förbud för vallmoodling i *Indien*. Vi skicka, yttrade den förre, the och silke till *England*, men engelske köpmän förgifta *Kina* med opium; hvad under då, om folket tror att

pund st., och saltmanufakturen är till stor del monopol i styrelsens hand, fordrande, såsom det uppgifves, en armé af 13,000 man. Åtminstone större delen af saltbehovet skulle emellertid sannolikt kunna erhållas från produktionen vid kusten, synnerligast från *Orissa*; men till förekommande af denna industris utveckling har det der producerade saltet, efter frihandelsgrundsatserne, beskattats lika med det från *England* såsom *barlast* införda (för lastning af ris, jute, bomull och andra råprodukter). Och följden är den, att *Indien* blir så väl försedt med utländskt salt, att den inhemska manufakturen tidtals upphör samt att det fattiga folket, som får betala högt pris på vara, ej har råd att salta det ymniga fiskförrådet, utan torkar sin fisk och äter den halfrutten. Kostnaden för manufakturering är blott c:a 63 öre för 100 engelska skålp., *skatten* åter 3 kronor 80 öre, hvarför det ej är ovanligt, att för 1 skålp. salt måste gifvas 9 skålp. ris. — De förenade inkomsterna från salt och *opium* uppgå till c:a 15 mill. pund st., eller till c:a $\frac{3}{4}$ af räntorna från det vidsträckta statsterritoriet; och yttrade sig härom för en tid sedan britten mr TORRENS sålunda: »Under det att $\frac{19}{20}$ af de engelska taxorna nära nog sagdt dagligen spridas bland engelska folket, exporteras en stor del af de indiska reventyerna till *England*, att förse oss med extra medel till komfort och lyx; oberäknadt räntorna på skulden, dragas 6 à 8 mill. pund st. årligen från *Indien*, att depenserar af engelsmän der eller hemma; utmattningen må bli långsam, men är säker. Vi ha lagt Indiens folk och furstar under tribut, och efter ett sekel af hvarje-handa experiment synes enda gränsen för våra fordringar vara den fysiska förmågan att kunna fullgöra dem.» — Slutligen må nämnas, att den sedermera mördade vicekonungen lord MAYO kort före sin död yttrade: »En känsla af missnöje och missmod existerar bland alla klasser (i *Indien*), både européer och infödingar, i hänseende till det ständiga ökande af *skatter*, som nu i årtal egt rum. Häri ligger en stor fara.»

England med afsigt vill ruinera *Kina*? ALCOCK understödde förslaget, men brittiska regeringen (GLADSTONE) gaf intet svar. — Slutligen må meddelas följande yttrande af en engelsk biskop i *Hongkong*: »Under mina predikningar», sade han, »har jag tidt och ofta afbrutits med den frågan: Är ni engelsman? Är det icke det landet, hvarifrån opium kommer? Gå tillbaka och hämma den handeln, och derefter skola vi tala om kristendom.» (Jfr »Letters in Reply to the London Times by H. C. CAREY»).

I det hufvudsyfte, att erhålla statsinkomst äfven från tullen, har engelska regeringen i *Indien* etablerat en *införselstariff* som, med undantag för vin och spritvaror, stadgar högst 10 % (för tobak, alla slag), men i öfrigt 1 ä 7½ % af varuvärdet, äfvensom en *utförselstull*, varierande mellan 2 och 4 % af de dermed belagda varornas värde (åtskilliga inhemska artiklar äro vid utförsel tullfria). Denna införselstariff är sålunda grundad på frihandelsprinciperna, och den ojemförligt största importartikeln, eller *bomullsvvaror* (från *England*), var belastad med en afgift af 5 % ad valorem. Under detta tullsystem började emellertid *Indien* redan 1831 att anlägga mekaniska spinnerier och bomullsväfnadsfabriker, eller, med andra ord, att bearbeta en del af den i landet växande råvaran, och sedan 1854 utvidgades dessa industrigrenar betydligt i *Bombay* och *Kalkutta*. Fabrikanterne i *Manchester*, eller de s. k. *Manchesterkungarne*, hvilka realiserat ofantliga rikedomar på exporten af garn och bomullsväfnader till *Indien*, började nu röra upp himmel och jord för att hindra tillväxten af den indiska industrien, oansedt utförseln af brittiska bomullsvvaror till *Indien* sedan 1854 mer än fördubblats; och då den indiska industrien i denna väg under de senaste åren tillväxt i den skala, att de i densamma nedlagda kapital på 1½ år (1875—1876) ökats från 22 till nära 40 millioner rupees¹; då, i följd häraf, importen från *England* af spånads- och väfnadsmaskiner tilltagit högst ansenligt, exporten af garn och väfnader till *Indien* något minskats, exporten från *Indien* af dessa varor något ökats², och då slutligen år 1877 mer än 50 indiska spinnerier och väfnadsfabriker voro i verksamhet, steg *Manchester*-fabrikanternes vrede till det yttersta. De begärde alltså hos regeringen helt enkelt *tullfrihet* för införsel

¹ 1 rupee = 1 krona 68 öre.

² Värdet af *Indiens* förnämsta import- och exportartiklar, äfvensom, hvad de senare beträffar, för jemförelses skull, af garn och bomullsvvaror, har varit (i millioner rupees) som följer:

Importen:	1874	1875	1876
Bomullsgarn	315,7	279,4	273,3
Bomullsvvaror	1,626,3	1,645,0	1,599,2
Spånadsmaskiner	118,5	139,1	88,2
Jern	124,7	142,4	152,9
I helt, jemte metalliskt mynt	4,411,0	4,418,8	4,869,7

af garn och väfnader till *Indien*, borttagande således helt och hållet af 5 % tullen, hvarefter, med ruin af den indiska manufakturen, hinduerne skulle blifva tvungne att för sin beklädnad uteslutande använda *Manchestervaror* af den beskaffenhet, att de ej tåla en enda tvättning, och samtidigt förlora sin betydligaste statsinkomst från tullverket. På denna oblyga framställning fingo *Manchester*-männen det svar från statssekreteraren för indiska angelägenheterna, att deras begäran skulle efterkommas »så snart indiska statens finanser det medgifva». De engelske frihandlarne ha emellertid fortsatt agitationen mot den indiska industrien, och påyrka nu, såsom för 130 år sedan och allt sedermera, att all kolonialindustri skall »strypas i vaggan». Så yttrade t. ex. »Economist» i Okt. 1877 följande: »Utan tvifvel skall indiska styrelsen, så snart omständigheterna det tillåta, först minska och sedan borttaga importtullen i *Indien* (5 %) på bomullsmanufaktur, som så högligen öfverklagas af våra (*Manchester*)fabrikanter. Det kan ej vara god politik att uppehålla en afgift, som vållar en så stor känsla af retning mellan två ansenliga delar af det brittiska väldet, att tillåta ett stort intresse att slå rot i *Indien*, ett intresse som, om ej hämmadt i tid, skall blifva skadligt för många af Hennes Maj:ts undersåtar» (neml. de engelske i *Manchester* etc., för hvilkas penningmagts tillfredsställande »undersåtarne» i *Indien* kallblodigt böra uppoffras; vår anm.). Och i Febr. 1878 stiftades i *Manchester*, *Cobden*-klubbens vagga, ett nytt sällskap, hvars förnämsta syftemål angafs vara, att få bort skyddstullarne i *Indien*; såsom skäl hvarför åberopades fortskridandet af *Indiens* bomullsindustri under det nuvarande tullsystemet, så att antalet spindlar uppskattas hafva tillväxt från 593,000 år 1874 till 1,231,000 år 1877. Vidare yttras i det af sällskapet utfärdade cirkulär, »att upphäfvandet af tullarne är en tvingande nödvändighet, emedan hvarje dag, som de existera, förvärras det onda de förorsaka. Det är tydligen inkon-

Exporten:

Bomull	1,525,7	1,327,8	1,174,6
Bomullsgarn	14,7	26,6	36,7
Bomullsvaror	33,6	37,1	37,3
Indigo	257,6	287,5	296,2
Ris	476,5	531,1	581,5
Jute	324,6	280,5	263,6
Opium	1,195,6	1,114,8	1,240,7
I helt, jemte metalliskt mynt	5,797,9	6,029,1	6,510,6

seqvent att begära af utländska styrelser ändring af deras tariffer i frihandelsrigtning under det att *England* i *Indien* bibehåller en hel mängd protektiva afgifter. — Sedan hungersnöden nu är öfverstånden vore tiden inne att vidtaga, som man hoppas, en slutlig och verksam åtgärd för att undanrödja denna skymfliga anomali från *Indiens* fiskaliska system.» Tilläggande härvid *Economist* för egen del, att för så vidt denna agitation vore rigtad helt enkelt mot skydd, förtjenade densamma att understödjas, men att i *Indien* hvarje fiskalisk fråga påverkades af den i ögonen fallande svårigheten att anskaffa en stor inkomst från en *fattig* befolkning. — Af allt detta framgår, att brittiska regeringen så nyligen som 1877 förklarade *Manchesterligans* påyrkande om tullfrihet för införseln af bomullsvaror i *Indien* ej kunna efterkommas förr, »än *indiska* statens finanser det medgifva»; äfvensom att frihandels-tidningen »*Economist*» väl uttryckt alldeles samma åsigt som varit brittiska regeringens och folkets sedan mer än hundra år öppet erkända och förverkligade, neml. att verksamt borde motarbetas det icke ett stort intresse måtte kunna slå rot i *Indien*, men att sagda i öfrigt högst liberala tidning tillstyrkt iakttagande af en viss varsamhet i denna fråga, enär det ej vore någon lätt sak att i stället för den betydliga bomullsvarutullen utpressa af den *fattiga* befolkningen en motsvarig statsinkomst från andra håll. Emellertid lärer brittiska regeringen efter några få månader ha funnit, att den indiska ekonomiska ställningen i hög grad förbättrats på denna korta tid; ty *Manchesterligan* har vunnit fullständig seger öfver de indiska intressena. I Mars 1878 ändrade neml. den indiska styrelsen i väsentlig mån den gällande tulltariffen, medgaf tullfrihet för alla artiklar, som ej lemnat 4,000 pund st. i tullinkomst, äfvensom för alla bomullsvaror af *gröfre* beskaffenhet, d. v. s. de för massan af befolkningen i stort behöfliga, hvilka utgöra de hufvudsakliga föremålen för indisk industri och således täfla med den brittiska, samt derförutan tullfrihet för all slags (engelsk) jernvägsmateriel, som likväl 1876 gaf 10,500 pund st. i tullinkomst. Framtiden får nu utvisa på hvad sätt det ömma moderlandet kommer att beskatta den »fattiga» hinduiska befolkningen, för att fylla den väsentliga lucka i statsinkomst, som oundvikligen skall uppstå i följd af dessa tullfriheter, likasom om den indiska förädlingsindustrien skall kunna bestå i obegränsad täflan med den öfvermåttiga brittiska. Att *Indien* hädanefter blir ordentligt öfversvämmadt med brittiska bomullsvaror, som ej tåla en enda tvättning, torde åtminstone med någorlunda säkerhet kunna antagas.

Vi ha nu visat, på hvad sätt protektionismen för närvarande uppträder och vill göra sig gällande i åtskilliga af de stora staterne, och skulle kunna framlägga likartade förhållanden i flera andra länder, om deraf gjordes behof. Men ett sådant behof förefinnes icke; ty frihandelsteorien, såsom BASTIAT och de öfrige ideologerne tänkt sig samt velat och fortfarande vilja tillämpa densamma, är numera nästan allestädes öfvergifven. Äfven de sansade och mera framstående ekonomisterne, tillhörande den nya franska (*Bastiatska*) skolan, hålla visserligen ännu i sina föredrag och litterära samqväm uppbyggliga tal om förträffligheten af frihandeln »per se», men sväfva betydligt på målföret när frågan gäller att förverkliga teorien och att således applicera densamma på *franska* förhållanden, eller, med andra ord, att beröfva den franska industrien all skyddstull, eller åtminstone icke tillräcklig sådan; och vi hålla alldeles icke otroligt, att om det skulle lyckas nordamerikanerne att uppdrifva sin bomullsindustri derhän, att de kunna å den engelska marknaden undersälja de brittiska fabrikaten och således i stor skala täfla med *Manchester*-fabrikanterne på dess egen marknad, så skola de senare ännu högre än hittills komma att ropa på *skydd* (se ofvan) och vinna gehör; ty engelska parlamentet består af praktiskt folk, som föga bryr sig om teorier och abstrakta förhållanden i allmänhet, när dessa komma i kollision med deras »intressen».

I öfrigt är ställningen nära nog öfver allt i handelsverlden nu för tiden sådan, att alla krafter mer än någonsin tillförene ansträngas för utvidgande af den inhemska industrien och hämmande af den medtäflande utländska, detta måtte nu kunna ske genom öfverlägsen kapitalstyrka, storartade fabriksanläggningar, arbetskicklighet, ihärdighet, tulltariffer etc. Och vidare lider intet tvifvel, att verldsproduktionen af industriella alster, åtminstone i flere väsentliga grenar deraf, uppdrifvits till den höjd, att densamma vida öfverstiger konsumtionsbehovet. Öfverproduktion af industriella alster är således för närvarande bestämdt för hand, och deraf hopade, knappast till de lägsta pris säljbara lager, »strejker» i följd af upphörda eller minskade arbetslöner, inskränkning af den industriella verksamheten etc. Nu anser man visserligen, att det orientaliska kriget härtill varit skulden, samt att allt skall blifva godt och väl igen, om ett varaktigt fredstillstånd i Europa kan blifva att påräkna; och utan tvifvel har detta krig i hög grad verkat förlamande på affärsrörelsen i några europeiska länder. Men

utom det, att »stockningen» i denna rörelse begynte innan kriget mot *Turkiet* kunde anses såsom oundvikligt förestående, ha ju t. ex. *Österrike-Ungern* derpå »förtjenat mycket penningar» genom betydliga leveranser af åtskilliga krigsförnödenheter, ansenligt högre pris för spannmål etc. i följd af hämmad utförsel från *Södra Ryssland*, *Donau-* och *Turkiska* hamnar under kriget; att ej tala om flera andra europeiska länder och om *Förenta Staterne*, hvilka af det orientaliska kriget snarare haft nytta än skada. Vår öfvertygelse är således den, att äfven om ett för längre tid varaktigt fredstillstånd i Europa skulle kunna motses, så skall visserligen den nu i årtal fortgående lamheten eller stockningen i flera länders affärsverksamhet minskas, och möjligen lika lyckliga förhållanden i detta hänseende, åtminstone under någon tid, återkomma, som i början af 1870-talet voro för hand; men att åter ett sådant sakernas skick ingalunda på längd kan blifva påräkneligt. Om således ställningen innan kort väsentligen skulle kunna förbättras, utrikeshandeln och rörelsen återlifvas och å nyo blifva vinstgivande för de deruti intresserade nationerna, så kommer detta lyckligare tillstånd, efter vårt förmenande, icke att blifva långvarigt; ty det skulle otvifvelaktigt sporra de kapitalstarka och i industrielt hänseende öfvermäktiga folken, att återigen i stor, kolossal skala utvidga sin verksamhet, låta sina masugnar och öfriga verkstäder för jern- och stålberedning, sina spinn- och väfstolar m. m., hvilka nu för tiden flerstädes knappast till hälften äro sysselsatta, å nyo arbeta med full fart, anlägga nya, storartade verkstäder etc. Och att dessa länder ega förmåga att inom kort tid åstadkomma en sådan verksamhet, derom kan intet tvifvel hysas. *England* ensamt skulle, hvad det städse önskat och fordrat, kunna förse »hela världen» med allt hvad hon i den rigtningen behöfver, och hindras nu från uppnåendet af detta mål endast genom de andra ländernas tulltariffer; men äfven med bibehållande i det väsentliga af desse senare kan en ytterligare, vidt utsträckt industriell verksamhet vara att motse, om konjunkturerna dertill skulle gifva anledning, då, utom *England*, åtskilliga andra länder, såsom *Förenta Staterne*, *Frankrike*, *Tyskland*, *Österrike* och *Belgien*, både på det ena och andra området kunna i stort utvidga sin industri och äro beredda att göra det, om utsigt finnes att vinst derpå blir att skörda.

Industrialismen har redan gått utöfver sina naturliga gränser, men skall, efter vårt förmenande, än ytterligare utsträcka dessa

gränser ända till dess — en stor katastrof inträffar både här och der i världen. Denna synes blifva oundviklig, och socialisterne bereda jordmånen. Upplysta regeringar och representationer inse allt för väl, och mer och mer, den fara som hotar, och bemöda sig därför att afvärja densamma genom att bereda massan af folket sysselsättning i lönande verksamhet, och samtidigt bespara landet utgifterna för alla sådane produkter, som lämpligen må kunna inom eget land åstadkommas. Att vidare afhandla detta ämne skulle emellertid föra oss allt för långt, och ligger dessutom icke inom området för dessa betraktelser. Men på ett par af de frågor, som här berörts, anse vi oss böra fästa särskild uppmärksamhet.

Bland de för folken *verkliga* nödvändighetsvarorna intaga, näst efter födoämnen och salt, *beklädnadsartiklar* samt *jern- och stålvaror* de främsta rummen.

Under alla förhållanden, i alla klimat behöfver den civiliserade människan kläder af hvarjehanda slag. Tillverkningen deraf, äfven om råämnet, såsom bomull, ull, lin, etc., måste antingen helt och hållet, eller till största delen, hemtas från utlandet, kan öfver allt, åtminstone i de tempererade zonerna, åstadkommas, och blir af stor betydelse om blott den inhemska förbrukningens behof af nödvändiga klädesartiklar kan tillfredsställas; än mera naturligtvis, om den lämpligen kan utsträckas till finare, mindre nödvändiga artiklar samt jemväl till export på utlandet; hvartill kommer, att om dessa för befolkningen absolut behöfliga artiklar af hvarjehanda anledningar inom landet ej blifva tillverkade i tillräckliga kvantiteter, så blottställes folket för den största fara i händelse af krig och blockad af hamnarna; hvarpå sydstaterna i den nordamerikanska unionen under inbördeskriget på 1860-talet kunna tjena såsom varnande exempel. Man finner därför, att den väsentligaste striden mellan nutidens frihandlare och protektionister gäller frågan om garn- och väfnadstullarne, äfvensom att tendensen i flera länder är, att genom tillräckligt höga skyddstullar söka utveckla dessa industrigrenar till den höjd, att import åtminstone af de för massan af befolkningen nödvändiga beklädnadsartiklarne icke vidare må blifva i någon afsevärd mån behöflig.

Ingen industrigren har i senare tider tagit sådana jättesteg framåt, som jern- och stålberedningen. Å ena sidan har användandet af jern- och stålfabrikat, i stället för träarbeten och dylikt, tilltagit och tillväxer oupphörligt i en mängd riktningar och

nära nog sagdt på hela jordklotet; på den andra har metallurgien, och främst den del deraf, som befattar sig med jern- och stålberedningen, gjort och gör så godt som dagligen sådana framsteg och sådana upptäckter, att den sakernas ordning, som ännu för 20, ja för 10 år sedan gjorde sig och i århundraden varit gällande, numera kan anses såsom, i det närmaste åtminstone, en »öfvervunnen ståndpunkt»; hvartill bör läggas, att jernmalmer eller jernleror, äfvensom stenkolslager för deras bearbetande och till den öfriga industriens tjänst, oupphörligt upptäckas på en mängd ställen i världen, der man hittills ej haft någon aning om befintligheten af dessa skatter. Tillföre ansåg man, att de länder, som till sitt förfogande egde utmärkta, välartade jernmalmer, hvilka i masugnarne och andra verkstäder bereddes med träkol till jern och stål-fabrikat, kunde till skäligen pris påräkna stadig afsättning i utlandet af dessa senare, enär de voro väl behöfliga för vissa ändamål och förmenades icke kunna fullt ersättas af jern och stål, beredt med stenkol eller koks. Denna förmodan och denna förhoppning torde man emellertid numera ej kunna hysa med någon grad af säkerhet. Metallurgien har visat, att med tillgång till och lämplig inblandning af utmärktare malmer och jernleror, kunna jern- och stål-fabrikat åstadkommas äfven i länder, der träkol ej begagnas, och af beskaffenhet att fullt motsvara det ändamål, som afses; och dylika, utmärkta malmsorter finnas till öfverflöd både i *Förenta Staterne* och på flera andra ställen, såsom t. ex. i *Spanien*, från hvilket lands outtömliga grufvor *England* hemtade c:a 44,000 tons år 1864, men åren 1872, 1873 och 1874 resp. tons 681,000, 791,000 och 542,000, och som i stora kvantiteter utföras jemväl till *Tyskland*, *Frankrike* etc.

Slutligen kan ej nog beaktas, att tendensen nu för tiden, mer än någonsin tillföre, i industrielt hänseende är, att genom storartade anläggningar, användande af de yppersta, arbetsbesparande maskiner, metoder och processer, samt rörelsens bedrifvande på det mest ekonomiska sätt, uppdrifva tillverkningarna i så kolossal skala, som afsättningen möjligen kan tillåta. Det är härvid klart, att de rika länderna, med enorma penningtillgångar, som under vanliga förhållanden stå till handelns och industriens förfogande mot 1 à 3, högst 4 procent, kunna åtnöja sig med särdeles måttliga vinster, då i allt fall, allenast afsättning icke tryter, nettobehållningen på de storartade affärerna blir rätt anseelig; och äro de derförutan, såsom för det mesta är händelsen, nog lyckliga att

inom eget land ega ymniga eller för behofven åtminstone tillräckliga tillgångar på *stenkol*, som nu för tiden är grundvalen för den stora industriens utveckling, så ligger för öppen dag, att fattiga länder, i hvilka räntefoten är minst 5, men stundom 8 à 9 procent, hvilka sakna eller blott till obetydligt omfång kunna bearbeta egna stenkolslager, och der i öfrigt förhållandena äro af beskaffenhet, att fabriksanläggningar och verkstäder af den omfattning, som i de rika länderna, icke kunna komma i fråga, skola ovilkorligen duka under i täflingsstriden med dessa senare, om ej industrien verksamt understödjes och i första rummet skyddas genom lämpliga bestämmelser i tulltariffen och dessas behöriga handhavande. I öppen täflan med de kapitalstarka och i många andra hänseenden öfverlägsna länderna, eller utan tillräckligt skydd mot öfversvämningen af dessas industriella produkter, skola de relativt svagare eller fattigare innan kort blifva utarmade och reducerade till bearbetande allenast af de s. k. naturliga näringsfälten. Men de få då ock bereda sig på, att till det yttersta inskränka sina behof af utländska varor i allmänhet, som måste *köpas* och *betalas*, om de nödgas från utlandet tillhandla sig äfven de oundgängligaste industrialstren. Och äro de derför utan belamrade med skulder till utlandet, som ständigt växa och fordra stigande tillgångar af beskaffenhet att kunna användas till ränte- och amorteringsliqvidernas betäckande, så är lätt att förutse det öde i ekonomiskt och finansielt hänseende, som förestår dylika länder, att ej tala om det individuella lidandet för industriidkarne sjelfve och deras arbetare under döds kampen. Det är ock med blicken fäst härupå som den protektionistiska rörelsen nu för tiden tagit sådan fart flerstädes både i och utom Europa, *För-enta Staterne* oberäknade.

Sverige.

Då vi nu gå att taga i betraktande våra inhemska förhållanden hvad angår den fråga, som här är föremål för behandling, vilja vi desto hellre börja med anställande af några betraktelser i afseende på *värdet* af den svenska fabriksindustriens produkter vid olika tidpunkter, som den fåtaliga del af allmänheten, hvilken egnar någon flyktig uppmärksamhet åt detta ämne, vanligen tager de meddelade officiella sifferuppgifterna »för kontant» — hvilket alldeles icke är underligt, då någon offentlig granskning af deras verkliga beskaffenhet nästan aldrig kommer i fråga — och derigenom ofta missledes i sina omdömen och slutsatser.

Om man således vill anställa jemförelse mellan samtliga våra fabriksstillverkningars *värden* före och efter afslutandet af handels-traktaten med *Frankrike* (1865), måste, då grunderna för beräkningen eller primäruppgifterna icke undergått någon förändring, ovilkorligen tagas i skärskådande de särskilda förhållanden af större vikt, som utmärkt det ena eller andra jemförelseåret. Eljest blir jemförelsen allt för mycket skef och haltande.

Rättast vore nu att, under iakttagande af här ofvan påpekade förhållanden, göra en sifferuppställning för de senaste tretio åren till och med 1876. Men då vår allmänhet icke är van vid, och sannolikt ej vill gifva sig tid att uppmärksamt begrunda en sådan uppdragning af siffror, skola vi utvälja allenast tre jemförelseår, med lika lång tidrymd dem emellan, neml. åren 1854, 1864 och 1874, af hvilka det förstnämnda var ett godt normalår för svenska fabriks- och slöjdindustrien (hvarom här ensamt är fråga) under *skyddstullsystemet*, 1864 det *sista* under detta system, och 1874 det tionde under det s. k. *frihandelssystemet*, men i öfrigt ett ganska godt år för den industriella verksamheten. Fabrikernas officiella tillverkningsvärden voro nu under dessa år

	1854	1864	1874
i millioner kronor.....	44	71	168
hvaraf således borde följa, att detta			
värde ökats i procent med ca.....	—	64	136.

Härvid bör emellertid tagas i öfvervägande, på sätt vi en gång tillförene antydt,

1:o) att en mängd handteringar i vårt land sedan *långliga tider* bedrifvits, hvilka först under decenniet 1865—1874 af kongl. kommerskollegium upptagits i *fabriksberättelserna*, och således dessförinnan varit såsom näringsgrenar obekanta, i hänseende till antal, tillverkningsvärde m. m. *Dessa* handteringars *antal* utgjorde likväl mer än 60 år 1874, i förhållande till 1864, och deras sammanräknade tillverkningsvärden öfver 16 mill. kronor, hvaribland för

Bleckslagerier.....	624,000
Gasverk	1,587,000
Jern- och stålfabriker	885,000
Skeppsbyggerier.....	3,019,000
Tegelslagerier.....	1,370,000
Ölbryggerier	2,047,000 etc.

Om nu hälften af slutsumman, 16 millioner, antages böra uppföras för 1854 och tre fjerdedelar för 1864, tillkommer för dessa rubriker

	1854	1864	1874
millioner kronor	8	12	—
då summorna i helt blefve	52	83	168

Det är alldeles påtagligt, att om man vill fälla ett ovedligt omdöme i denna fråga, och jemföra förhållandena under ofvan nämnde tidpunkter, så *måste* tillägg göras för 1854 och 1864 årens tillverkningsvärden i här ofvan antydda riktning; ehuru naturligtvis de af oss såsom minimum angifna $\frac{1}{2}$ och $\frac{3}{4}$ af 1874 års tillverkningsvärden under omförmälda kategori kunna anses vara för högt eller för lågt beräknade; och för att än ytterligare visa nödvändigheten af dessa tillägg, behöfva vi blott påpeka, att om kommerskollegium framdeles upptoge äfven *bränvinstillverkningen* såsom fabriksnäring, hvilket hade lika mycket skäl för sig, som att dit hänföra tegelslagerier och ölbryggerier, skulle för det år, då värdet af denna näringsgren jemväl komme att upptagas i fabriksberättelserna, tillverkningsvärdet i helt stegras ytterligare med 10 à 15 millioner kronor.

Vidare må uppmärksamhet fästas deruppå, att

2:o) tillverkningsvärdet af de särskilda industriprodukterna i längre tid, med undantag för bomullsvaror under amerikanska riket 1861—1865, var nära nog stationärt, men stegrades 1874

högst ansenligt för en mängd dylika artiklar. Denna stegring, som klarligen måste tagas i betraktande vid anställande af jämförelse mellan de resp. årens tillverkningsvärden, torde kunna uppskattas till 20 %, men antages af oss motsvara för

	1854	1864
allenast millioner kronor	6	13;

3:o) att i fabriksberättelserna för 1854 och 1864 upptagas under rubriken *mekaniska verkstäder* allenast *dessa* fabriker, under det att för 1874 tillagts samtliga *gjuterierna* i riket, hvidan denna rubrik svält från

	Antal	Tillverkningsvärde	
År 1873.....	87	19,5	
till 1874	163	28,9	
Under denna rubrik torde därför förhöjning böra			
ega rum med minst.....		1	3
Om nu till dessa		7	16
läggas ofvanstående.....		52	83

	1854	1864	1874
blefve summorna	59	99	168;
och slutligen			

4:o) att våra bomullsspånads- och bomullsväfnadsfabriker voro sedan länge i stark tillväxt intill dess amerikanska kriget nära nog hämmade all tillförsel af råvaran och fördubblade, en tid än mer höjde det pris, som gälde 1860, då hit infördes behovet för 1861 års tillverkning. Förhållandet härvid kan lätteligen bedömas af nedanstående siffror:

	1854	1861	1864
Bomullsspinneriernas antal.....	14	20	13
tillverkning i millioner skålp.	8,2	14,8	2,2
tillverkningsvärde, mill. kronor.....	6,2	13,3	4,9
Bomullsväfnadsfabrikernas antal	24	24	15
tillverkning i millioner fot.....	11,9	38,3	11,3
tillverkningsvärde, mill. kronor.....	1,6	5,3	2,6.

Denna af tulltariffen fullkomligt oberoende, men så högst betydliga minskning af bomullsindustrien i fabriksväg (hvarom här allenast talas) under det ena jämförelseåret (1864) har emellertid

vållat, att *tillverkningsvärdet* för samtliga fabrikerne under sagda år minskats med minst 11 millioner mot det normala, eller det som kunnat beräknas om ej bomullskrisen inträffat, hvadan således slutsummorna för

	1854	1864	1874
rätteligen borde beräknas till mill. kr.	59	110	168,
då ökningen blefve i procent c:a		86	53.

Anmärkningsvärda äro ock följande förhållanden hvad angår våra bomullspinnerier:

	1861	1874.
Dessas antal	20	22,
tillverkning i millioner skålp.....	14,8	14,0,
tillverkningsvärde i millioner kronor.....	13,3	14,5.

Således, oakadt antalet spinnerier under dessa 14 år ökats med 2, uppgick likväl icke tillverkningen 1874 till fullt samma belopp som 1861.

Med denna utredning ha vi allenast haft för afsigt att ådagalägga, att den föreställningen är oriktig, är en illusion, som förmenar, att våra fabriksnärings sedan 1864 och i följd just af 1865 års handelstraktat gått högst betydligt framåt, enär tillverkningsvärdet ökats till 168 $\frac{1}{2}$ millioner för 1874 (172 $\frac{7}{10}$ millioner för 1875 och 173 millioner för 1876). Det förhåller sig tvärtom så, som vi visat, att denna ökning i sjelfva verket varit vida *mindre* under den s. k. frihandelsperioden, än under det näst förutgångna decenniet, då skyddstullsystemet var rådande; och alla anledningar gifvas för det antagandet, att om detta senare system fortfarande fått verka, och handelstraktaten med *Frankrike* således icke kommit till stånd, skulle våra fabriksnärings stadigt förkofrats och upphunnit en vida högre ståndpunkt än under frihandelssystemet. Ty icke lærer någon, som besitter sakkännedom i denna fråga och ärligt vill taga henne under öfvervägande, på allvar vilja påstå, att om *Sverige* bibehållit de högre skyddstullarne för sina näringar, skulle just detta land gjort ett *undantag* från alla andra, som ej omfattat de s. k. frihandelsgrundsatserna, och förblifvit stationärt i detta hänseende, åtminstone ej så pass framåtgående, som förhållandena från och med 1865 lagt å daga; vilja påstå, att svenska industrien under fortsatt åtnjutande af högre skyddstullar ej skulle kunnat utveckla sig i samma proportion som förut och som den *ryska*. Men deremot vilja vi ingalunda bestrida, att efter sist-

nämnda år åtskilliga af våra fabriksnärings utvecklats mer och mindre betydligt, i jemförelse med förhållandena före 1865, äfvensom att några nya näringsgrenar under denna tid tillkommit; hvilka alla tillverkningar i mer och mindre mån varit beroende af den gällande tulltariffen. Detta allt medgifves och framgår i öfrigt af den här ofvan anställda jemförelsen emellan tillverkningsvärdena. På andra sidan får dock icke förbises, att åtskilliga andra näringsgrenar sedan 1865 dels upphört att bedrifvas, d. v. s. måst nedläggas, dels i betydligare mån minskat sina tillverkningar, dels förblifvit stationära, hvilket nu för tiden är detsamma som att gå baklänges. *Sverige* har emellertid icke råd till att uppoffra förädlingsvinsten på någon enda af sina närings, som visat sig kunna här trifvas, och hvilkas alster hufvudsakligen, om ej uteslutande, förbrukas inom landet, således äro oberoende utaf afsättning i utlandet; och allra minst bör en sådan uppoffring ega rum för tillfredsställandet af ett hugskott, såsom då 1865 den ganska måttliga 15 % skyddstullen å sidsenväfnader nedsattes till $3\frac{3}{4}$ % af varuvärdet, på det att, med afseende å denna och alla öfriga eftergifter å vår sida, *Sverige* måtte komma i åtnjutande af den grynvälling, som franska handelstraktaten skänkte oss.

Slutligen och i sammanhang härmed anse vi oss böra meddela följande, på Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvandes uppgifter grundade tabell öfver väfnadstillverkningarna såsom *husslöjd*

	1854	1861	1864	1874
				Fot.
Bomullsväfnader ¹ , millioner fot.....	20,393	23,811	5,065	} 40,828
» dukar ¹ » stycken	1,673	1,685	0,301	
Linne- och ylle väfnader ² fot.....	6,701	5,417	4,672	
Lärft, gröfre och finare ³ »	0,516	1,000	1,300	0,200

Då sammanslagning från och med 1874 egt rum af bomulls- med linne- och yllväfnader, kan ej numera bedömas i hvad mån dessa husslöjdstillverkningar jemförelsevis stigit eller minskats. Till den slutsatsen är man deremot berättigad, att väfnaden af bomullsdukar så godt som upphört, hufvudsakligen, om ej uteslutande, i följd af mode-förändringar, äfvensom att våra utmärkta s. k. norrlandslärfter innan kort torde försvinna från marknaden, utträngda som de blifva af utländska lärfter samt ut- och inländska bomullsväfnader.

¹ Elfsborgs län.

² I Elfsborgs, Gefleborgs, Hallands m. fl. län.

³ I Westernorrlands län.

Öfvergå vi derefter till betraktande af *Sveriges utrikeshandel* i allmänhet, så väl sjö- som landvägen, och ställa i jemförelse med hvarandra femårsperioden 1860—1864, då det högre skyddstullsystemet var gällande, och perioden 1872—1876, under den s. k. frihandeln, finnes att *värdet* i millioner kronor beräknats af kommerskollegium sålunda, nämligen för

	Importen	Exporten
1860	82,469	86,496
1861	106,570	81,084
1862	98,520	86,638
1863	96,627	92,524
1864	96,547	94,003

i medeltal således 96,000 88,000

det vill med andra ord säga, att, då ut- och införseln af guld och silver är i ofvanstående summor inräknad, *Sverige* den tiden i medeltal behöfde allenast 8 millioner kronor årligen från andra källor för att betäcka handelsbalansen, eller det belopp, hvarmed importens värde öfversteg exportens. Den tidens *Sverige* hade måttliga pretentioner på vällefna och lyx, ville ej försöka att i dessa hänseenden täfla med de af naturförhållanden särdeles gynnade och rika nationerna, och hade i sin tulltaxa en väl behöflig hämsko mot tillfredsställandet af det omåttliga njutnings- och lyxbegäret i alla riktningar. Långsamt gick visserligen framåtskridandet denna tiden, men dock någorlunda säkert, och debet och credit, hvad utrikes handeln beträffar, gingo, som vi visat, nära nog ihop. Det obetydliga deficit täcktes åtminstone till stor del af förtjensten för svenska fartyg, stadda i fraktfart mellan utrikes hamnar, och tullintraderne för både in- och utförseln uppgingo under denna tiden i medeltal blott till c:a millioner kronor 14,400.

Men andra tider stundade. Det dittills följda tullsystemet ändrades i väsentlig mån 1865; införseln af utländska lyx- och kramvaror af alla slag underlättades i hög grad genom tullminskningar, folket uppmuntrades derigenom att oupphörligt öka sin »konsumtionsförmåga», handelsmagasin och butiker för utländskt kram m. m. växte opp som svampar på fuktig mark och medverkade, åtminstone i *Stockholm*, till den med rätta öfverklagade bostadsbristen och till de oerhördt uppjagade hyrorna för mindre lägenheter. Med ett ord: man började allt mer vänja sig vid alla de njutningar och all den lyx, som rika nationer kunna bestå sig, och invaggade sig i den föreställningen, att till allt detta hade vi

råd, enär penningtillgången och räntefoten voro normala intill slutet af 1874; icke besinnande, att orsaken till detta skenbara välbefinnande icke låg i den ökade merkantila och industriella verksamhet, som den nyare tiden frammanat äfven i vårt land, utan helt enkelt i de för våra förhållanden storartade *utländska lån*, som staten, Allmänna Hypotheksbanken m. fl. upptagit; och lika litet besinnande, att dessa försträckningar, liksom all annan gäld, komma att suga landets must och merg i samma mån som de tillväxa, och att de därför oeftergifligen fordra ökade eller nya resurser för annuiteternas betäckande, så vida ej skuldsättningen skall fortgå i oändlighet och landet slutligen blifva alldeles utarmadt. Dessa för våra förhållanden till *utlandet* behöfliga, ökade resurser måste vi åter nära nog uteslutande hemta från vår utrikes handel, eller, rättare sagdt, från öfverskottet af exportens värde öfver importens, från öfverskottet af denna export, som en af nutidens ypperste skriftställare i nationalekonomi, frihandlaren prof. BEAULIEU, så sant benämner: »källan till industriens rikedomar och vinster». Handelsbalansen visar deremot följande förhållanden enligt kommerskollegii berättelser, neml. att värdet, i millioner kronor af

	Importen	Exporten
var 1872.....	216,366	199,815
» 1873.....	271,440	221,904
» 1874.....	306,810	233,332
» 1875.....	268,066	206,552
» 1876.....	290,365	226,239

i medeltal således 270,000 217,600.

Under sistnämnde femårsperiod behöfde *Sverige* således, då värdet af guld- och silfverimporten och exporten är i de angifna summorna inräknadt, i medeltal ett belopp af millioner kronor 52,400 årligen, säger *Femtiotvå millioner fyra hundra tusen kronor*, under åren 1874—1876 mer än 60 millioner kronor åligen från andra källor, ensamt för att betäcka bristen i handelsbalansen.

Så långt har då 1865 års handelstraktat redan fört oss, och att 1877 års utrikes handel lemnat ett än mera ogynnsamt resultat, lider olyckligtvis icke något tvifvel. Men deremot ha inkomsterna från tullverket, ensamt i införselstull under den i fråga varande perioden, i medeltal uppgått till c:a mill. kr. 24,200.

Till en början må nu undersökas, om handelsbalansen, eller resultatet af varubyttet med utlandet under en längre eller kortare

tidsperiod, kan tilläggas någon vikt alls, och, i sådan händelse, hvilken.

Härvid förekommer då, att hvilka grunder för beräkningen af varuimportens och exportens värden än må kunna uppgöras, så kan man ändock omöjligen komma till andra än approximativa resultat eller slutsummor, hvadan således denna gren af statistiken, likasom mångfaldiga andra dylika, aldrig kan blifva fullt tillförlitlig. Men under bemödandet att utfinna och stadga de säkraste grunder för uppgörandet af denna statistik, har man likväl, åtminstone i de flesta länder, som angifva importens och exportens värden, ansett sig hafva kommit sanningen så nära som möjligt på spåren, hvarför ock nationalekonomiske skriftställare med något anseende nu för tiden, vare sig att de omfattat frihandels- eller protektionistiska grundsatser, godkänna slutsummorna för varuvärdena såsom approximativt rigtiga, och således antaga befintligheten af en på dessa siffror grundad handelsbalans. BASTIATS åsigt, att denna balans vore att betrakta allenast såsom ett »hjernspöke», en kamp mot väderqvarnar etc., är således länge sedan öfvergifven, och man finner därför, att jemväl så ansedda världstidningar i frihandelsrigtning, som »Economist» och »Economist Français», anställa sina jemförelser och betraktelser ej mindre öfver de angifna import- och exportvärdena för hvarje förflutet år, utan jemväl ofta månad för månad.

Nu är vår öfvertygelse den, att grunderna för uppgörandet af i fråga varande beräkningar öfver importens och exportens värden äro; hvad *Sverige* beträffar, fullt ut lika säkra och således lemna lika approximativt tillförlitliga resultat, som i *England, Frankrike, Förenta staterne* etc. Men misstaga vi oss i detta omdöme: äro de svenska beräkningarna i dessa hänseenden i hög eller högsta grad osäkra och origtiga, således i stort vilseledande både hvad angår importen och exporten, eller möjligen blott för endera, då måste klarligen antingen beräkningsgrunderna ändras, eller ock i K. kommerskollegii berättelser om utrikes handeln och sjöfarten indragas alla de uppgifter, som angifva *värdet* af in- och utförseln. Tertium non datur; ty att år för år angifva värden, som äro alldeles otillförlitliga och således i högsta grad missledande, bör icke vidare tillåtas.

Emellertid ha vi icke funnit, att vederbörande hyst några betänkligheter i dessa hänseenden, och således offentligen föreslagit vare sig andra beräkningsgrunder för värdena eller helt enkelt

indragning af sifferuppgifterna om dessa värden, hvaraf framgår, att den myndighet, som upprättar dessa berättelser, sjelf måtte anse de i förenämnda afseenden årligen meddelade uppgifter vara så approximativt rigtiga och tillförlitliga, som möjligt är att åstadkomma.

För vår del hysa vi, som nyss nämnts, enahanda åsigt. Men äro de officiella värdeberäkningarna åtminstone i det närmaste rigtiga, då är ock resultatet af handelsbalansen gifvet, neml. att vi under de 5 åren 1872—1876 i medeltal importerat varor för ungefär 52 millioner kronor (1876 för 64 mill. kronor) utöfver hvad som kunnat betäckas med värdet af de exporterade varorna, — en underbalans till den grad betänkelig, om man blott håller sig till medeltalet, att den motsvarar nära *tre gånger värdet inom landet af hela vår stångjernsexport*, 2,600,000 centner 1877, om priset för vanligt jern här beräknas till 7 kr. per centner. (detta är nu nedtryckt ända till kr. 6,30 à 6,50), och $2\frac{1}{2}$ gånger värdet af hela denna export om vi vore nog lyckliga att få upp detta medelpris till 8 kr. per centner. Denna underbalans eller detta *Bastiatska »spöke»* är sålunda i sanning icke att skämta med.

Det är nu påtagligt, att denna storartade underbalans i vår utrikes handel i senare tider, i förening med betäckandet af landets alla öfriga utgifter till utlandet, måste på ett eller annat sätt betäckas; ty utländingen efterskänker sannerligen icke sina fordringar hos oss, under hvilken form de än må hafva tillkommit, utan fordrar liqvid i goda vaxlar eller guld. Vi komma då till behandlingen af hvad vi tillförene kallat¹ och fortfarande kalla rikets *finansbalans* i hänseende till utlandet under en viss tidsperiod, i hvilken balans ingå såsom faktorer å ena sidan alla de resurser, som förefinnas af beskaffenhet att i utlandet kunna fungera såsom liquidationsmedel, och på andra sidan alla de utbetalningar, af hvad beskaffenhet som helst, hvilka till utlandet måste verkställas.

I denna finansbalans intager utrikes handeln eller värdet af varu in- och utförseln (handelsbalansen) här, såsom nästan allestädes, främsta rummet, är den väsentligaste faktorn.

Den andra faktorn, af beskaffenhet att bereda vårt land tillgångar på vaxlar eller ädla metaller (guld) från utlandet för annan än i varor lemnad valuta, är den förtjenst som svenska fartyg, använda i fraktfart mellan utrikes orter, lemna sina resp. rederier.

¹ Se *Statsekonomiska betraktelser*, med särskildt afseende på *Sverige*, af *Carl Rydqvist*.

Uppgift på dessa bruttofrakter har, med stöd af konsulernes meddelanden, intagits för de senaste åren i Kongl. kommerskollegii berättelser om utrikeshandeln, och enligt berörda uppgifter uppgingo nämnde frakter, i millioner kronor,

1873	till	10,934
1874	»	16,626
1875	»	14,782
1876	»	16,439
		<hr/>
		58,783

eller i medeltal till 14,700;

nettobehållningen åter, efter afdrag för hyror, besättningarnas underhåll, skeppsumgälder, slitage och räntor etc., anse vi oss icke ens närmelsevis kunna angifva.

En annan faktor är den, vare sig behållning eller förlust, som tillskyndas landet i följd af utländingars vistelse under längre eller kortare tid i *Sverige* och *svenskars* vistelse i utlandet. Flerestades är denna inkomstkälla af ganska stor betydelse, såsom t. ex. i *Frankrike*, der den uppskattats gifva 2 å 300 millioner fr. årligen, i *Schweiz*, *Italien* (specielt i *Rom*), åtskilliga trakter af *Tyskland*, förnämligast i brunns- och badorterna, etc. Hvad åter *Sverige* beträffar, sakna vi all möjlighet att kunna ens närmelsevis angifva vår ställning i detta hänseende. Endast så mycket är för en hvar bekant, att i senare åren antalet utländingar, som besökt vårt land, egentligen om sömmaren och vanligen under kort tid, tillväxt icke obetydligt, men att på andra sidan antalet svenskar, som begifvit sig till utlandet, främst till *Paris*, *tyska* badorter etc., *Schweiz* och *Italien*, tilltagit så godt som år för år och nu för tiden ingalunda är ringa. Hvertill kommer, att våra landsmän ofta nog stanna längre tid, i flere månader stundom året om, i utlandet och ha det rykte om sig, att ej »knussla» med pengarne. Vår öfvertygelse är således den, att icke obetydliga belopp i guld och vexlar årligen utgå till utlandet för derstädes sig uppehållande svenskar, samt att dessa belopp vida öfverstiga de motsvariga, som af utländingar här i landet depenseraras. Men någon kalkyl i detta ämne kunna vi icke uppgöra.

I sammanhang härmed bör betraktas frågan om emigrationen och immigrationen. Antalet emigranter utgjorde, enligt Statistiska Centralbyråns beräkningar, under åren

1851—1860	1,690,
1861—1865	19,816,
1866—1870	102,631,
1871—1876	64,463,
	<u>188,600,</u>

och antalet immigranter under de begge år, 1875
och 1876, för hvilka uppgifter härom i nämnde Byrå
finnas att tillgå 6,017.

Tydligt är emellertid, att ett vida större antal inflyttningar
egt rum under de 14 åren 1761—1874, men då alla underrättelser
om de verkliga förhållandena i detta hänseende saknas, kan någon
kalkyl ej i fråga komma.

Det vida öfvervägande flertalet af utvandrare i egentlig me-
ning, eller sådane, som öfvergifvit det svenska fäderneslandet för
att »söka sin lycka» i främmande länder, förnämligast, nära nog
sagdt uteslutande, i *Förenta Staterne*, utgöres af allmoge och tjen-
stehjonsklassen. Det kan ej antagas, att desse senare, eller man-
liga och qvinliga arbetare med dags- eller veckopenningar, fört
med sig från hembygden några afsevärda penningbelopp, om än
ensamt reskostnaden från svensk hamn till destinationsorten, der
denna icke förskjutits af anförvandterne i *Norra Amerika*, ej varit
obetydlig för de mångtusent, hvarom här är fråga. Men om äfven
denna del af utvandringsrörelsen må kunna anses, jemförelsevis,
vara af mindre betydenhet hvad angår den finansiella sidan, så är
förhållandet helt annorlunda med den emigrerade allmogen. Denna
har före uppbrottet från fädernebygden i Norrland, Småland, Skåne,
Westergötland etc. realiserat hela sin fasta och lösa förmögenhet,
med undantag för några lösören, förvandlat denna i vaxlar på ut-
landet, och så begifvit sig ut till det främmande landet och der
nedslagit sina bopålar. Att beräkna, ens på höft, värdet af dessa
vaxlar, för hvilka hemlandet ej fått någon valuta, låter sig ej göra,
men att detta under 15 års tid från *Sverige* dragna och för vårt
land förlorade värde varit högst ansevärt och motsvarat många
millioner kronor, derom kan intet tvifvel hysas. Visserligen har
utvandringshågen i senaste åren ganska mycket afsvalnat, hufvud-
sakligen i följd af den tryckta ställningen i *Förenta Staterne*, och
en hel hop härifrån dit utvandrade till *Sverige* återkommit; men
ännu 1876 uppgick emigrantantalet till mer än 9,400, eller till hälft-
ten flere än immigranterne under de begge åren 1875 och 1876,

och det sannolika är, att det stora flertalet af desse senare återkommit till fäderneslandet såsom »skeppsbrutne», eller med »tomma händer.» I öfrigt har väl en och annan svensk »guldgräfvare», eller som på annat sätt i utlandet samlat förmögenhet, hit återvänt, men i stället torde icke oansenliga arfsmedel, hvarom officiella tidningar tidt och ofta innehålla långa förteckningar, utgå till de emigrerade. Resultatet blir således, att emigrationen beredt *Sverige* känbara förluster i penningväg, hvarom här endast är fråga, äfvensom att, om än dessa förluster under de senaste åren ansenligt minskats, desamma ändock fortfarande äro att beakta.

En annan faktor i finansbalansen äro försäkringsanstalterna för lif samt fast och lös egendom af alla slag. I senare tider ha åtskilliga bolag i vårt land bildats för meddelande af försäkringar i dessa hänseenden, men en mängd utländska sådana ha fortfarande sina agenturer härstädes, synnerligast i de större städerna, och det är knappast troligt, att dessa utländska bolag skulle härmed vilja fortfara om de ej kunde påräkna någon betydligare nettovinst, hvilken naturligtvis kommer utlandet till godo. De svenska försäkringsbolagens transaktioner med utlandet, och den vinst som på dem må kunna skördas för vårt land, torde åter icke vara af särdeles stor betydelse.

Vidare är den faktor af icke ringa vikt, som nu för tiden benämnas: *Le titre* eller utländska värdepapper, såsom fordringsbevis i obligationer och räntetitlar för försträckningar till stater, korporationer etc., aktier och en mängd andra industripapper. I nutidens rika länder, såsom *England*, *Frankrike* och *Holland*, uppgår afkastningen utaf dessa värdepapper till högst ansenliga belopp¹, och äfven i flera andra länder på den europeiska kontinenten intaga de utländska värdepapperen ett betydande rum i de finansiella resurserna. De länder åter i och utom *Europa*, som äro gäldenärer för värdepapperen, fått försträckningarna eller sålt aktier och obligationer i jernvägar och andra anläggningar, få naturligtvis, så länge de förmå, betala räntorna och amorteringarna, när aftalen dertill gifva anledning, jemte utdelningar, när sådana äro att tillgå; och skola de ega medel till bestridande af dessa liqvider, måste ovilkorligen finansbalansen bereda de härför behöfliga tillgångarne. Hvarom icke, finnes ej annan utväg, om man ej vill

¹ I *England* och *Holland* tillkommer den direkta vinsten eller behållningen af kolonierna.

förklara sig insolvent, än att upptaga nya lån, under hvilken form som helst och som anses vara lämpliga för tillfället, hvarigenom åter skuldbördan förstoras och det finansiella läget försämras, derest ej genom handelns, sjöfartens och industriens betydliga tillväxt, i förening med sträng sparsamhet, nya källor i stort kunna blifva tillgängliga för balansens upprätthållande.

Hvad nu beträffar de svenska förhållandena i dessa hänseenden, så är visserligen sant, att Riksbanken enligt 1877 års statsrevisorers berättelse egde utländska obligationer och statspapper för ett värde af c:a $7\frac{1}{2}$ millioner kronor; troligt att dylika värdepapper egas äfven af andra banker och möjligen jemväl af enskilda personer, men till obetydliga belopp, helst nu för tiden våra kapitalister kunna inom landet få vida högre afkastning på sina penningar, än utländska, välkända värdepapper lemna. Och att svenskarne, om icke undantagsvis, ej äro delegare i utländska jernvägar, fabriker etc., torde tryggt kunna påstås. Emellertid må gerna för oss kalkyleras, att *Sverige* eger utländska värdepapper för 10 à 12 millioner. Hvilken obetydlighet är ej detta belopp, stäldt i jemförelse med det, som representerar värdet af svenska värdepapper i utlandet? Ensamt summan af de *annuiteter* på lån i främmande mynt, som ifrån och med år 1878 årligen skola utbetalas af hypotheksföreningarna, hypotheksbanken och riksgäldskontoret, uppgår till det ansenliga beloppet af $17\frac{1}{10}$ millioner kronor¹ — ett annuitetsbelopp, som hr ODELBERG beräknat motsvara i kapital millioner kr. 322,028. Äfven vi anse, i likhet med denne motionär, att någon del af dessa i utländska myntsorter upptagna lån torde hafva qvarstannat inom landet, men ock, likasom han, att ett deremot svarande belopp af obligationer för de i svenskt mynt upptagna lånen, hvarå vid 1876 års slut återstode oguldne millioner kr. 136,966, torde finnas i utlandet. Hvertill bör läggas all den skuld till utlåndingen, som enskilda jernvägsbolag, banker m. fl. sig åsamkat. Det säkra är således, att den årligen växande skulden till utlandet ensamt för upptagna lån fordrar, för närvarande, i räntor och amorteringar c:a 18 millioner kronor, eller möjligen blott $17\frac{1}{2}$ millioner, i händelse 10 à 12 millioner utländska värdepapper egas inom riket; och äfvenså, att finansbalansen måste anskaffa medel till dessa årliga liqvider, eller

¹ Se herr AXEL ODELBERGS motion till 1878 års riksdag, angående förändrad tullagstiftning.

ock ny skuldsättning i utlandet ega rum, så länge nya lån kunna erhållas, ensamt till liquid af annuiteter m. m. för redan åsamkad skuld.

Ytterligare bör beaktas ännu en faktor af icke så ringa betydelse, neml. förlusten på spel i utländska *lotterier*, synnerligast *Hamburgs* och *Köpenhamns*, från hvilka massor af lottsedlar upphörligt afsändas och påtrugas den svenska allmänheten, samt veterligen finna icke få afnämare bland den okunniga eller spelsjuka delen af folket.

Bland öfriga faktorer för finansbalansens uppgörande vilja vi slutligen påpeka den som rör utländingars fastighetsköp här i landet (svenskars motsvariga köp i utlandet torde ej vara nämnvärda). Otvifvelaktigt är nu, att för de jernvägsanläggningar, som i senare tider tillkommit helt och hållet eller åtminstone till hufvudsakligaste delen genom utländsk spekulation, och till hvilka således utländingar kunna anses vara egare, ha till *Sverige* ingått åtskilliga millioner; äfvensom att genom försäljning till utländingar af bruks-, skogs- och landegendomar likaledes influtit icke obetydliga penningbelopp, hvilka jemväl kommit vår finansbalans till godo. Men då allmänt känt är, att åtminstone de jernvägar och bruksegendomar, hvarom här är fråga, hittills lemnat utländingarne snarare förlust, än vinst på de i dem nedlagda kapital, föreställa vi oss, att transaktionerna åt dessa håll hädanefter blifva just icke särdeles storartade. Försäljning till utländingar af landtegendomar, synnerligast i de södra länen, äfvensom af skogsegendomar öfver allt, der sådana äro att köpa, för att inom kort tid afverkas och ödeläggas, torde åter äfven hädanefter kunna påräknas.

Vi hafva nu angifvit åtminstone de väsentligaste omständigheter, som äro att taga i öfvervägande, hvad angår *Sveriges* nuvarande finansiella ställning till utlandet, och förmoda att en hvar, som är mäktig af ett oveldigt omdöme i dessa frågor, och således icke befinner sig uteslutande inom teoriernas dimmomhöljda område, skall, lika med oss, finna denna ställning vara så beskaffad, att den påkallar statsmagternas allvarligaste uppmärksamhet. Sedan länge ha vi kunnat upprätthålla vår finansbalans medelst upptagande, från skilda håll och i stort, af utländska lån. Men på längd kan icke ens den utvägen begagnas, om man verkligen har

för afsigt att någon gång blifva qvitt denna tryckande skuldbörda; ty att efter mer än 60 års fred oupphörligt och i stor skala, i förhållande till ställningen i öfrigt, behöfva anlita utlandet om försträckningar, skall otvifvelaktigt och möjligen innan kort föranleda dertill, att lånevilkoren blifva allt mer betungande, och detta i samma mån de utländske bankirerne, hvilka säkerligen egna stor uppmärksamhet åt våra finansiella angelägenheter, finna, att en betydlig del af dessa försträckningar är behöflig för tillfredsställandet af vår »konsumtionsförmåga», eller med andra ord, för betäckandet af vår ofantliga underbalans i utrikeshandeln.

Denna handelsbalans är, såsom vi här ofvan sökt visa, den ojemförligt viktigaste faktorn i vår finansbalans med utlandet, och torde nu för tiden kunna uppskattas till 50 à 60 millioner kronor årligen till vår nackdel. Läggas då dertill behöfvat af 17 à 18 millioner, för närvarande, till liqvid af annuiteterna för i utlandet upptagna lån, så är ställningen verkligen väl värd att beakta, äfven om man antager, att några millioner för dessa och åtskilliga andra utbetalningar till utlandet skulle kunna vara att påräkna utaf nettobehållningen för fraktfarten mellan utländska hamnar. Dessa för våra förhållanden ofantliga utgifter *måste* betäckas med goda vaxlar eller guld, som vi först mot dylika vaxlar nödgas oss tillbyta; ty med liberala fraser, förhoppningar, illusioner och dylikt snömos åtnöjer sig icke den utländske borgenären. Han fordrar verklig valuta för sina tillgodohafvanden, och tager ej ens, om ej undantagsvis för obetydliga belopp och på kort tid, våra banksedlar i liqvid.

Huru skall det nu kunna blifva möjligt att småningom förbättra vår ekonomiska och finansiella ställning i allmänhet, till utlandet i synnerhet? Svaret heter: *arbeta och spara*, dessa ord tagna i deras fullständiga, sanna bemärkelse; har hetat så sedan urminnes tider, och skall så heta så länge den civiliserade världen eger bestånd; hvaremot den satsen, som i senare tider velat göra sig gällande och lyder så: *spekulera och njut*, äfven om detta sker på borgenärernes bekostnad, är lika lömsk som samhällsvådlig.

Vi måste således *arbeta*, ihärdigt och med omtanke *arbeta* i *alla* för våra förhållanden naturliga rigtningar (vi tala naturligtvis här allenast om det materiella arbetet), och *spara* allt hvad vi skäligen kunna umbära hvad angår utlandets alster; alltså »rätta munnen efter matsäcken».

Men för att *kunna* arbeta i alla sådana industriella riktningar, der täflan med utlandet är för hand, måste vi styra och ställa så, att vi ej bli öfverflyglade och utarmade af de i industrielt och finansielt hänseende öfvermäktiga folken; att det kan löna mödan att i vårt land egna sig åt industriella yrken och ytterligare upp-arbeta dem, till fromma och välsignelse för enskilde och det allmänna; samt att vi härigenom må kunna *spara* de mångfaldiga millioner, som eljest årligen skola utgå ensamt för industriella alster, hvilka inom landet kunna åstadkommas.

För uppnåendet af detta mål erfordras, jemte åtskilligt annat, som här ej är platsen att ens antyda, då det ej kan utförligare behandlas:

Skydd för alla våra näringar, som kunna anses deraf ha behof, d. v. s. en för våra nuvarande förhållanden så afpassad tull-tariff, som tillförsäkrar oss, att *svenskt* arbete ej skall blifva undertryckt af öfvermäktige utländske medtäflare, utan städse kunna påräkna stadig, stigande afsättning inom eget land. Vi följa då, i hufvudsaken, *Frankrikes, Rysslands, Förenta Staternes, Österrikes* m. fl:s exempel, och behöfva desto mindre befara, att genom dessa skyddstullar uppamma nya, eller till onaturlig höjd uppdrifva gamla näringsgrenar, med beräkning på afsättning i stort till utlandet, och dymedelst blottställa oss för industrialismens olycksbringande följder, som vi länge sedan försuttit fatalierna hvad angår täflan på världsmarknaden med i högre mening industriella produkter.

Efter vårt förmenande är derfor en revision af vår nu gällande tulltaxa, med hufvudsyfte att lemna erforderligt skydd åt de svenska näringarna, så af behofvet påkallad, att uppskof dermed blir samhällsvådligt. Men då vi för vår del aldrig varit anhängare af det *høga* skyddstullsystemet, utan allt hittills städse förfäktat ett moderat sådant för vårt land, följer häraf, då vi fortfarande hysa samma grundåsigter i detta ämne, som af oss uttalades för snart fyrtio år sedan, att vi vid en dylik revision ingalunda i fråga sätta förslag till införselsafgifter, liknande tobakstullen i *England*, medeltullen i *Förenta Staterne* eller ens jern- och ståltullarne i *Frankrike*, utan allenast så moderata afgifter som, med hänsyn till svenska näringarnas nuvarande beskaffenhet och ståndpunkt, kunna anses betryggande för den inhemska industriens bestånd och förkofran.

Emellertid kunna framdeles sådana förhållanden inträffa, som nödvändiggöra frångåendet af det moderat-protektiva tullsystem, som vi förorda, och antagandet af ett vida exklusivare. Handels-historien har rika exempel på denna nödvändighet, och *Sveriges* är icke den minst lärrika i detta hänseende. I forna tider, då ställningen i finansielt hänseende hos oss var tryckande, utfärdades ofta nog *förbud* för införsel och begagnande af åtskilliga s. k. öfverflödsvaror; i senaste tider ha vi sett, att *Förenta Staterna* oupphörligt ökat de förut höga införselstullarne för åtskilliga artiklar, äfvensom att andra länder umgås med planen att ytterligare betydligt förhöja vissa af dessa tullbestämmelser. Under sådana förhållanden, då vi för vår del städse varit motståndare till förbudssystemet och skulle högligen beklaga, om *Sverige* funne sig nödsakadt att åter omfatta detta system, men icke äro nog blinde att ej inse det möjligen inträffande framtida behovet af införselstullar, nära nog liknande de nordamerikanske, anse vi det vara i högsta grad betänkligt att binda våra händer genom att å nyo ingå en

Handelstraktat med Frankrike. Då *Sverige* sedan länge haft handels- och sjöfartstraktater med alla öfriga länder, men med den ömsesidiga, generella bestämmelsen, att ut- och hemlandet behandlas fullkomligt lika i hänseende till handel och sjöfart dem emellan, att de främmande folken, hvarje för sig, bli betraktade såsom den »mest gynnade nation», så blir den naturliga följden häraf, att de eftergifter och tullminskningar, som *Frankrike* af oss kan fördra, och hvilka vi nu, likasom 1865, skulle underkasta oss, komme att intagas i vår nya tulltariff, gällande för »hela världen» hvad angår dess handel på vårt land. Vi skulle således, genom antagandet af en dylik separat-handelstraktat, för ytterligare 10 à 12 år ej allenast göra för oss omöjligt, att nu ordna våra ekonomiska och finansiella förhållanden så, som behovet oafvisligen kräfver, utan, hvad än betänkligare är, beröfva oss möjligheten att under hela fördragstiden kunna ändra ett jota i hela tariffen, äfven om begge statsmagterna och hela landet i öfrigt insåge den absoluta nödvändigheten för oss, att ändra våra tullsatser i ett och annat hänseende; ty för sådana ändringar fordrades då bifall ej blott af *Frankrike*, utan af »hela världen» i öfrigt. Men nu för tiden måste vi betänka oss mer än en gång innan vi blottställa oss för faror, hvilka kunna blifva vådligare än någon för närvarande kan göra sig begrepp om. I förevarande afhandling behöfva vi emellertid ej vidare sysselsätta oss med detta ämne.

Innan vi nedlägga pennan för denna gången, önska vi slutligen påkalla uppmärksamheten för en fråga, som står i nära sammanhang med det hufvudämne vi behandlat, och i öfrigt är af ganska stor vikt.

Sedan 20 år har införseln af jernvägsskenor, lokomotiv och öfrigt materiel för jernbanorna i *Sverige* varit tullfri. Intet land i hela den kända världen, der jern-tillverkning idkas, med undantag allenast för *England*, har, efter hvad oss veterligt är, förfarit på det viset mot sin inhemska jernindustri, utan tvärt om »skyddat» och på åtskilliga andra sätt understött denna industri allt ifrån den stund jernvägar i nämnda länder började byggas; och de göra det fortfarande, om undantag göres för *Tyskland* sedan 1877 hvad angår införseln af räls. Och följderna af dessa motsatta system ha blifvit på ena sidan, att de i dessa hänseenden protektionistiska länderna: *Förenta Staterne, Frankrike, Österrike, Tyskland* etc. upparbetat sin industri för jernvägsmateriel till den grad, att den numera i det närmaste åtminstone motsvarar det inhemska behovet, flerstädes medgifver export i täflan med *England*; på andra sidan, att det kosmopolitiska, *England* efterrapande *Sverige*, hemtat och fortfarande införskrifver nära nog hela sitt stora behof af skenor från samma *England*, och detta både för statens och de enskilda bolagens jernvägar¹; att större delen af den i öfrigt behöfliga jernvägsmaterielen tagits och fortfarande tages från utlandet, samt att, i naturlig följd af allt detta, våra inhemska verkstäder blifvit och blifva helt obetydligt anlidade, för räls nära nog icke alls, och därför nödgas minska sina tillverkningar, afskeda eller nedsätta dagspenningen för sina arbetare. Hvad *statens* jernvägar beträffar, har *byggnadsstyrelsen* från och med 1855 till 1874 års slut inköpt engelska skenor för ett värde af närmare 15 millioner kronor, och sistnämnde år afslutade styrelsen, med regeringens bifall, kontrakt med en engelsk firma om leverans af hela behovet för *sex* år, 1875—1880, efter ett pris som motsvarar värdet af c:a 5 millioner, hvilken statsspekulation, sedan betydligt prisfall på varan i senare åren egt rum, efter all sannolikhet kommer att medföra icke oansenlig förlust för svenska statskassan. Ensamt för nya skenor till statens jernvägar ha vi således utbetalt och få intill 1880 till *England* utbetala sammanlagdt 20 millioner kronor efter pari kurs;

¹ Ensamt för statens räkning uppgick införseln af utländska skenor för några år sedan till 150,000 tons, inköpet af svenska blott till 5- å 6,000.

hvertill kommer kostnaden för de af *trafikstyrelsen* inköpta och redovisade skenor, hvilka vid 1875 års slut höllo i längdfot, de utländska 10,810,561, de svenska 1,104,922, eller c:a $\frac{1}{10}$.

Antalet *lokomotiv* på statens jernvägar var 220 vid 1875 års slut, och kostnaden för deras anskaffning hade då uppgått till 10,600,000 kronor, eller i medeltal till 48,000. Af detta antal voro 180 utländska och 40 svenska, således icke fullt $\frac{1}{5}$ af senare slaget. Huru förhöll sig nu medelpriset för dessa ut- och inländska ångvagnar? Jo sålunda, hvad angår åren

	1872	1873	1874	1875
	3 å	3 å	2 å	4 å
Svenska	45,000	47,666	49,000	49,151
	6 å	12 å	31 å	39 å
utländska.....	45,117	48,171	47,286	50,031.

Altså var medelkostnaden under 3 af dessa år *större* för de utländska.

Kostnaden för *person- och godsvagnar* hade ökats från 9,634,000 kr. år 1872 till 17,331,000 år 1875, men i hvad mån svenska verkstäder fått deltaga i dessa leveranser känna vi lika litet, som vi ha oss bekant förhållandet i detta hänseende hvad beträffar utbytet af spårvoxlingar vid stationerna.

Detta i korthet rörande anskaffningen af erforderligheterna för *statens* jernvägar.

För de *enskilda* jernvägarne sakna vi alla faktiska uppgifter i denna fråga. Allmänt känt är emellertid, att så väl skenor som ångvagnar och annan materiel af svensk tillverkning användts allenast för några få af dessa jernvägslinier, men att den ofantligt öfvervägande mängden tagits från utlandet.

Att *Sverige*, i motsats till *alla* andra jernstillverkande länder, kunnat förfara, hushålla på detta sätt, och således skicka till utlandet tjuotals millioner af de derstädes upptagna lånen för inköp af jernvägsmateriel, som bestämdt *kunnat* inom vårt land erhållas åtminstone *fullt ut* lika god som den utländska, om vi velat göra *något* för dess erhållande, gränsar verkligen till det otroliga, och kan ej förklaras på annat sätt än 1:o att svenskarne äro till den grad intagne af allt hvad utländska industrialster heter, att de allmänligen föredraga dessa framför de inhemska; 2:o att en stor del af den behöfliga materielen vanligen kunnat erhållas i *England*

för något bättre pris än i *Sverige*; 3:o) att en hel hop »mellanhänder» både här och i utlandet, hvilka vetat förskaffa sig ett stort, osynligt inflytande, arbetat efter all förmåga för att föreviga vårt beroende af utlandet i dessa frågor; och 4:o) att våra inhemska verkstäder hittills, åtminstone vid flera tillfällen, ej kunnat åtaga sig alla leveranser i denna väg så skyndsamt som fordrats.

Hvad nu den första af dessa omständigheter beträffar, så lärer väl endast nöden kunna bringa oss på andra tankar, om ej fosterlandskänslan dessförinnan tager ut sin rätt och lifvar oss till kärlek för svenska näringar.

Det *goda priset* åter har endast en relativ betydelse. Ännu och alltid består det gamla franska ordspråket: »det är det låga priset som ruinerar oss.» I fråga om *allt* hvad jernvägsmateriel heter är det alldeles bestämdt *misshushållning*, som dyrt får umgällas, att fästa större afseende vid inköpspriset, om ej för det billigare, *fullgod vara* kan erhållas; ty med rätta säger vår jernvägsbyggnadsstyrelse i ett för någon tid sedan afgifvet utlåtande: »godtköpsmateriel är i längden, genom sin kortare uthållighet, den dyraste». Nu vilja vi visserligen icke påstå, att största delen till våra stats- och enskilda banor levererade engelska skenor varit af beskaffenhet, att kunna och böra hänföras till »ske- eller skräpjern», men torde icke kunna vederläggas i det påståendet, att mycket sådant inkommit till vårt land, förnämligast till de enskilda jernvägarne, men ock till statens, hvarom en hvar kan öfvertyga sig som allenast vill besöka centralstationen i *Stockholm* och beskåda de der befintliga *upplagade* jernrälerna. Och hvad priset på öfrig jernvägsmateriel beträffar, så ha vi nyss visat huru dermed sig förhåller hvad angår lokomotiven.

Det hinder »mellanhänderna» lägga för utvecklingen af svensk industri i jernvägsmateriel kan ej förekommas så länge transaktioner med utlandet i denna väg ega rum; och hvad slutligen rör den omständigheten, att de inhemske verkstäderna hittills ej städe kunnat åtaga sig inom kortare tid behöfliga leveranser, så är helt naturligt att förhållandet varit sådant; ty då både skenor, lokomotiv, maskinerier och redskap sedan långliga tider varit *tullfria* till införsel, och alla vederbörande, både statens och de enskilda banornas, allenast undantagsvis velat anlita de inhemske verkstäderna, samt veterligen aldrig satt i fråga, att med dem uppgöra kontrakt om fleråriga leveranser af betydligare kvantiteter,

så är klart som dagen, att storartade svenska verkstäder i denna riktning icke kunnat uppstå.

Att så väl lokomotiv, spårvoxlingar m. m. som person- och godsvagnar nu för tiden inom landet kunna åstadkommas fullt ut lika goda och till i det närmaste åtminstone samma pris, som de motsvariga utländska, torde ej någon sakkunnig, som tillika är oveldig, vilja bestrida; och hvad beträffar skenor, vare sig af jern eller stål eller stålhuftade, hänvisa vi, som ej tillhöra fackmännens antal, till den utredning af detta ämne, som vid flera tillfällen lemnats af sakkunnige män i ingenjörs-föreningens tidskrift och annorstädes, hvaraf framgår, att vi alldeles bestämdt kunna inom landet åstadkomma allt hvad vi i den vägen behöfva, och af ända-målsenlig beskaffenhet.

Huru länge skola vi nu, under ofvannämnda förhållanden, »gå öfver ån efter vattnet?» Huru länge skola vi hålla och stå ut med att bortkasta till utlandet tjuotals millioner kronor för produkter, som vi inom eget land kunna åstadkomma? Huru länge skola vi med flit nedhålla vår jernindustri, som sannerligen befinner sig i det läge att behöfva all den afsättning, som åtminstone inom landet är möjligt att bereda?

Enligt ingenjören C. P. Sandbergs år 1876 utgifna afhandling om »inhemsk räls-omvalsning» behöfves nu för tiden eller snart utbyte af 10,000 tons skenor *årligen* å statens banor, och sannolikt lika mycket för de enskilda banorna, eller sammanlagdt 20,000 tons om året allenast för utbyte af gamla, förslitna räler, oberäknadt således behöfvet af nya skenor för under anläggning varande banor, hvilken kvantitet, efter ett medelpris af 8 pund st. per ton, gör erforderlig en *årlig* utgift af 160,000 pund, eller nära 3 *mill. kronor*. Och antages årliga behöfvet af nya lokomotiv, spårvoxlingar, person- och godsvagnar, skenor till nya jernvägsbyggnader etc. medföra en utgift af allenast 6 millioner, blir summan i helt c:a *9 millioner kronor*.

Men ännu en gång: huru länge skola vi stå ut med bestridandet af dessa utgifter om de till största delen, eller till och med till någon större del, måste betäckas med guld eller vaxlar till utlandet?

Vi hysa den oförgrifliga åsigt, att *Sverige* nu, sent omsider men innan det blir för sent, måste omfatta samma hushållnings-system i denna magtpåliggande fråga, som alla andra jernstillver-

kande länder hyllat, och hvilket nu senast *Ryssland* adopterat¹. Som emellertid denna fråga till en del är beroende af tulltariffens reviderande, hvarmed ännu någon tid kan komma att dröja, men deremot Kongl. Maj:t när som helst kan meddela bestämmelser hvad angår *statsjernvägarne*, drista vi uttala den önskan och förhoppning, det behagade Kongl. Maj:t förståndiga så väl jernvägsbyggnads- som jernvägstrafikstyrelsen, att efter någon viss tid, som af vederbörande kan komma att föreslås, uteslutande inköpa sådan materiel för dessa vägar, som inom landet kan åstadkommas, af inhemska verkstäder; i sammanhang med hvilken vitalfråga för vår industri och vår finansbalans åtskilliga andra omständigheter naturligtvis torde komma i öfvervägande, hvilka här icke ens behöfva antydas. Att vår fosterlandssinnade regering skall finna sig benägen att vidtaga åtgärder i denna riktning, derom äro vi fullt förvissade; och något tvifvel kan ej uppstå, att våra industriidkare skola inom kort anlägga nya eller utvidga gamla verkstäder för behöfvans tillgodogörande, allenast de få visshet om betryggad af-sättning inom landet, till en början för erforderligheterna å statens jernvägar.

Sedan förutstående afhandling, hvad angår *Frankrike*, redan var tryckt, ha underrättelser från *Paris* meddelat, dels att representationen i sistl. Mars månad utsett en komité att granska »den högre konseljens» förslag till generaltariff (jfr sid. 7 och följande här ofvan), hvilken komité utgöres af 9 protektionister, 12 under benämningen »kompensationister» förklädde protektionister och 9 frihandlare, af hvilka senare några enligt de tal, som af dem förut hållits, äro att anse såsom protektionister — tillsammans således 30; dels ock, att besagde komité nyligen fattat det beslut, att öfverläggningarna om den nya generaltariffen skola föregås af ytterligare undersökning, i ungefärlig likhet med den för tre år sedan anställda (jfr sid. 5 och följ.). Parlamentskomitén har redan uppgjort en lista på de frågor, som skola underställas *handelskamrarne* och andra *intresserade* myndigheter, och den anda, som lifvar

¹ Det är märkligt, att i ett, så från den civiliserade världen afägsat och folkfattigt land, som *New Zealand*, agiterades 1877 ganska ifrigt mot införseln af jernvägsmateriel, som der kunde tillverkas lika god och till lika pris som den från *England* importerade.

denna komité, kan nogsamnt bedömas af dessa frågors beskaffenhet. De lyda neml. sålunda:

1:o) Hvad är eder mening om de afgifter som föreslagits (af den högre konseljen) i den nya tariffen med hänsyn till de varor, som angå eder; äro dessa afgifter *tillräckliga*, eller kunna de minskas *utan olägenhet*, och inom hvilka gränser?

2:o) Hvad är eder tanke i fråga om bestämmande af specifika i stället för »ad valorem»-avgifter?

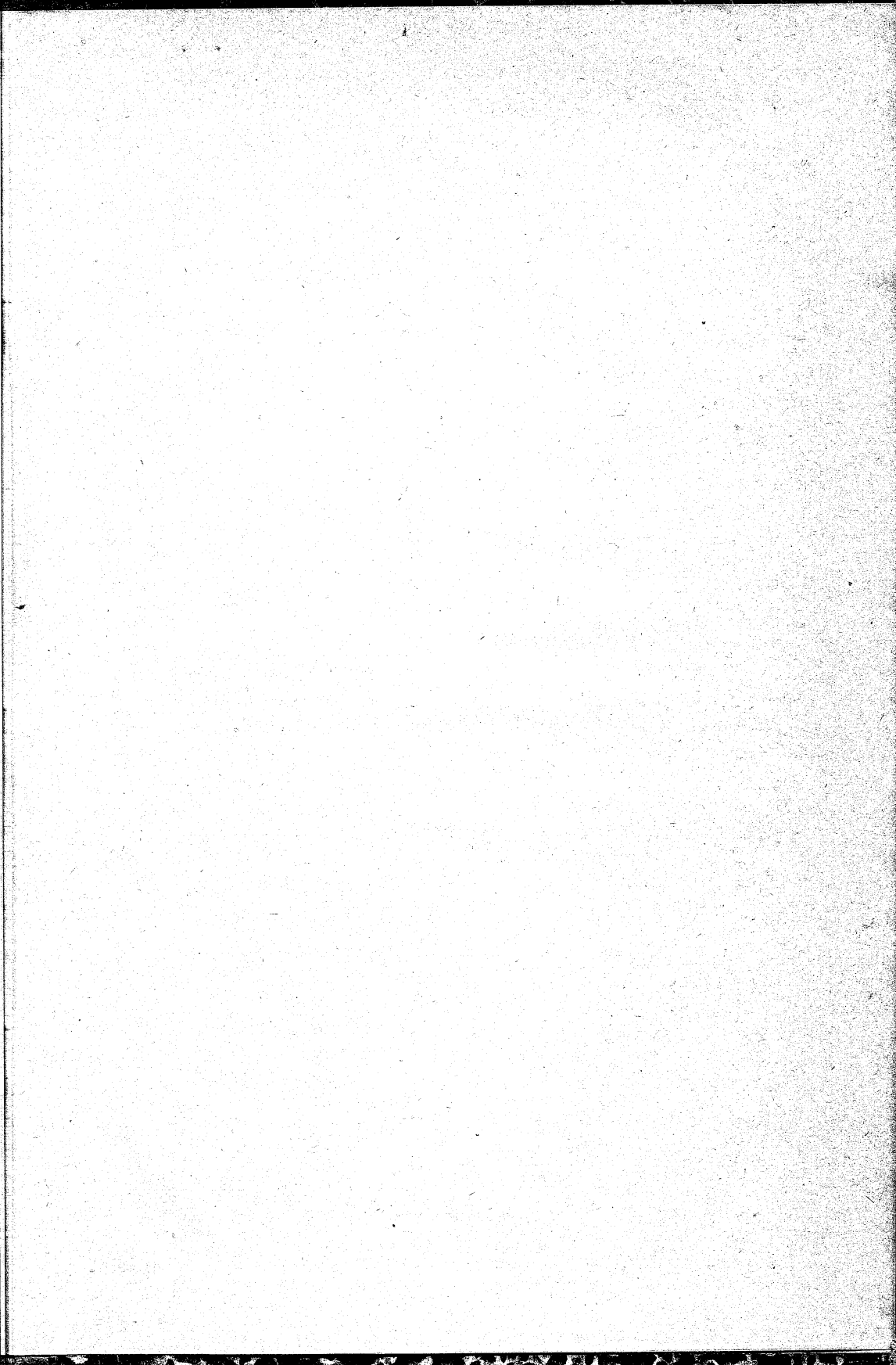
3:o) Hvad tänker ni om de föreslagna »surtaxes d'entrepot»?

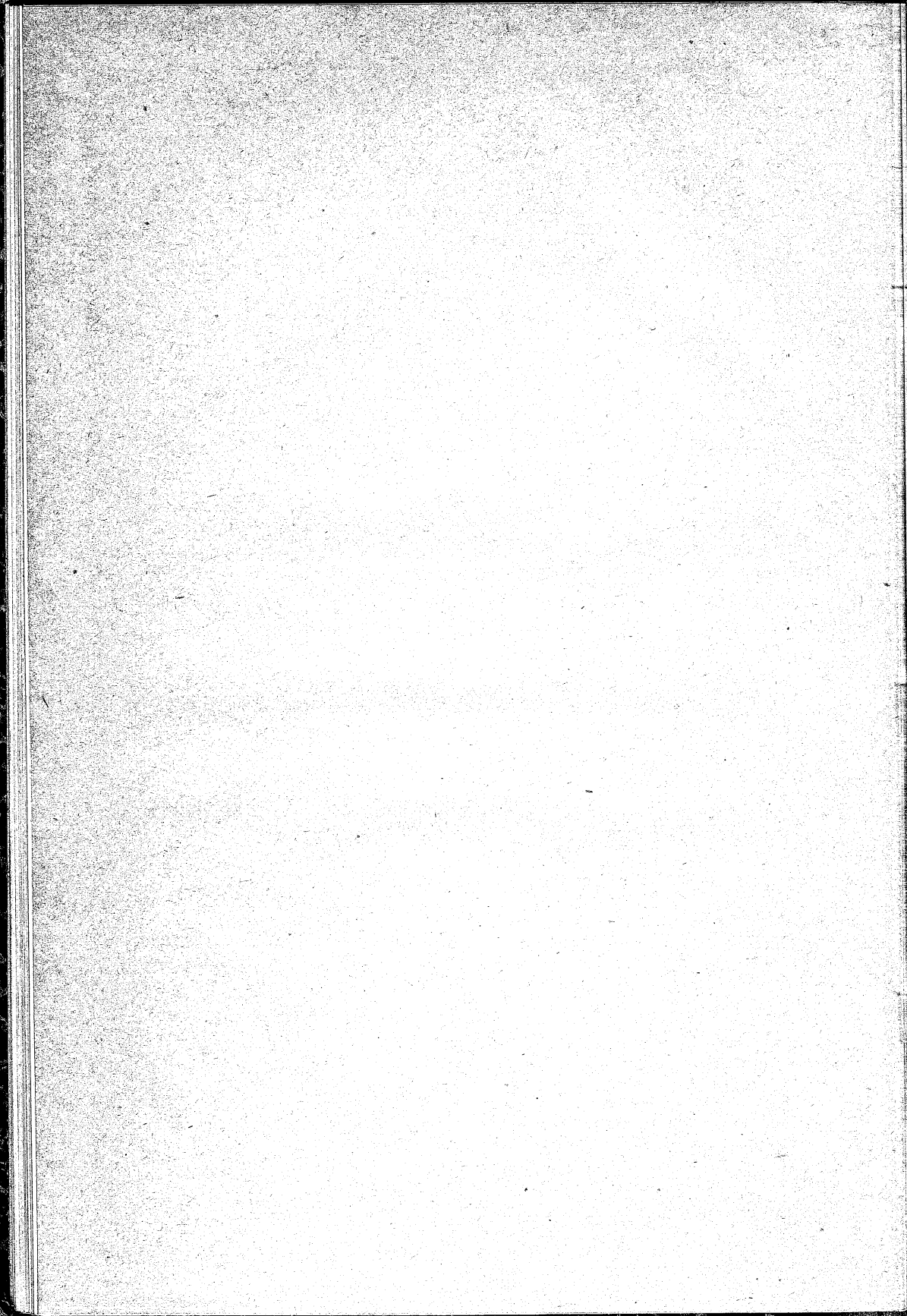
4:o) Tillstyrker ni förnyelse af handelsfördragen?

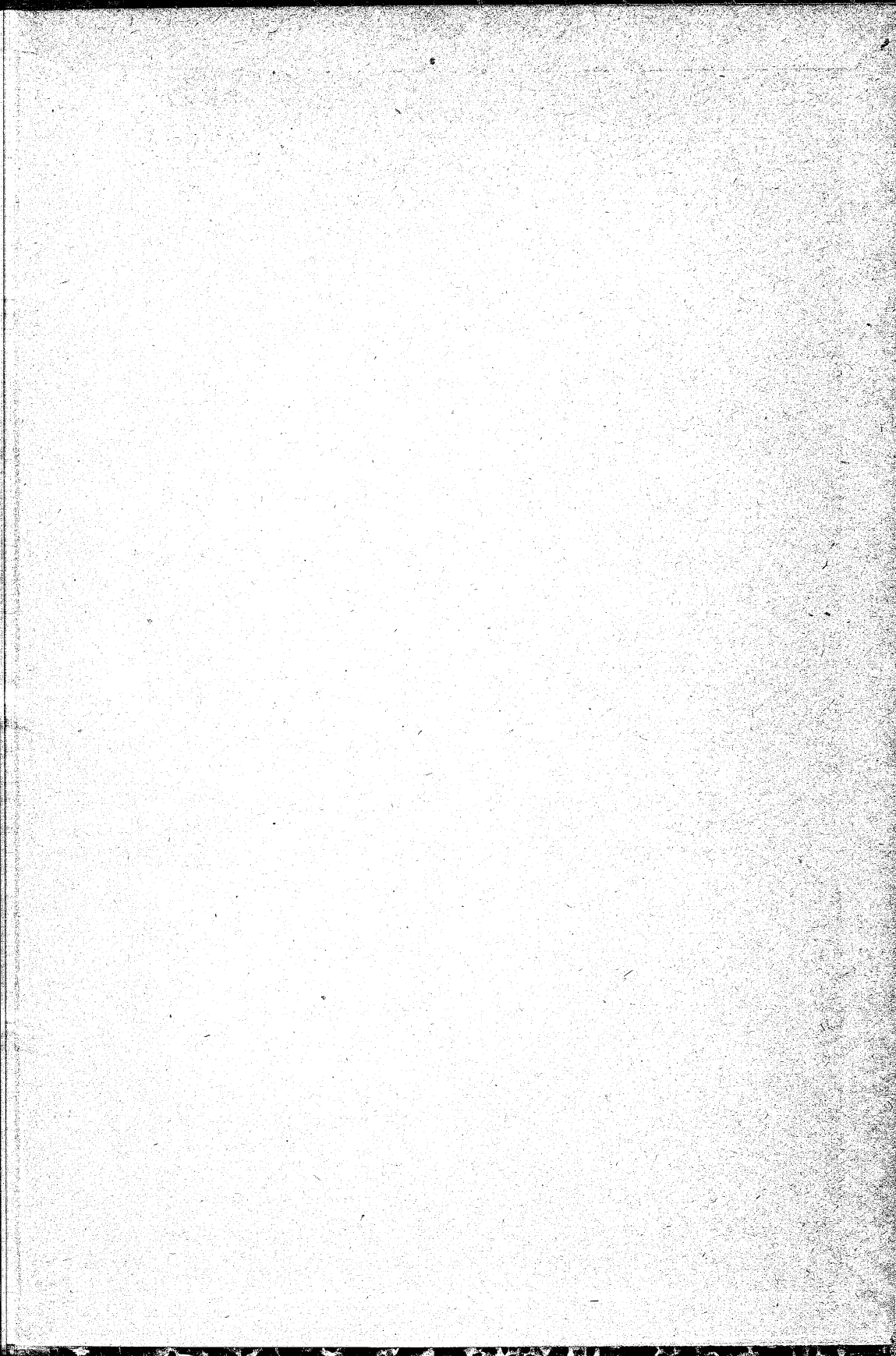
5:o) Hvad tänker ni om klausuln: den mest gynnade nation?

Det förmodas, att svar på dessa 5 frågor icke blifva att förvänta från andra håll än manufakturisternes (protektionisternes), att resultatet af dessa svar lätteligen kan förutses och att de skola afgifvas inom två månader, hvarefter tariffen möjligen kan komma att voterats före parlamentssessionens slut.

Hvad man än må tänka om den utpreglade protektionism, som uppenbarat sig i *Frankrike* allt sedan tullfrågan der å nyo, eller 1875, kom under behandling, så kan dock omöjligen förnekas, att man i detta land i nämnda fråga går till väga med den mest prisvärda betänksamhet. Man inhemtar der yttranden från *alla* sakkunniga och intresserade myndigheter, hör således först samtliga handels- och manufakturkamrar, derefter »den högre konseljen», så åtskilliga industriidkare inför senatskomitén och slutligen å nyo handelskamrarne m. fl. Huru helt olika behandlas ej denna vitalfråga i *Sverige*! Här tillsattes för längre tid sedan, eller i Okt. 1876, en tullkomité, bestående, likasom alla dess föregångare sedan 20 år, till det vida öfvervägande flertalet af våra mest framstående *frihandlare*, men om herr finansministern förständigat denna komité, att före afgifvandet af dess slutliga förslag (till ny tariff för handelstraktat med *Frankrike*) inhemta yttranden åtminstone från de förnämsta, i frågan mest sakkunniga och intresserade handels-, fabriks- och handtverksföreningar m. fl., derom vet allmänheten än i denna stund icke det ringaste. Det vill tvärt om synas, som skulle vederbörande vilja betrakta denna, i finansielt och industrielt hänseende verkliga lifsfråga såsom en privataffär mellan frihandels-finansministern och den af honom utsedde komitén, hvarmed landet, folket ej har något att skaffa. Ännu en gång: huru helt olika *behandlas* ej denna fråga i *Frankrike* och i *Sverige*!

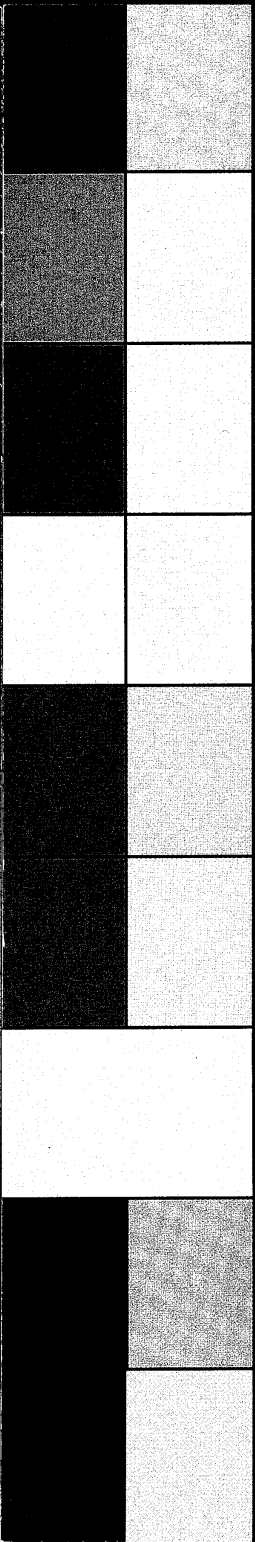

Farbkarte #13

B.I.G.

Grauskala #13

M

B.I.G.

